

**Operationeel Programma
in uitvoering van het Nationaal
Strategisch Plan voor de Belgische
visserijsector**

2007 - 2013

“Investeren in duurzame visserij”

Europees Visserijfonds

1. GEOGRAFISCHE SUBSIDIABILITEIT	5
2. ANALYSE	6
2.a. Beschrijving Belgische visserijsector.....	6
2.a.1. Analyse Belgische omstandigheden	6
2.a.2. Lessen uit het vorige FIOV programma	22
2.b. Drijvende krachten en ontwikkelingstendensen	24
2.b.1. SWOT-analyse	26
2.c. Beschrijving van de milieusituatie, resultaten van de SMB en de gelijkheid van mannen en vrouwen	31
2.c.1. Beschrijving van de milieusituatie	31
2.c.2. Niet-technische samenvatting van de Strategische Milieubeoordeling.....	37
2.c.3. Belangrijkste aanbevelingen uit de SMB en verwerking er van in het OP EVF.....	40
2.c.4. Monitoring van de milieueffecten van het OP EVF	42
2.c.5. Resultaten en de reacties van de raadpleging van de milieu gerelateerde groepen/instanties ..	44
2.c.6. Gelijkheid van mannen en vrouwen	48
2.d. Belangrijkste resultaten van de analyse	50
3. STRATEGIE	51
3.a. Algemene doelstellingen (inclusief impactindicatoren) van het operationele programma..	54
3.b. Specifieke doelstellingen (inclusief resultaatindicatoren).....	57
3.c. Kalender en tussentijdse doelstellingen.....	58
4. SAMENVATTING VAN DE EVALUATIE VOORAF	61
5. PRIORITAIRE ZWAARTEPUNTEN.....	65
5.a. Samenhang en motivering	65
5.a.1. Samenhang en motivering van de gekozen maatregelen voor wat betreft het relevante deel van het NSP	65
5.a.2. Samenhang en motivering van de gekozen maatregelen voor wat betreft de leidende beginselen voor het Belgisch Operationeel Programma	67
5.a.3. Resultaten van de evaluatie vooraf: belangrijkste aanbevelingen uit de ex ante evaluatie en de Belgische reactie daarop.....	68
5.b. Beschrijving van de prioritaire zwaartepunten (ZW) en de daarin vervatte maatregelen, inclusief specifiek vereiste informatie	74
5.b.1. Prioritair zwaartepunt 1: Maatregelen voor de aanpassing van de communautaire visserijvloot	74
5.b.1.1. Belangrijkste doelstellingen.....	74
5.b.1.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen.....	76
5.b.1.3. Motivering medefinancieringpercentages	76
5.b.1.4. Complementariteit met andere fondsen	77
5.b.1.5. Maatregel 1.1: Definitieve beëindiging van visserijactiviteiten	77
5.b.1.6. Maatregel 1.2: Tijdelijke stillegging van visserijactiviteiten	80
5.b.1.7. Maatregel 1.3: Investerings aan boord van vaartuigen en selectiviteit.....	80
5.b.1.8. Maatregel 1.4: Kleinschalige kustvisserij	81
5.b.1.9. Maatregel 1.5: Sociaaleconomische compensaties voor vlootbeheer	81

5.b.2. Prioritair zwaartepunt 2: Aquacultuur, binnenvisserij, verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten	82
5.b.2.1. Belangrijke doelstellingen.....	82
5.b.2.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen.....	82
5.b.2.3. Rechtvaardiging medefinancieringpercentages en begunstigden	82
5.b.2.4. Complementariteit	83
5.b.2.5. Maatregel 2.1: Productieve investeringen in aquacultuur	84
5.b.2.6. Maatregel 2.2: Maatregelen inzake het aquatisch milieu	85
5.b.2.7. Maatregel 2.3: Maatregelen betreffende de volksgezondheid	86
5.b.2.8. Maatregel 2.4: Maatregelen inzake de diergezondheid	86
5.b.2.9. Maatregel 2.5: Binnenvisserij	87
5.b.2.10. Maatregel 2.6: Investerings in verwerking en afzet.....	87
5.b.3. Prioritair zwaartepunt 3: Maatregelen van gemeenschappelijk belang	87
5.b.3.1. Belangrijkste doelstellingen.....	87
5.b.3.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen.....	88
5.b.3.3. Motivering medefinancieringpercentages	88
5.b.3.4. Complementariteit	88
5.b.3.5. Maatregel 3.1: Collectieve acties	90
5.b.3.6. Maatregel 3.2: Bescherming en ontwikkeling van de aquatische fauna en flora	91
5.b.3.7. Maatregel 3.3: Vissershavens, aanvoer- en beschuttingsplaatsen.....	92
5.b.3.8. Maatregel 3.4: Ontwikkeling van nieuwe markten en promotiecampagnes.....	92
5.b.3.9. Maatregel 3.5: Proefprojecten	93
5.b.3.10. Maatregel 3.6: Aanpassing voor omschakeling van vissersvaartuigen	94
5.b.4. Prioritair zwaartepunt 4: Duurzame ontwikkeling van visserijgebieden	94
5.b.4.1. Belangrijkste doelstellingen.....	94
5.b.4.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen.....	94
5.b.4.3. Motivering medefinancieringpercentages	95
5.b.4.4. Beschrijving van de visserijgebieden in België	95
5.b.4.5. Complementariteit	96
5.b.4.6. Maatregel 4.1: Ontwikkeling van visserijgebieden	97
5.b.4.7. Maatregel 4.2: Transnationale samenwerking	102
5.b.5. Prioritair zwaartepunt 5: Technische bijstand	102
5.b.5.1. Belangrijkste doelstellingen.....	102
5.b.5.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen.....	102
5.b.5.3. Motivering medefinancieringpercentages doelgroepen / -sectoren / -gebieden en/of begunstigden	102
5.b.5.4. Complementariteit	103
5.b.5.5. Maatregel 5.1: Technische bijstand.....	103
6. FINANCIERINGSPLANNEN	104
6.a. Jaarlijkse vastlegging	104
6.b. Vastlegging per prioritair zwaartepunt.....	104
7. UITVOERINGSBEPALINGEN	105
7.a. De beheers-, certificerings- en auditautoriteit.....	105
7.a.1. Beheersautoriteit	105
7.a.2. Certificeringsautoriteit	107
7.a.3. Audit autoriteit	108
7.b. Betaalorgaan.....	108
7.c. Procedures voor de beschikbaarstelling en de overmaking van de financiële middelen, ten einde de doorzichtigheid van deze geldstromen te verzekeren	109
7.c.1. Het beheer van de rekeningen.....	109
7.c.2. Het Waalse Betaalorgaan	115

7.d. Toezichts- en evaluatiesystemen en samenstelling van het Toezichtscomité	116
7.d.1. Inleiding	116
7.d.2. Beschrijving van de verschillende stappen	117
7.d.3. Selectie en betoelaging van de projecten	117
7.d.3.1. Ontvangst en onderzoek van het dossier.....	117
7.d.3.2. Selectie van de projecten	117
7.d.4. Controle van de projecten bij de betalingsaanvraag.....	117
7.d.4.1. Controle van de projecten	117
7.d.5. Controle ter plaatse (verificatie van de dienstverlening)	119
7.d.6. Ex-post controle	119
7.d.7. Nationaal Toezichtcomité (artikel 63).....	120
7.d.8. Complementariteit met andere EU fondsen.....	121
7.e. Elektronische gegevensuitwisseling.....	121
7.f. Partnerschap.....	122
7.g. Voorlichting en publiciteit	123

Annex 1: Informatie betreffende raadplegingen met het publiek en relevante instanties

Annex 2: Lijst afkortingen

1. GEOGRAFISCHE SUBSIDIABILITEIT

Het Nationaal Strategisch Plan kadert binnen de verplichting van artikel 15 van Verordening (EG) nr. 1198/2006 van de Raad van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds dat elke lidstaat de verplichting oplegt een Nationaal Strategisch Plan op te stellen na passend overleg met de partners.

Het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische visserij 2007-2013 is gebaseerd op en houdt rekening met het Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Dit wordt vooral tot uiting gebracht in de geformuleerde visie en lange termijn doelstellingen voor de Belgische visserijsector zoals weerhouden in het Nationaal Strategisch Plan en in het Vlaamse actie- en herstructureringsplan voor een Duurzame Maritieme Visserijsector.

Het Operationeel Programma kadert binnen de verplichting van artikel 17 van Verordening (EG) nr. 1198/2006 van de Raad van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds dat elke lidstaat de verplichting oplegt één Operationeel Programma op te stellen.

Het onderhavige operationeel programma geeft concreet gestalte aan dit beleid. Er worden onder meer kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voorop gezet en er wordt aangegeven hoe die kunnen gemeten worden.

Het huidige OP bestrijkt het grondgebied van België dat niet onder de convergentiedoelstelling valt, zoals bedoeld in artikel 3 o) van de Verordening inzake het EVF.

Voor het gebied dat in aanmerking komt voor convergentie kan niettemin staatssteun worden toegekend voor de interventies voorzien in het kader van dit OP EVF, met toepassing van artikel 7§3 van het EVF, waaraan geen enkele EVF-toelage werd toegekend krachtens Beschikking C(2006) 4332.

2. ANALYSE

2.a. Beschrijving Belgische visserijsector

2.a.1. Analyse Belgische omstandigheden

Hoewel het relatief belang van de huidige Belgische visserij- en aquacultuursector in vergelijking met andere economische sectoren of in vergelijking met andere Europese regio's eerder gering te noemen is, is de zeevisserijsector van zeer groot lokaal en regionaal belang in Vlaanderen. De aquacultuur situeert zich hoofdzakelijk in Wallonië en daar dient er eerder van lokaal belang gesproken te worden. In Vlaanderen werd recent veel aandacht besteed aan mosselcultuur.

Zeevisserij

Tewerkstelling

De rechtstreeks met de vissersvloot samenhangende werkgelegenheid wordt geraamd op ± 2.500 personen.

Per deelsector ziet de werkgelegenheid er ongeveer zo uit:

- vloot (bemanningen, rederijen): 800 à 900 personen waarvan minder dan een derde vrouwen; in 2007 bedroeg het aantal door het Paritair Comité erkende zeevissers 450 in voltijds dienstverband;
- visverwerking: volgens de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven telde de visverwerkende sector eind 2006 1.373 werknemers.

Tabel 1: Tewerkstelling in de Belgische zeevisserijsector

	erkende zeevissers door het Paritair Comité - voltijds	Vissersvloot (vissers + rederijen)	Visverwerkende nijverheid
2001	657	709	1.438
2002	623	719	1.415
2003	666	960	1.507
2004	623	879	1.406
2005	591	859	1.329
2006	481	771	1.373
2007	450	720	1.350 (*)

Bron: Statinfo Sociale Zekerheid en Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CBR), (*) schatting, voorlopig cijfer

Binnen de visverwerkende sector is volgens de CBR 82% werkzaam in Vlaanderen en 18% actief in Wallonië. In beide regio's worden in de visverwerkende nijverheid de arbeidsplaatsen ingenomen door 52% mannen en 48% vrouwen. De werkgelegenheid in de afgeleide nevenactiviteiten voor de visserij wordt geschat op 5.000 arbeidsplaatsen.

De Belgische vissersvloot

Eind 2007 waren er nog 102 vissersvaartuigen geregistreerd, verdeeld over 95 rederijen. Het totale motorvermogen in 2007 bedroeg 60.620 kW en het totaal volume 19.292 BT. In de vorige programmaperiode van het FIOV (2000-2006) is een terugloop vastgesteld van circa 15% van het aantal vaartuigen, 10% van het vermogen en 16%

van de bruto tonnage. De terugval is het resultaat enerzijds van de slooptacties in 2004 en 2006 en anderzijds van een herstructurering met een tendens naar grotere vaartuigen met samenvoegingen van motorvermogens en verlies van visvergunningen tot gevolg. Ook in de aquacultuursector wordt een gevoelige achteruitgang vastgesteld.

Tabel 2: Daling van de capaciteit van de vissersvloot in kW en BT ten gevolge van de slooprondes in 2004 en 2006

Slooprunde 2004	kW	BT
Totaal 2004	1546	711
Slooprunde 2006	kW	BT
KVS	626	235
GVS	5.412	1.989
Totaal 2006	6.038	2.224
Totaal 2004 en 2006	7.584	2.935

Bron: Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

Tot eind 2005 werd onderscheid gemaakt tussen het grote (motorvermogen > 221kW) en het kleine vlootsegment (motorvermogen ≤ 221 kW). Het grote vlootsegment is vrij stabiel gebleven en is slechts wezenlijk gedaald in 2006 ingevolge de slooprunde 2006. Het kleine vlootsegment is flink uitgedund van 66 naar 51 vaartuigen. Met de creatie van een kustvisserssegment wordt getracht de verdere vermindering van het kleine segment tegen te gaan.

Ten gevolge van de creatie van een kustvisserssegment in december 2005 ziet de samenstelling van de Belgische vloot er eind 2007 als volgt uit:

Groot vlootsegment (GVS) : 54 vissersvaartuigen die elk een motorvermogen hebben van meer dan 221 kW en gelijk aan of minder dan 1200 kW, met inbegrip van het eventuele bijkomende motorvermogen;

Klein vlootsegment (KVS) : 44 vissersvaartuigen die elk een motorvermogen hebben van 221 kW of minder, met inbegrip van het eventuele bijkomende motorvermogen, met uitsluiting van de vissersvaartuigen die behoren tot het kustvisserssegment;

kustvisserssegment : 4 vissersvaartuigen die elk een motorvermogen hebben van 221 kW of minder, eventueel met inbegrip van het bijkomende motorvermogen, een tonnenmaat van hoogstens 70 BT, en die zeereizen ondernemen van hoogstens 24 uur waarvan het begin en einde in een Belgische haven is.

Aansluiting bij het kustvisserssegment gebeurt op vrijwillige basis.

Hierna wordt de evolutie van de vloot weergegeven:

Tabel 3: Samenstelling van de Belgische vloot

Jaar	Groot vlootsegment			Klein vlootsegment			Kustvissersegment			Totaal		
	Aantal	kW	BT	Aantal	kW	BT	Aantal	kW	BT	Aantal	kW	BT
2000	61	49.557	17.955	66	13.945	5.099	-	0	0	127	63.502	23.054
2001	64	52.585	19.021	66	13.909	5.070	-	0	0	130	66.494	24.091
2002	65	54.084	19.225	66	13.924	5.056	-	0	0	131	68.008	24.281
2003	64	53.978	19.023	62	13.112	4.776	-	0	0	126	67.090	23.799
2004	63	53.173	18.297	58	12.394	4.455	-	0	0	121	65.567	22.752
2005	63	53.173	18.299	57	12.249	4.285	-	0	0	120	65.422	22.584
2006	56	49.306	16.105	47	10.038	3.741	4	846	189	107	60.190	20.035
2007	54	50.298*	15.572	44	9.475	3.511	4	847	209	102	60.620	19.292
Gemiddeld 2007		931	288		215	80		212	52		594	189

Bron: Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

* De stijging is een gevolg van het afsluiten van het vlootregister op een bepaalde datum. Indien de datum van afsluiting in de administratieve verwerking valt van samenvoeging, dan zijn de opgekochte vissersvaartuigen al wel geschrapt, maar de begunstigten hebben deze nog niet bijgekregen.

Eind 2007 was de gemiddelde ouderdom van de Belgische vloot 21,5 jaar. Circa ¼ van de vloot is meer dan 30 jaar oud. In de programmaperiode 2000-2006 is de gemiddelde ouderdom met meer dan 3 jaar toegenomen.

Tabel 4: Gemiddelde leeftijd van de vissersvaartuigen van de Belgische vloot

Jaar (toestand op 31/12)	Totaal aantal vaartuigen	Gemiddelde leeftijd van de vissersvaartuigen van de Belgische vloot
2000	127	18 jaar 4 maand
2001	130	18 jaar 7 maand
2002	131	18 jaar 10 maand
2003	126	19 jaar 4 maand
2004	121	19 jaar 8 maand
2005	120	20 jaar 10 maand
2006	107	21 jaar 6 maand
2007	102	21 jaar 6 maand

Bron: Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

Tabel 5: de Belgische vloot per leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie	Aantal vissersvaartuigen
0<5	2
5<10	14
10<15	13
15<20	13
20<25	24
25<30	11
30<35	3
35<40	8
>=45	14
TOTAL	102

Bron : Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

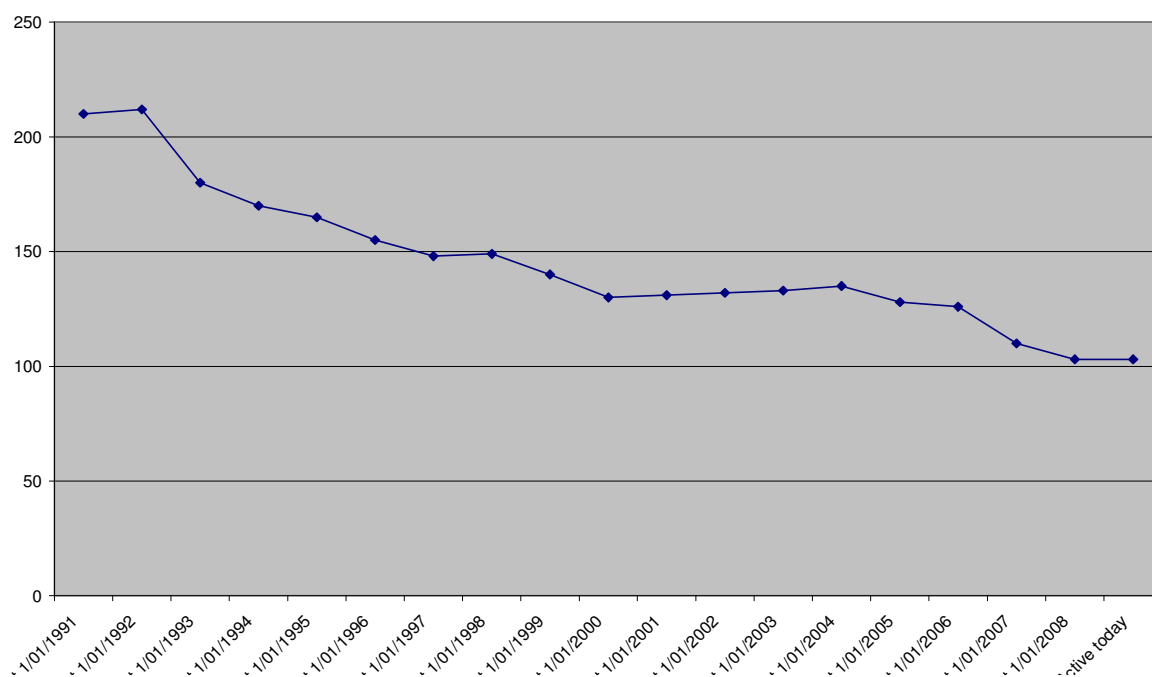
Tabel 6 : de Belgische vissersvloot – situatie op 31/12/2007 per lengteklasse

Lengteklasse	0 - 12 m	12 - 24 m	24 - 35 m	35 - 75 m	Totaal
Aantal vaartuigen	1	48	25	28	102
GT	21	3.619	5.561	10.102	19.303
kW	221	10.962	19.348	30.089	60.620

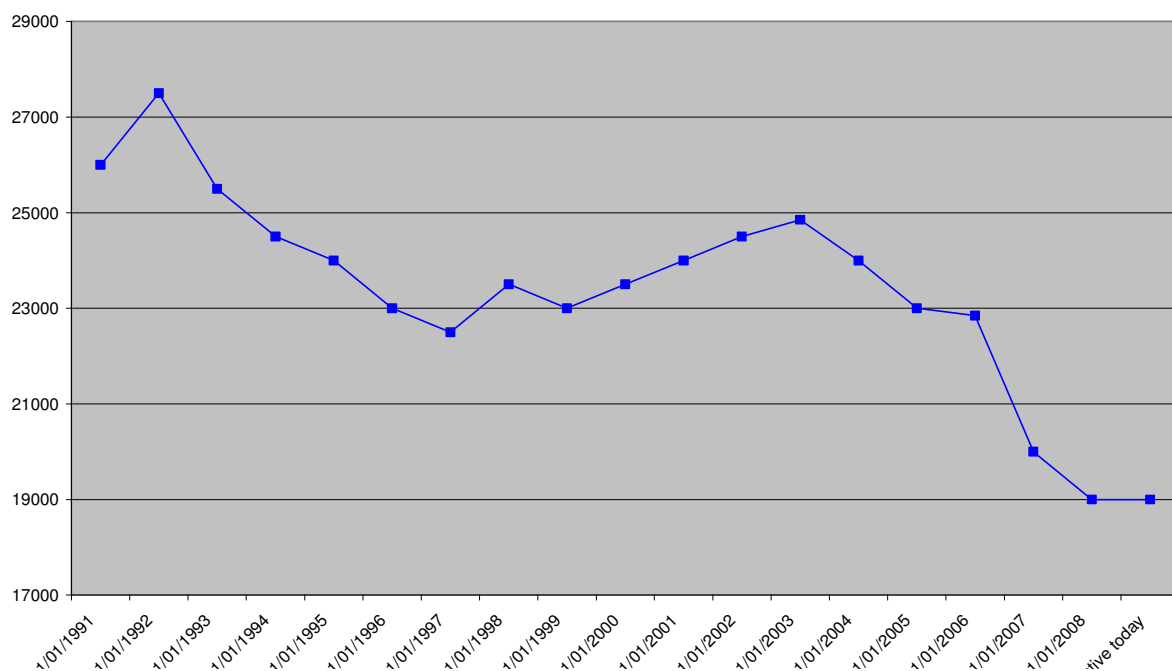
Bron : Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

Visserij-inspanning

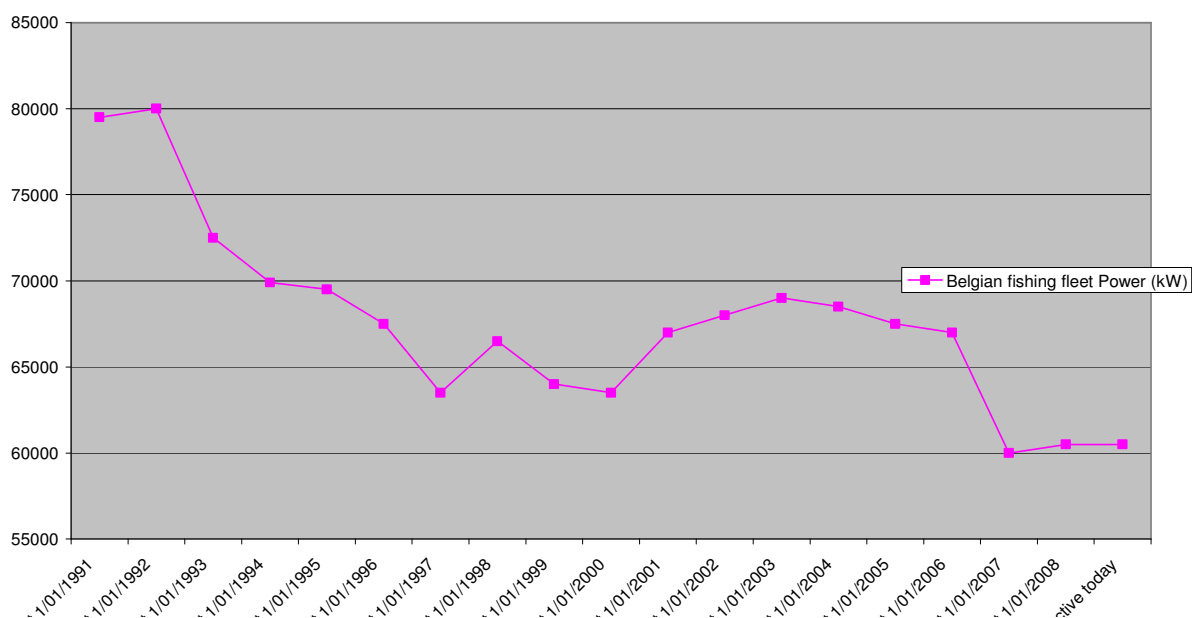
Grafiek 1: de evolutie van de Belgische vissersvloot – totaal aantal vissersvaartuigen

Grafiek 2: De evolutie van de totale brutotonnage van de Belgische vissersvloot (BT)

Grafiek 3: de evolutie van het motorvermogen van de Belgische vissersvloot (kW)

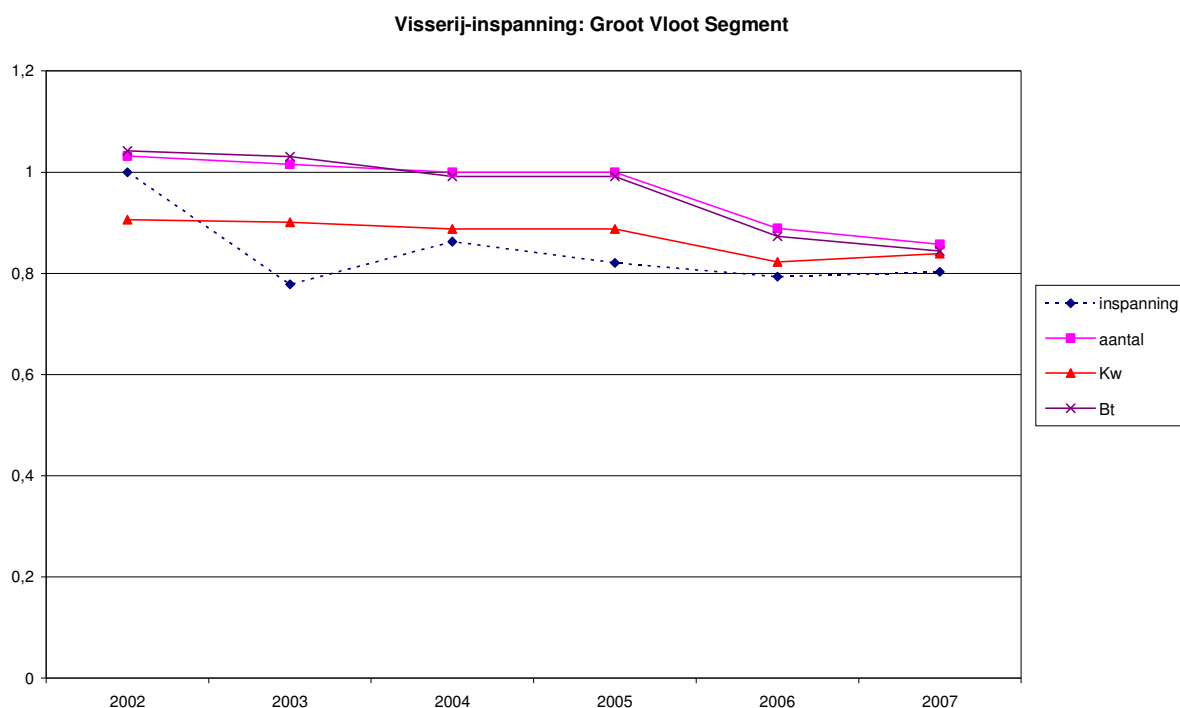

Tabel 7: de evolutie van de visserij-inspanning in zeedagen x kW van de Belgische vissersvloot

	Visserij-inspanning	
	GVS	KVS
2002	14 838 858	2 076 011
2003	11 542 784	1 643 126
2004	12 804 482	1 535 839
2005	12 179 952	1 474 839
2006	11 770 492	1 390 452
2007	11 914 627	1 241 013

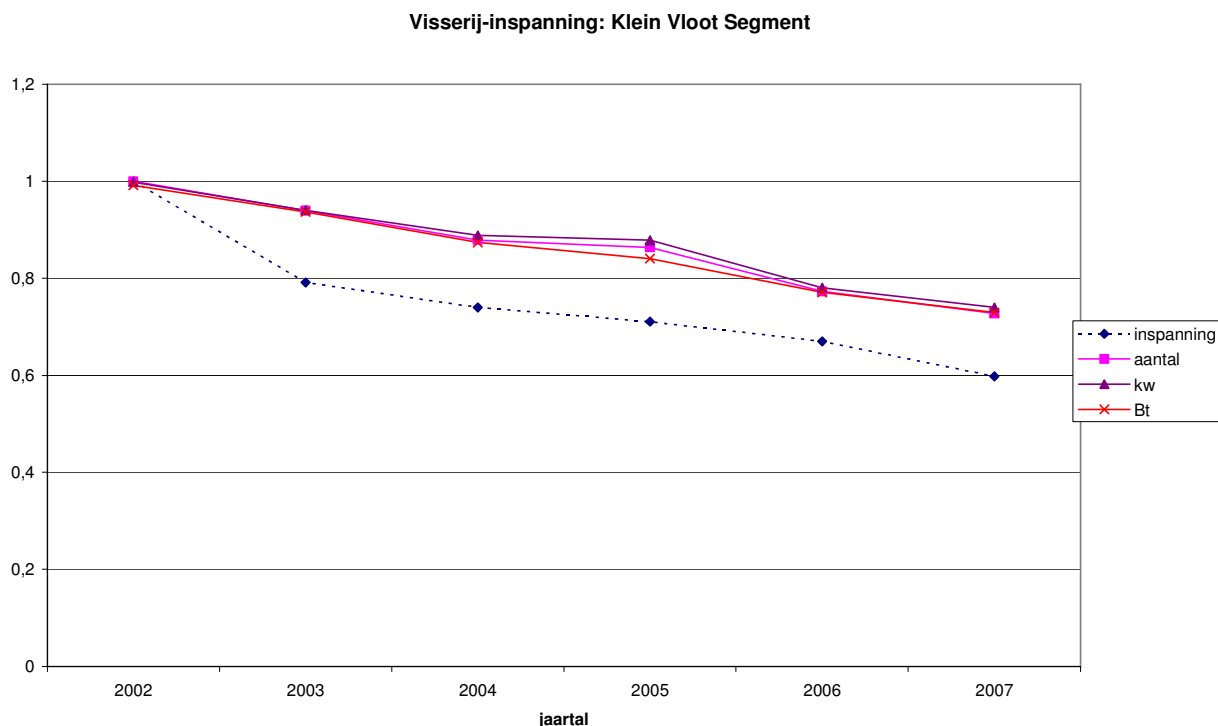
Bron : Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

Grafiek 4: Evolutie van de visserij-inspanning, het aantal vissersvaartuigen, Kw's en BT in het GVS

In het GVS is sinds 2002 het aantal vissersvaartuigen jaarlijks gedaald of constant gebleven. De inspanning neemt ook jaarlijks af, net zoals de kW's en BT's. In 2007 was er echter terug een stijging in kW's en de hieraan gelinkte stijging in de visserij-inspanning. Dit is voor een groot deel te wijten aan de administratieve verwerking van de kW's die uit het kleine vlootsegment verdwenen in 2006 en pas in 2007 bij het groot vlootsegment werden gevoegd.

Grafiek 5: Evolutie van de visserij-inspanning, het aantal vissersvaartuigen, Kw's en BT in het KVS

In het KVS nemen zowel het aantal vissersvaartuigen, de visserij-inspanning, de kW's en de BT's jaarlijks af. De kW's die verdwijnen uit dit segment worden (gedeeltelijk) in het GVS opgenomen.

Afstemming visserij-inspanning – quota

Om een beter evenwicht te bereiken tussen vlootcapaciteit en quota werden in 2005 door de externe consultant PRC op basis van de brandstofkost en de toegewezen quota aan aantal afbouwscenario's voorgesteld.

Tabel 8: Simulatie van het aantal vaartuigen dat de vloot zou moeten verlaten om de resterende vloot op middellange termijn (over 5 jaar) rendabel te laten vissen (bedrijfsresultaat ≥ 0)

	TAC blijft constant		TAC daalt jaarlijks 2%		TAC daalt 30% over komende 5 jaar	
	Vaartuig $\leq 221\text{kW}$	Vaartuig $> 221\text{ kW}$	Vaartuig $\leq 221\text{kW}$	Vaartuig $> 221\text{ kW}$	Vaartuig $\leq 221\text{kW}$	Vaartuig $> 221\text{ kW}$
Brandstofprijs daalt 10% (0,38€/l)	3	6	6	9	20	20
Brandstofprijs is 0.42€/l	5	9	9	12	22	24
Brandstofprijs stijgt 10% (0,46€/l)	8	13	11	16	25	27
Brandstofprijs stijgt 20% (0,5€/l)	10	16	13	19	27	31

Bron: PRC 2005

Volgens eigen berekeningen op basis van de cijfers in bovenstaande tabel doch rekening houdend met gelijkblijvende TAC's, afnemende negatieve rendabiliteit resterende vloot, komt men tot volgende resultaten bij een stijging van de brandstofprijzen met 50 %:

Brandstofprijs stijgt 50% (0,63€/l)	13	22	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Volgens deze berekeningen, uitgaand van een brandstofprijs die systematisch gemiddeld 50% hoger ligt dan in 2005 resulteert dit in een theoretische overcapaciteit van 21% ten opzichte van de initiële periode.

Wordt geen rekening gehouden met het model van PRC en de daarop gebaseerde berekening, maar met de boekhoudkundige gegevens van de Belgische Zeevisserij 2006 dan komt het resultaat reeds gunstiger uit. Met de aanname dat de kosten voor onderhoud, vistuig en overige met 20% toenemen en de brandstofprijzen met 50% dan resulteert dit in een overcapaciteit van 16% voor het GVS en het KVS samen. Hierbij wordt reeds rekening gehouden met de resultaten van voorgaande sloop, die samen met de uitval in de periode 2005 – 2007 een verlies betekende van 18 vaartuigen.

Visserijtechniek

Het overgrote deel (94%) van de visserijinspanning wordt gepresteerd door de boomkorvisserij (96 van de 102 vissersvaartuigen). Een nog klein aantal hiervan vist seizoenaal met borden. De passieve visserij (staande want) is weinig ontwikkeld (de Belgische kust is slechts 67 km lang): slechts vier vaartuigen vissen met passieve visserijtechnieken.

Tabel 9: Besomming en reizen per visserijtechniek in 2006

Visserij-techniek	Gewogen gemiddelde		Zeereizen		Zeedagen		Aanvoer In ton		Besomming in duizend EUR		Aanvoer in kg per zeedag	Besomming in EUR per zeedag
	kW	BT										
BORDEN 70-99mm	589	234	168	3%	1120	5%	983	5%	3693	4%	878	3297,73
GARNAAL	206	55	1674	34%	2575	12%	799	4%	2738	3%	310	1063,29
BOOMKOR	674	242	2816	58%	17197	79%	18024	89%	81789	90%	1048	4755,98
KREEFTEN	275	124	92	2%	395	2%	343	2%	1511	2%	868	3825,12
ANDERE (**)	376	60	144	3%	414	2%	115	1%	956	1%	277	2308,78
TOTAAL	601	214	4894	100%	21701	100%	20264	100%	90687	100%	934	4178,92

Bron : Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

(*) Daar een vaartuig, naargelang het seizoen, soms op een andere visserij kan overschakelen, komt dit vaartuig bij meerdere visserijen voor, zodat door dubbeltelling de som van de vaartuigen, die de verschillende visserijen beoefenen, niet gelijk hoeft te zijn aan het totaal aantal vaartuigen.

(**) Staande netten, seine- en spanvisserij

Opmerking: 1 PK = 0,736 kW

Boomkor

Traditionele boomkor

Bij de boomkorvisserij wordt het net opgehouden door een lange stalen buis, aan de uiteinden hiervan zijn zogenaamde sloffen bevestigd die ervoor zorgen dat de boom en

het net op de gewenste hoogte boven de zeebodem blijven en dat tegelijkertijd de weerstand met de zeebodem wordt verminderd. Het net wordt bevestigd aan de boven- en onderpees die op hun beurt aan de sloffen vastgemaakt worden. Aan de sloffen worden ook wekkerkettingen of een kettingmat bevestigd die voor de onderpees uit over de zeebodem slepen met als doel vis die zich in het spoor van het net bevindt op te schrikken, zodat deze in het net belandt. Het gewicht van de wekkers is aanzienlijk en bedraagt circa 25 % van het totale tuiggewicht. De meeste boomkorvaartuigen vissen vanuit de gieken en slepen dus 2 boomkorren voort aan 4 tot 7 knopen, wat deze visserijmethode brandstof- en materiaalintensief maakt.

De boomkor van vaartuigen met een motorvermogen van meer dan 221kw, mag niet gebruikt worden in de 12-mijlszone van het continent (>51 °NB) en in de 12-mijlszones van Ierland en het Verenigd Koninkrijk.

Aanpassingen aan de boomkor

Omwille van de stijgende brandstofprijs is de rentabiliteit van de brandstofintensieve boomkorvisserij sterk gedaald. Bovendien krijgt het boomkortuig steeds meer kritiek omwille van de hoge bijvangsten en de sterke bodemimpact. In deze context werden recentelijk enkele aanpassingen aan de boomkor uitgetest die deze problemen gedeeltelijk opvangen:

- i. Rolsloffen verlagen de bodemweerstand en het brandstofverbruik.
- ii. Grote mazen in de rug van het net verlagen de waterweerstand en het brandstofverbruik.
- iii. Een vierkant mazenvenster in de buik van het net beperkt de ongewenste bijvangst aan bodemorganismen.
- iv. Een kuil in T-90 netwerk bevordert de ontsnapping van kleine rondvis.

Positieve testresultaten hebben individuele reders (gesteund door de Rederscentrale en de Stichting voor Duurzame Visserijontwikkeling) ertoe aangespoord deze aanpassingen in de praktijk door te voeren.

Borden

Een beperkt aantal vaartuigen beoefent jaarrond of seizoensmatig de bordenvisserij. Net als bij de boomkorvisserij wordt een net over de bodem gesleept. Dit net wordt niet opgehouden door een vaste stalen buis, maar door de hydrodynamische kracht op twee scheerborden die onder een hoek over de zeebodem gesleept worden. De onder- en bovenpees (respectievelijk verzwaard en van drijvers voorzien) worden aan deze scheerborden bevestigd. Ook hier worden wekkerkettingen gebruikt om de vis op te schrikken, maar het aantal kettingen is echter beperkt. De bordenvisserij richt zich voornamelijk op schol, langoustines, kabeljauw of inktvis. Door het lichtere vistuig (30 tot 50% lichter) en de lagere sleepsnelheid (3 tot 3,5 knopen) is het brandstofverbruik lager dan bij de boomkorvisserij.

Meestal wordt gevisd met een tweelingnet vanuit nettrommels die zich op het achterschip bevinden (twinrigger), maar de methode kan ook toegepast worden met twee aparte netten die vanuit de gieken uitgezet worden (outrigger). Hierdoor kan de bordenvisserij ook beoefend worden met een klassiek boomkorvaartuig.

Passieve methodes

Passieve visserijmethodes onderscheiden zich van de bovenvermelde sleepnetvisserijen doordat de vis zichzelf naar het vistuig beweegt (bij sleepnetvisserij wordt de vis opgejaagd door het vistuig). Doordat het vistuig niet wordt gesleept is het brandstofverbruik bij het vissen laag.

Staande want

Drie vaartuigen beoefenen jaarrond of seizoensmatig de staande want visserij. Hierbij worden verankerde kieuw- of warrelnetten voor een bepaalde duur uitgezet op de zeebodem. Mobiele vissen blijven met hun kieuwdeksel in het net haken (kieuwnet) of verstrikken in het net (warrelnetten). Kabeljauw, tong, tarbot en zeebaars zijn de belangrijkste doelsoorten van deze visserij. Door de keuze van nettype en maaswijdte, maar ook door de locatie en het tijdstip van uitzetten wordt een goede soort- en lengteselectiviteit gerealiseerd. De impact op de zeebodem is nihil het brandstofverbruik is laag.

Lijnenvisserij

Twee vaartuigen beoefenen seizoensmatig de lijnenvisserij. Hierbij wordt de vis gevangen met be-aasde haken. Er wordt onderscheid gemaakt tussen longlines die meerdere haken (100 tot 1000) bevatten en verankerd worden uitgezet, en handlijnen die slechts enkele haken bevatten en door de visser bediend worden. Kabeljauw en zeebaars zijn de belangrijkste doelsoorten van deze visserij. De keuze van haken (grootte), aas, locatie, diepte en tijdstip zijn zeer belangrijk bij de hakenvisserij. Hierdoor vereist deze veel kennis en ervaring. Er kan zeer selectief gevist worden, de impact op de zeebodem is nihil en het energieverbruik is zuinig.

Tabel 10: overzicht verschillende visserijtechnieken

	brandstofverbruik (l/dag)	omgevingsschade	discards
Grote boomkor (1200 PK)	4000-6000	+++	+++
Twinrig (1200 PK)	3500	++	+++
Eurokotter (boomkor)	1500-2000	++	++
Eurokotter (twinrig)	1000-1500	+	++
Flyshoot (groot vaartuig)	2000	+	++
Outrig (1200 PK)	2000	+	++
Staandwant	< 500	0	+
Pottenvisserij	< 500	0	0
Longlinevisserij	< 500	0	+
Handlijnvisserij	< 500	0	0

Bron : ILVO (Instituut van Landbouw en Visserijonderzoek)

Brandstofverbruik

De brandstofkost voor de Belgische rederijen is de voorbije jaren sterk gestegen. In 5 jaar tijd is de brandstofkost per kg gevangen vis bijna verdubbeld. Een verminderd brandstofverbruik per kg gevangen vis kan de gestegen brandstofkost per kg gevangen vis niet compenseren.

Gezien de huidige evolutie van de brandstofprijzen is opnieuw een verdubbeling van de brandstofprijzen tegen 2010 plausibel.

Tabel 11: het gemiddelde brandstofverbruik per kg gevangen vis

	2003	2004	2005	2006	2007
Brandstofverbruik per kg vis (in l)	3,02	2,95	3,15	2,97	3 (schatting)
Brandstofkost per kg aangeland vis (in €)	0,78	0,91	1,36	1,43	1,71*

* gemiddelde prijs 2007: 0.57€/l

Vissoorten

De voornaamste vissoorten gevangen door de Belgische vissersvloot zijn tong en schol. In gevolge het verdwijnen van deze vissoorten worden sinds 2000 de TAC's van jaar tot jaar minder waardoor de aanvoer steeds geringer wordt.

Tabel 12: Vangsten (in ton) per jaar, per gebied en per segment

KVS	Gebied 4: Noordzee								Kustvis-Segment
Vissoort	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2007
<i>Schol</i>	756	861	695	681	592	444	510	357	42
<i>Kabeljauw</i>	613	186	525	160	<100	<100	<100	<100	<10
<i>Tong</i>	549	533	374	438	397	399	287	351	18
<i>Garnaal</i>	492	786	431	909	599	776	693	509	49
<i>Schar</i>	379	309	231	144	154	135	133	174	17
<i>Wijting</i>	308	243	140	133	<100	<100	<100	<100	<10
<i>Bot</i>	269	215	149	191	309	218	145	272	41
<i>Langoustines</i>	174	132	115	107	122	123	170	159	<10
<i>Makreel</i>	150	<100	<100	<100	<100	<100	<100	<100	<10

KVS	Gebied 7: Westelijke wateren							
Vissoort	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Tong</i>	351	524	633	650	687	592	597	518
<i>Schol</i>	257	303	399	346	301	273	270	342
<i>Zeekat</i>	<100	<100	183	136	144	100	113	121
<i>Steenbol</i>	<100	<100	129	153	120	107	<100	109
<i>St-jacobsschelpen</i>	<100	<100	<100	133	157	173	111	<100
<i>Rode poot</i>	<100	<100	<100	125	122	102	<100	100
<i>Rog</i>	<100	<100	<100	<100	<100	114	<100	105

GVS	Gebied 4: Noordzee							
Vissoort	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Schol</i>	6158	5205	3932	3681	3546	2808	2846	3351
<i>Kabeljauw</i>	2187	1907	1695	1096	1313	1403	1061	789
<i>Tong</i>	1170	1252	993	1092	1010	915	653	575
<i>Tongschar</i>	651	634	553	<500	611	554	518	512
<i>Schelvis</i>	<500	507	<500	<500	<500	<500	<500	<500

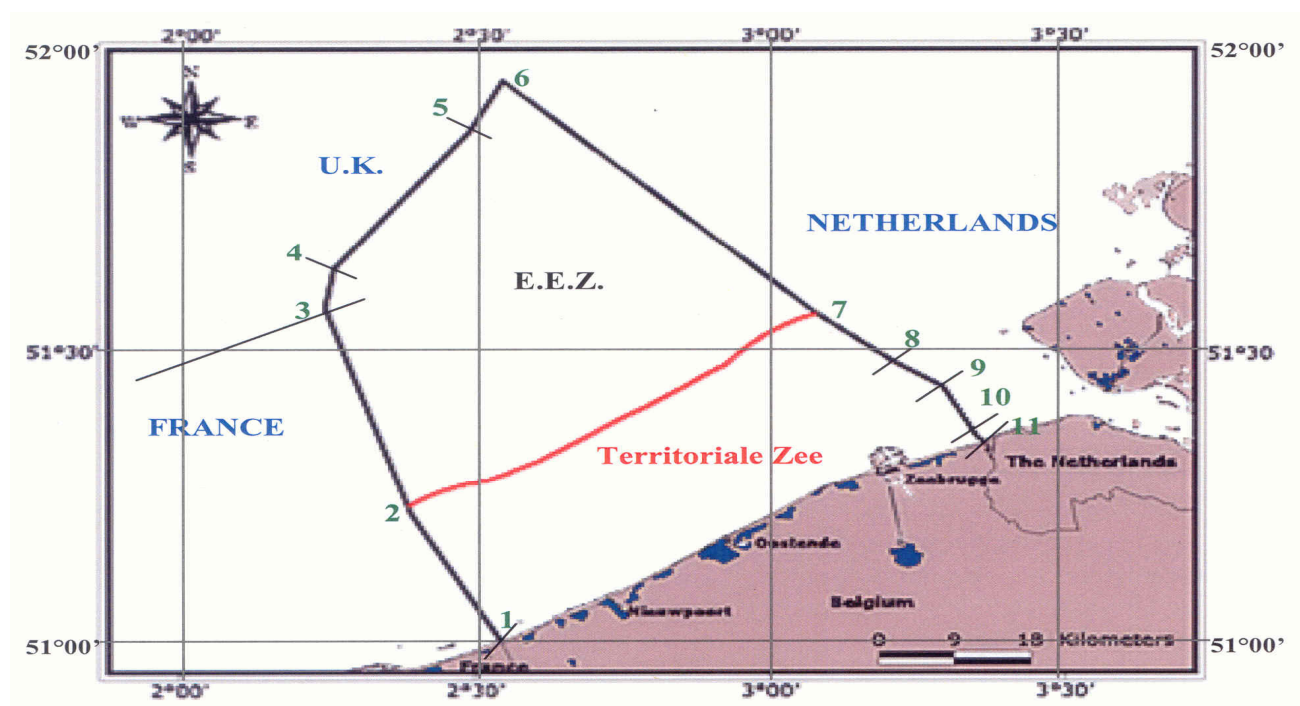
GVS	Gebied 7: Westelijke wateren							
Vissoort	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Tong</i>	1764	2084	2557	2427	2086	1926	1909	1846
<i>Schol</i>	1508	1705	1681	1469	1326	1294	1265	1405
<i>Rog</i>	792	1002	1189	1289	1477	1470	1329	1437
<i>Kabeljauw</i>	<500	588	727	<500	<500	<500	<500	<500
<i>Tongschar</i>	<500	<500	<500	<500	560	<500	<500	<500
<i>Zeekat</i>	<500	<500	<500	<500	556	<500	559	1221
<i>St-Jacobsschelpen</i>	<500	<500	<500	<500	<500	<500	<500	522
<i>Rode poot</i>	<500	<500	<500	<500	<500	<500	<500	516

Samenvattende tabel: alle gebieden en alle segmenten								
Vissoort	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tong	3834	4393	4557	4607	4180	3832	3446	3308
Schol	8679	8074	6707	6177	5765	4819	4891	5497
Rog	792	1002	1189	1289	1477	1470	1329	1437
Kabeljauw	2800	2681	2947	1256	1313	1403	1061	789
Tongschar	<1200	<1200	<1100	<1000	1171	<1100	<1100	<1100
Zeekat	<600	<600	<700	<700	700	<600	672	1342
St-	<600	<600	<600	<650	<700	<700	<650	<650
Rode poon	<600	<600	<600	<650	<650	<650	<600	616
Schelvis	<500	507	<500	<500	<500	<500	<500	<500
Steenbolk	<100	<100	129	153	120	107	<100	109
Garnaal	492	786	431	909	599	776	693	558
Schar	379	309	231	144	154	135	133	191
Wijting	308	243	140	133	<100	<100	<100	<110
Bot	269	215	149	191	309	218	145	313
Langoustines	174	132	115	107	122	123	170	159
Makreel	150	<100	<100	<100	<100	<100	<100	<110

Bron : Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

Visgronden

Zoals uit onderstaande kaart blijkt is de Belgische Exclusieve Economische Zone zeer beperkt.

De Belgische visserijgronden liggen historisch zeer sterk verspreid en ver verwijderd van elkaar: Noordzee, Engels Kanaal, Golf van Biskaje, Westelijke Wateren, Keltische en Ierse Zee. Zij liggen dan ook ver verwijderd van de Belgische havens.

De meeste Belgische visgronden vallen onder een herstelplan of een beheersplan in de zin van verordening (EG) nr. 2371/2002. Tot op heden vormen enkel de Keltische Zee (VIIIfg) en de zone ten zuiden van Ierland (VIIHjk) hierop nog een uitzondering.

VIIIfg en VIIhjk vallen wel onder het heekherstelplan maar dit plan heeft voor onze vloot geen directe ingrijpende gevolgen.

In de Keltische Zee (VIIIfg) worden met het oog op de bescherming van de kabeljauw echter wel een drietal ices-kwadranten gedurende de maanden februari en maart voor de visserij gesloten.

In de zone VIIhjk is de activiteit zeer bescheiden.

Alle Belgische schepen vissen op soorten die onder een communautair herstel- of beheersplan vallen.

Visveilingen en vissershavens

Aan de Belgische kust zijn momenteel nog 3 visveilingen actief: Nieuwpoort (gemeentebedrijf), Oostende (Autonoom gemeentebedrijf uitgebaat door NV Exploitatie Vismijn) en Zeebrugge (geprivatiseerd).

De Belgische vissersvloot is als volgt over de verschillende vissershavens verdeeld:

Tabel 13: Geografische spreiding van de Belgische vissersvloot

Streek	Naam van de streek	Aantal vissers-vaartuigen	% aantal vissers-vaartuigen	Tonnage (GT*)	% tonnage	Motor-vermogen (kW)	% motor-vermogen (kW)
BE233	Eeklo	2	1.96 %	101	0.52 %	421	0.69 %
BE251	Zeebrugge	63	61.76 %	14 878	77.08 %	45 022	74.27 %
BE255	Oostende	27	26.47 %	3 693	19.13 %	12 798	21.11 %
BE258	Veurne (Nieuwpoort)	10	9.80 %	631	3.27 %	2 379	3.92 %
TOTAAL		102	100.00 %	19 303	100.00 %	60 620	100.00 %
% van de EU vloot		0.12 %		1.03 %		0.88 %	

Ter vervollediging moet ook de kleine haven van Blankenberge vermeld worden.

Tabel 14: Aanvoer in de Belgische havens door Belgische vissersvaartuigen

JAAR	OOSTENDE		ZEEBRUGGE		NIEUWPOORT	
	Aanvoer (ton)	Aantal reizen	Aanvoer (ton)	Aantal reizen	Aanvoer (ton)	Aantal reizen
2000	4.589	2.970	12.457	1.537	535	618
2001	3.617	2.846	13.942	1.661	502	533
2002	4.465	2.398	14.666	1.710	325	432
2003	6.184	2.321	13.627	1.703	296	480
2004	7.773	2.335	12.784	1.527	278	482
2005	8.051	2.143	10.845	1.341	276	504
2006	7.770	2.180	10.033	1.130	179	439

Bron : Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

De aanvoer in Oostende maakt sedert 2003 een inhaalbeweging. Het hoge aantal visreizen in Oostende kan verklaard worden door de vele eendagsreizen van de kustvissers. Het aantal visreizen in Zeebrugge daalt sterker dan blijkt uit de aanvoergegevens in gevolge de stijgende aanvoer per koeltransport in deze haven. De aanvoer in Nieuwpoort, veruit de kleinste haven, blijft verder dalen.

Aquacultuur

De Belgische aquacultuur productie is beperkt en vooral geconcentreerd op forel, karper en de kweek van enkele soorten in warm water zoals meerval en tilapia.

Momenteel werken ongeveer 150 mensen in de Belgische aquacultuursector. De laatste jaren tekenen we een gevoelige daling op in de productie en in het aantal aquacultuurbedrijven. Op minder dan 10 jaar tijd werd de visteeltproductie nagenoeg gehalveerd, vandaag goed voor om en bij de 1.000 ton onverwerkte vis per jaar.

De aquacultuurproductie in Vlaanderen is beperkt. Er worden slechts enkele soorten in zeer beperkte gebieden gekweekt. Er wordt ook heel beperkt aan maricultuur gedaan waarbij enkel mosselen commercieel gekweekt worden.

Het grootste aandeel van de aquacultuur bevindt zich in Wallonië.

De situatie van de Waalse aquacultuur in een Europese context en de oorzaken van de teloorgang daarvan werden geanalyseerd in 2005.

Enerzijds waren de omstandigheden voor de aquacultuur op mondiaal en op Europees vlak gunstig, met name tussen 1980 en 2000 (met een exponentiële toename van de productie). Anderzijds was er een globale stijging van de consumptie van kweekvis in Europa. Toch heeft Wallonië niet kunnen profiteren van die jarenlange sterke ontwikkeling van de aquacultuur in Europa, met name niet van de ontwikkeling van de zalmteelt, ook al heeft België een lange traditie inzake de kweek van zalmachtigen. Zo lag de productie in 2007 om en bij de 1000 ton per jaar (een cijfer dat door het ontbreken van betrouwbare statistische gegevens slechts bij benadering geldt), wat goed was voor een omzetcijfer van ongeveer 3,7 miljoen € en 137 banen. In 2001 was de Belgische visteeltproductie slechts goed voor ongeveer 5% van de totale visproductie, waarmee ze in Europa op de laatste plaats kwam.

Tabel 15: Productie en productiewaarde van aquacultuurproducten per soort in België in 2007

Soort	Productie (ton)	Waarde (x 1.000 euro)
Forel	200	1290
Karper	400	700
Meerval	250	200
Tilapia	150	300
Schelpdieren	70	150
	1070	2640

Tabel 16: Aquacultuurondernemingen in 2007

Grootte van de onderneming (volgens EU normen)	Aantal ondernemingen	Economische waarde (€) (schatting door GIPPA)***	Productie (ton)	Import van zalmachtigen (ton)
In Wallonië				
Micro	60	1630000	240*	500
Klein**	1	1020000	10	500
Andere	0	0	0	0
Totaal Wallonië	61	2650000	250	1000
In Vlaanderen				
Mariene aquacultuur	3	n.d.	120	Niet van toepassing
Zoetwateraquacultuur	7	n.d.	n.d.	Niet van toepassing
Totaal VI	10			Niet van toepassing

*waarvan 200 ton forel en 40 ton andere soorten zoals snoek en rivierbaars

**>10 werknemers: dit bedrijf is zowel een productie als een verwerkingsbedrijf

***: Productie + invoer

Bron: GIPPA en Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij

Bij gebrek aan precieze cijfers schatten de professionele verenigingen het aantal nog actieve professionele viskwekerijen op om en bij 61 (vaak als nevenactiviteit) met een productie van 200 ton forellen per jaar in 2007. Het sterke punt van de Waalse aquacultuur is de productie voor de verkoop van levende vis.

De evolutie van de forelprijzen toont duidelijk de moeilijkheden aan waarmee de Waalse viskwekerij te kampen heeft. Zo daalde, bij gebrek aan een onderscheidend merk, de prijs van de forel op de Europese markt met 30%. In de kleinhandel verkoopt men vandaag de dag de forel tegen dezelfde prijs als in 1985 (bij een constante euro). Bovendien is de lokale forel duurder dan deze afkomstig uit de meeste Europese landen (na Oostenrijk, Nederland en Portugal).

Verskillende elementen verklaren deze huidige stand van zaken en deze evolutie:

- De viskwekers slagen er niet in schaalvergrotingen te verwezenlijken zoals in andere producerende landen. Dat hangt samen met de zeer sterke beperkingen die worden opgelegd door een aantal natuurkundige factoren (de geologische omgeving die gunstig is voor kleine hoeveelheden grondwater die gemakkelijk uitgeput raken in perioden van droogte, een lage waterstand, middelmatige waterkwaliteit, aanwezigheid van virale ziekten enz.) en met de menselijke omgeving (bevolkingsdichtheid en heel wat zware industrie).
- Anderzijds stelt men een te zwakke regionale dynamiek vast in de sector (gebrek aan investeringen, aan liquiditeiten binnen de ondernemingen, een weinig flexibele administratie, geen omschakeling, geen antwoord op een specifieke vraag enz.). Er bestaat nochtans toegepast onderzoek dat tot 1999 overvloedig gestimuleerd werd (talrijke universiteiten en hogescholen die actief zijn op dat terrein, aanzienlijke financiële regionale steun tot 1999).

De faillissementen van ondernemingen die er geweest zijn tussen 1999 en 2004, hebben geleid tot een terugval van de omzet van de Waalse aquacultuur met 85%. Het gevolg was ook dat ten minste 1/3 van de arbeidsplaatsen verloren ging.

Visafzet en –verwerking

In 2007 werd in 90% van de behoefte aan vis door de industrie en de binnenlandse consumptie voorzien door import.

De in de Belgische havens aangelande vis wordt vooral geëxporteerd of bestemd voor de binnenlandse versmarkt, en de visverwerkende bedrijven werken vooral met geïmporteerde vis. De bevoorrading uit eigen aanlandingen bedraagt slechts 10 à 15%, afhankelijk van het jaar

Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) houdt gegevens bij over 324 bedrijven die visserij- en aquacultuurproducten verwerken of vermarkten, waarvan er 260 effectief actief zijn in de sector.

Het betreft voornamelijk micro- en kleine bedrijfjes (235), plus 20 middelgrote en 5 grote ondernemingen. De helft van de verwerkende bedrijven is geconcentreerd in de provincie West-Vlaanderen.

Eén enkele producentenorganisatie (zoals bedoeld in Verordening (EG) 104/2000) heeft betrekking op de Belgische kust.

Tabel 17: Aanvoer (in ton) in de Belgische zeevisserijhavens

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aanvoer (ton)	17.581	18.061	19.456	20.107	20.835	19.172	17.982	18.977

Bron: Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

Tabel 18: Belgische Import en export van visserijproducten in ton

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Import	138.536	152.975	150.525	164.806	165.554	165.013	172.083	168.200
Export	60.976	79.316	74.357	82.834	86.144	85.829	90.793	83.245

Bron: Nationale Bank van België

De Belgische visverwerkende sector situeert zich vooral in Vlaanderen. Zowel productie als omzet nemen jaarlijks toe.

Tabel 19: Productie en omzet van de Belgische visverwerkende sector

Jaar	Productie (ton)	Omzet (€)
2000	56.767	349.856.442
2001	57.845	358.981.371
2002	59.027	365.817.282
2003	60.723	367.732.460
2004	64.346	371.113.039
2005	65.588	383.687.626
2006	67.508	417.609.138
2007(*)	68.000	420.000.000

Bron: Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, (*) voorlopige cijfers

Visprijzen in de havens

De visprijzen in de Belgische havens nemen jaarlijks toe met een gemiddelde van 4% per jaar gedurende de laatste 6 jaar. Enkel in 2007 daalde de prijs. Ook de prijzen in 2008 bevestigen deze dalende tendens.

Tabel 20: evolutie van de gemiddelde visprijs (euro/kg) in de Belgische havens

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gemiddelde visprijs	3,67	3,89	3,72	4,07	4,54	4,20

Begin 2008 (eerste 4 maanden) bedraagt de visprijs ongeveer 4,00€/kg.

Bron: Departement Landbouw en Visserij, dienst Zeevisserij

Visconsumptie op de binnenlandse markt

De jaarlijkse visconsumptie bedraagt iets meer dan 11 kg per capita. Dit cijfer blijft over de jaren heen stabiel. Het budget dat jaarlijks per capita aan vis wordt uitgegeven stijgt van 94 euro per capita in 2000 naar 112 euro in 2007. Dit ten gevolge van de prijsstijging voor visproducten.

Tabel 21: volume jaarlijks visverbruik per capita en totale interne consumptie

Verbruik(kg)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007

Verse zeevis	2,51	2,09	2,17	1,96	2,05	1,8	1,83	1,59
Verse zoetwatervis	0,87	1,00	0,92	0,98	0,97	0,90	0,82	0,88
Week- en schaaldieren	3,64	3,06	3,23	4,07	4,19	4,15	3,19	3,8
Gerookte vis	0,77	0,75	0,72	0,78	0,81	0,88	0,88	0,86
Vis in bokaal	0,33	0,32	0,31	0,28	0,29	0,32	0,32	0,26
Vis in diepvries	0,97	0,96	1,02	0,97	1,00	1,12	1,17	1,2
Week- & schaaldieren In diepvries	0,3	0,34	0,36	0,41	0,46	0,48	0,51	0,54
Bereidingen op basis van vis & week- en schaaldieren	1,93	1,91	1,93	2,23	2,29	2,50	2,48	2,54
TOTAAL	11,32	10,43	10,66	11,68	12,06	12,15	11,2	11,67
Totale Interne consumptie (ton)								110.000

Tabel 22: besteding aan vis per capita per jaar

Besteding(€)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Verse zeevis	24,41	21,71	23,79	21,75	22,53	21,29	22,97	21,54
Verse zoetwatervis	8,74	9,53	9,22	9,75	9,61	9,48	10,25	10,78
Week- en schaaldieren	22,81	21,25	24,21	25,44	25,52	24,61	24,79	27,66
Gerookte vis	10,4	10,66	10,67	11,6	11,23	12,42	13,4	13,94
Vis in bokaal	1,5	1,69	1,87	1,77	1,81	1,88	1,93	1,58
Vis in diepvries	7,91	7,87	8,61	8,28	8,48	9,28	9,47	9,89
Week- & schaaldieren In diepvries	3,68	4,33	4,42	4,95	4,97	4,77	5,00	5,36
Bereidingen op basis van vis & week- en schaaldieren	14,87	15,44	16,29	17,74	18,11	19,18	19,83	21,00
TOTAAL	94,32	92,48	99,08	101,28	102,26	102,91	107,64	111,75

De gegevens verwerkt in deze analyse zijn afkomstig van volgende instellingen:

ILVO, België, Oostende

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven - Bijzonder Raadgevende Commissie Visserij – jaarverslagen, België, Brussel

Dienst Zeevisserij, België, Oostende

VLAM, België, Brussel

Policy Research Corporation (PRC), België, Antwerpen

GIPPA, België, Gembloux

Europese Commissie, DG Mare, België, Brussel

2.a.2. Lessen uit het vorige FIOV programma

Tabel 23: Programmatie FIOV en EVF en overzicht van de realisaties in het kader van het FIOV

Jaar	Buiten Doelstelling 1	Door Vlaanderen	Door Wallonië	Doelstelling 1
1994/1999				
Geprogrammeerd	26.281.175			370.000
Gerealiseerd	24.328.762			340.000
Dossiers	380	370	10	4
2000/2006				
Geprogrammeerd	35.300.000	Niet van toepassing	Niet van toepassing	1.740.000
Geëngageerd	17.800.000		371.636	1.550.000
Gerealiseerd	13.484.092		238.851	556.226

Dossiers	212(*)	166(***)	21(**)	3(**)
2007/2013	26.261.648	Niet van toepassing	Niet van toepassing	0

(*) Bron: bestand INFOSYS en toepassing van Verordening (EG) 366/2001 (**) auditrapport van 19.11.2007 (***) Toezichtcomité van 25 juni 2008

Het FIOV-programma (2000-2006) was initieel vooral gericht op nieuwbouw van vissersvaartuigen met bijzondere aandacht voor de boomkorvisserij (er werd geen enkel vissersvaartuig gebouwd met behulp van FIOV-steun, wel werden 135 modernisatiedossiers ingediend). De hervorming van het GVB in 2002 zette een stop op de FIOV-subsidies voor de bouw van nieuwe vaartuigen vanaf 31/12/2004.

Ondanks dat het FIOV-programma ook kansen bood voor het ombouwen van schepen naar alternatieve visserijmethoden (135 dossiers) en er financiële middelen vrijgemaakt kon worden voor aquacultuur (6 dossiers), is België er niet in geslaagd de beschikbare budgetten voor en door de sector aan te wenden. Slechts de helft van het beschikbare budget werd geïnvesteerd. Enerzijds is dit te wijten aan de ongunstige financiële situatie van de reders waardoor investeringen werden afgeremd. Anderzijds werd er misschien niet adequaat gecommuniceerd over de subsidiemogelijkheden van het FIOV.

Zo zijn er voor aquacultuur minder dan 10 projecten ingediend en een 20-tal dossiers voor de verwerking van visserijproducten.

De vertragingen opgelopen bij de dossierbehandeling zijn grotendeels te verklaren door het loskoppelen van de dossierbehandeling van de Dienst Zeevisserij. Sinds begin 2006 is heel de dossierbehandeling en uitvoering van het programma opnieuw gekoppeld aan de Dienst Zeevisserij en het blijkt dat het contact met de basis verbeterd is. Onder andere ook daarom wordt de beheersautoriteit van het EVF ingebed in de Dienst Zeevisserij. Dit moet het mogelijk maken beter aan te voelen wat er leeft en hoe er ingespeeld kan worden op de lokale problemen. Binnen het EVF zullen extra inspanningen geleverd worden om er voor te zorgen dat de koppeling tussen het programma en de uitvoering er van gegarandeerd wordt. Met financiële steun uit zwaartepunt 5 wordt een beleidsmedewerker voor deze specifieke taak aangeworven.

Bovendien zal speciale aandacht besteed worden aan het opzetten van een echte informatie- en communicatiepolitiek naar de mogelijke begunstigden en het brede publiek. Het EVF-programma heeft ambitieuze doelstellingen die op een adequate manier meegedeeld zullen worden. Na goedkeuring van het OP zal dit OP verspreid worden bij de verschillende doelgroepen die geïnteresseerd zijn in de maatregelen ingeschreven in het OP.

We moeten natuurlijk ook voorzichtig zijn. Het vorige programma heeft ons geleerd dat de economische situatie op korte termijn der mate kan veranderen dat lange termijn programmering bijzonder moeilijk is. Om die reden zal er extra aandacht gaan naar de tussentijdse evaluatie en is er voor geopteerd om de steunmaatregelen zo breed mogelijk te programmeren. Dit moet het mogelijk maken om flexibel te kunnen reageren op nieuwe elementen die we op de dag van vandaag nog niet kunnen bevatten of inschatten.

En ander punt waar aandacht aan geschonken moet worden is de financiële haalbaarheid van het project en de kans op succes (zichtbaarheid). De projecten in het

kader van het FIOV-programma hadden niet allemaal het verwachte succes. Misschien is dit te wijten aan een gebrek aan management of omkadering bij de begunstigden. Binnen het EVF zal er aandachtig gewaakt worden over de kwaliteit van het project en de kwaliteit van de projectverantwoordelijke (versterking van de fase 'animatie' en 'vooronderzoek van het dossier'). In het steunaanvraagdossier zal extra ruimte voorzien worden om een betere inschatting te kunnen maken van de kans op succes. Mocht de aanvraag onvoldoende vertrouwen geven zal de beheersautoriteit de begunstigde uitnodigen voor een mondelinge voorstelling van zijn project waarbij inhoudelijke/technische vragen gesteld zullen worden om een betere inschatting te kunnen maken.

Als er gekeken wordt op het niveau van de maatregelen dan valt te noteren dat de maatregel tijdelijke stillegging weinig succesvol was. Deze maatregel vroeg een groot budget uit het zwaartepunt en heeft geen structurele of conjuncturele oplossing voor het probleem gebracht. De symptomen van het probleem werden bestreden maar de tijdelijke stillegging bood geen echt antwoord op het structurele probleem. Tijdelijke stillegging draagt niet bij aan een verhoging van de rentabiliteit van de vloot.

Het is de bedoeling de maatregel voor tijdelijke stillegging nu ook in het OP op te nemen om voor vaartuigen die overschakelen op alternatieve technieken de mogelijkheid te creëren een vergoeding te geven zodat ze geen al te grote verliezen lijden tijdens deze omschakelingsperiode.

Het gebrek aan informatie en gekwalificeerd personeel in het Waalse orgaan dat het FIOV beheert heeft geleid tot lacunes in het beheer van de dossiers. Daardoor werd het beheers- en controlesysteem niet uitgewerkt in het begin van de programmeerperiode 2000-2006 maar pas nadat de EC opmerkingen formuleerde tijdens een externe auditcontrole van de inspectie van financiën. De toepassing er van is dus met veel vertraging gebeurd. Deze situatie verhelpen is een basisconditie voor succes van het OP EVF.

Er moet opgemerkt worden dat het FIOV-programma in Wallonië financieel zeer beperkt was en waardoor de administratieve vereisten in disproportie kunnen lijken met de toegekende middelen.

De beperkte uitvoering van maatregel 32 (aquacultuur) was te wijten aan de slechte financiële situatie van de viskwekers en aan een zwakke bedrijvigheid.

2.b. Drijvende krachten en ontwikkelingstendensen

Er zijn verschillende factoren (drijvende krachten) die van invloed zijn op de Belgische zeevisserijsector.

Een eerste kracht is de klimaatsverandering. Voorstanders voor het bevissen van de huidige vissoorten zien dit als een nadeel. De opwarming zorgt ervoor dat bepaalde vissoorten opschuiven naar het Noorden en dus hoger gelegen ICES-gebieden. Anderzijds kan deze factor ook een positieve evolutie betekenen voor de sector. Sinds kort wordt de inktvis een belangrijke bijvangst en het is niet uitgesloten dat momenteel als uitheems beschouwde soorten op termijn nieuwe kansen bieden voor de sector en

het gedeeltelijk zeldzaam worden van andere, meer traditionele, visserijsoorten kunnen compenseren.

Een tweede belangrijke kracht die inspeelt op de sector is het gewicht van de hoge energiefactuur. De olieprijs op de internationale markten zijn de laatste jaren gestegen. Het gebruik van de boomkor vraagt veel energie en is bepalend voor de rendabiliteit.

Een volgende factor die sturend werkt op de ontwikkeling van de sector is de maatschappij.

De situatie op de Belgische markt wordt steeds concurrerender waardoor men steeds op zoek moet gaan naar nieuwe afzetmarkten of naar een hogere toegevoegde waarde van het lokale product. Aangezien de invoer van vis veel goedkoper is, is de sector volop op zoek naar mogelijkheden voor het verhogen van de toegevoegde waarde zodat de afzet gewaarborgd kan blijven. Hier stelt zich evenwel het probleem dat de aanvoer van de Belgische vloot voornamelijk bestaat uit de vangst van de edele soorten zoals tong en tarbot die ruim de helft van de besomming uitmaken. In 2007 en 2008 staat de prijs van tong onder druk.

Een laatste belangrijke factor is dat de vloot niet aan het huidige economische klimaat, met forse kostprijsverhogingen, is aangepast. Met een visvangst van 20.000 ton per jaar ter waarde van 90 miljoen €, kan de economische levensvatbaarheid van alle vaartuigen die vandaag actief zijn niet langer worden gewaarborgd, noch die van de zware installaties aan wal.

Deze factoren worden natuurlijk nog eens doorkruist door de beleidsfactoren.

Op de eerste plaats is er natuurlijk het Europese Visserijbeleid. Met het oog op een duurzame hervorming van GVB worden diverse restricties opgelegd. De Belgische vloot is onderhevig aan allerlei beperkingen zoals het kabeljauwherstelplan in diverse i.c.e.s.-zones, de 'horseshoe' in de Ierse Zee, herstelplan zuidelijke heek- en nephropsbestanden, herstelplan en meerjarenplan voor de tongbestanden in diverse i.c.e.s.-zones (eveneens schol in de Noordzee), tijdelijke sluiting van drie visvakken in de Keltische Zee.

Met van jaar tot jaar dalende TAC's en zeker als overgegaan wordt op een beheerssysteem MSY (Maximum Sustainable Yield – objectief van Johannesburg voor 2015) kunnen de TAC's de komende vijf jaar nog dalen.

Maar ook andere zware evoluties zouden ook een weerslag kunnen hebben op de sector.

Er wordt hier in de eerste plaats gedacht aan het beleid omtrent alternatieve energie. Aangezien België geen gebruik kan maken van waterkrachtcentrales, overweegt de huidige regering de ontwikkeling van windenergie. In de toekomst zullen nieuwe windmolenparken in zee aangelegd worden. Onderzoek heeft uitgewezen dat zulke windmolenparken nieuwe niches betekenen voor mariene organismen.

Naast het visserijbeleid en het energiebeleid is er ook nog het milieubeleid. De externe druk voor een meer selectieve visserij en het mariene milieu en de visserijhulpbronnen beter respecterende visserij, wordt steeds groter.

Ook andere verschuivingen in de publieke opinie, het toenemende protest en de verhoogde waakzaamheid m.b.t. de vermindering van de biodiversiteit houden verband met het mariene milieu en hebben een flinke impact op de actoren in de visserijsector. Zo wordt de Belgische visserijsector rechtstreeks beïnvloed en zelfs in vraag gesteld door volgende pijnpunten:

- Het gebruik van de boomkor staat ter discussie, niet alleen omwille van zijn energie-intensieve techniek maar ook omdat deze de zeebodem beschadigt en weinig selectief is.
- De ontwikkeling van de aquacultuur die, hoewel niet schadelijk voor de zeebodem, wel vervuilend kan werken indien deze niet in goede banen wordt geleid. De aquacultuur is bijzonder afvalintensief (fosfaten en nitroverbindingen in het afvalwater), wat negatieve reacties opwekt bij de bevolking (zie SWOT). De moderne en duurzame aquacultuur vereist een groot technisch vermogen en een gedegen zoötechnische kennis.

2.b.1. SWOT-analyse

Hieronder worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van en voor de Belgische visserijsector beschreven. Eerst wordt de Belgische visserijsector in zijn geheel geanalyseerd. Daarna volgt een analyse per subsector.

De Belgische visserijsector	
STERKTEN	ZWAKTEN
○ verspreide visgronden, waardoor de risico's op verplichte vermindering van visserij-inspanning en de risico's ten gevolge van klimatologische wisselvalligheden gespreid worden (zie ook zwak punt); ○ intensief en gevorderd onderzoek op het gebied van visserij-technieken, aquacultuur, vlootdynamica en de ontwikkeling van milieu- en energievriendelijkere visserijmethoden.	○ de voornaamste visgronden situeren zich in ver afgelegen gebieden (zie ook sterk punt); ○ sterk gespecialiseerde, verouderende vloot; ○ beperkte ruimtelijke mogelijkheden voor de aquacultuursector; ○ hoge loonkosten.
KANSEN	BEDREIGINGEN
○ uitbouw van de aqua- en mari-cultuursector; ○ een stabiele vraag naar visproducten; ○ het positief imago van visproducten bestendigen door promotie; ○ het incorporeren van milieuoverwegingen in het visserijbeleid kan leiden tot het	○ hoge energieprijzen; ○ dalende visgronden en –quota; ○ de toenemende milieubepalingen kunnen als gevolg hebben dat de visserij te veel beperkt wordt in haar doen en laten; ○ concurrentie van andere landen; ○ klimaatopwarming waardoor de biodiversiteit in de Belgische

- herstel van bepaalde visbestanden; - o het aanpassen van de capaciteit van de visserijvloot aan de beperkingen van de visbestanden kan leiden tot een duurzaam evenwicht; - o klimaatopwarming waardoor de biodiversiteit in de Belgische visgronden kan veranderen; - o samenwerking tussen de verschillende visveilingen en havens; - o herstructurering van het aanbod en de beoogde promotie.	- visgronden kan veranderen; - o druk op de prijzen op het niveau van de productie.

De Belgische vissersvloot	
STERKTEN	ZWAKTEN
- o sedert de herfst van 2004 voldoet de Vlaamse vloot aan de Europese referentieniveaus inzake tonnenmaat en motorvermogen; - o de modernisering van de vloot heeft zich verder doorgezet, zeker in het grote vlootsegment, dat bovendien via modernisering op het vlak van de veiligheid en de arbeidsomstandigheden relatief goed is uitgerust; - o een goed uitgebouwd controle- en VMS systeem; - o sterk gespecialiseerde vloot; - o goed statuut voor bemanningsleden; - o sterke geografische verspreiding van de visgronden waardoor het risico op visserijbeperking gespreid wordt; - o kwaliteit van de regionale administratie (visserij, veiligheid, maritiem, havens, ...)	- o het overgrote deel van de vloot bestaat uit boomkorvaartuigen, deze: - verbruiken zeer veel brandstof; - zijn milieubelastend en weinig selectief; - zijn moeilijk om te schakelen naar andere visserijtechnieken; - o zeer slechte financiële situatie van veel reders; - o meer dan 28 vaartuigen zijn ouder dan 30 jaar; - o grote specialisatie en concentratie op bepaalde vissoorten onder meer door de gebruikte vistechnieken (tong, schol, kabeljauw); - o bemanningsproblemen en opvolgingsproblemen bij de meeste rederijen; - o bijvangst en teruggooi probleem; - o sterke geografische verspreiding van de visgronden wat transportkostenverhogend werkt.
KANSEN	BEDREIGINGEN
- o een aangepaste vlootcapaciteit die de toegewezen quota zo rendabel mogelijk opvist; - o het kwaliteitsimago van de visserijsector versterken door:	- o overcapaciteit van de vloot in het GVS; - o weinig overtuigende alternatieve visserijtechnieken - o gebrek aan kennis bij vissers hoe

- behoud van de kwaliteit van de gevangen vis aan boord; - gescheiden bewaring aan boord; - gepaste keuze van de visserijtechniek; - o de traceerbaarheid in de visserijsector verhogen; - o verbeteren van verblijfs-, arbeids- en leefomstandigheden aan boord; - o diversificatie van de visserij-technieken met in acht name van milieuoverwegingen; - o de aanduiding van mariene beschermde gebieden kan leiden tot een restockingeffect; - o toepassen van andere visserijtechnieken; - o toenemende eisen en beperkingen op het vlak van milieu zorgen er voor dat de visbestanden beter beheerd worden waardoor de duurzaamheid en toekomst van de visserijsector bevorderd worden.	technieken alternatief aan de boomkor te gebruiken - o behoudsgezindheid bij de reders waardoor deze niet snel geneigd zijn over te stappen op andere visserijtechnieken; - o onzekerheid voor de toekomst omtrent de evolutie en de eventueel daarmee gepaard gaande daling van de visserij-inspanning; - o afnemende interesse voor het vissersberoep bij jongeren en lacunes in opgeleide bemanning; - o nood aan kapitaalintensivering voor investeringen in de visserijsector en de zwakke financiële situatie van heel wat rederijen; - o blijvend extreem hoge energiekosten; - o ingewikkelde reglementering en quotabeperkingen; - o lage visprijs; - o toenemende eisen en beperkingen op het vlak van milieu zorgen voor lagere vangsten; - o kritieke omvang van de Belgische vloot.

Aquacultuur	
STERKTEN	ZWAKTEN
- o er is een voortreffelijke know-how aanwezig bij de Belgische onderzoekers zowel aan de universiteiten als in het Vlaamse Instituut voor Landbouw- en VisserijOnderzoek (ILVO); - o er is een grondige know-how bij de Waalse vistelers over de verschillende visteeltpraktijken	- o de aquacultuurproductie in België kent een iets hogere kostprijs dan in onze buurlanden en zit vast aan traditionele soorten en methodes; - o weinig geschikte sites aan de Belgische kust komen in aanmerking voor maricultuur: - de warmtebronnen zijn schaars - de zones liggen ver van de kust wat het beheer en de controle bemoeilijkt; - de Belgische kust leent zich moeilijk voor het aanleggen en afbakenen van mariene zones (sterke druk van het toerisme en de maritieme

	trafiek) ○ er is een grote behoefte aan risicodragend kapitaal om de aqua- en maricultuur te ontwikkelen; ○ nutriëntenproblematiek (karper en forel) ○ de onzekerheid over het financiële resultaat en het welslagen van projecten die hoge investeringen impliceren; ○ weinig broedbanken.
KANSEN	BEDREIGINGEN
○ belangrijke vooruitgang op het vlak van teelttechnieken, selectie en genetica; ○ dalende vangstquota; ○ het toenemende verbruik en het positieve imago van vis resulteren in een volgehouden vraag; ○ de huidige afgebakende beschermde mariene zones waarborgen een goede waterkwaliteit voor de maricultuur; ○ goede mogelijkheden voor maricultuur ten gevolge van de installatie van windmolenparken.	○ de toenemende internationale concurrentie met goedkopere import uit buurlanden; ○ de toenemende eisen op ecologisch vlak: - noodzakelijke waterkwaliteit is beperkt beschikbaar; - toenemende kosten voor water en waterbehandeling; - strenger wordende milieunormen; - geen zichtbaarheid op de markt.

Afzet en verwerking van visserijproducten	
STERKTEN	ZWAKTEN
○ de Belgische visafzet- en verwerkingsbedrijven voldoen over het algemeen aan de sanitaire normen en hebben de HACCP- en ISO-normen reeds gedeeltelijk ingevoerd; ○ er is een stabiele vraag naar vis; ○ de visverwerking is in grote mate gelegen rond de visveilingen en aan de afzetpunten van de geïmporteerde vis wat de concurrentiepositie verbetert; ○ de Belgische visveilingen beschikken over moderne technologie en organisatie en kunnen een zekere traceerbaarheid verzekeren;	○ onvoldoende continue bevoorradingsmogelijkheden met vis van eigen bodem of aanlandingen wat resulteert in een belangrijke invoer van vis uit het buitenland (90% in 2007); ○ de beperkte verwerkingscapaciteit impliceert een onvoldoende afstemming van de productie op de binnenlandse vraag naar verwerkte vis, waardoor de lokale toegevoegde waarde beperkt wordt; ○ onvoldoende traceerbaarheid van de vers aangevoerde vis en gebrek aan labeling en controlemogelijkheden geven onvoldoende meerwaarde aan topkwaliteitsproducten;

o efficiënte distributiesystemen die het hele land kunnen bevoorraden.	o zwakke zichtbaarheid van de Belgische productie op de markt.
KANSEN	BEDREIGINGEN
- o het verhogen van de productkwaliteit door het voldoen aan de sanitaire voorschriften, het behalen kwaliteitsnormen, het verhogen van de traceerbaarheid en de verdere modernisering van de bedrijven; - o toename van de productie van diepgevroren en vers gekoelde producten; - o specialisatie van de visveilingen - o de infrastructuur van de vissershavens en visveilingen is zowel op structureel als op sanitair vlak, op een behoorlijk peil; - o in de drie visveilingen is de moderne veiltechnologie aanwezig; - o de visveilingen zijn vlot verbonden met hun afzetmarkt; - o aanwezigheid van bedrijven-terreinen voor de uitbreiding van de visverwerkingssector; - o (dag)verse producten en traceerbaarheid dragen bij tot het positieve imago van visserijproducten; - o belangrijke export en transit.	- o een meerderheid van de bedrijven hebben een ontoereikende kapitaal- en managementstructuur waardoor zware, toekomstgerichte investeringen achterblijven; - o de sector heeft het moeilijk voldoende gekwalificeerd personeel te vinden; - o discontinue aanvoer van vis wat een belangrijke buffer- en stockage capaciteit impliceert en de prijszetting bemoeilijkt; - o onvoldoende productvernieuwing en valorisatie van minder gekende vissoorten; - o Vlaanderen kent 3 concurrerende visveilingen op een kust van 67 km en een gebied met zeer kleine oppervlakte en een vangst van minder dan 20.000 ton, waardoor schaalearde mindere kunnen spelen; - o verandering in de bevoorradingsstrategie van de grote distributieketens.

De Belgische zeevisserijhavens	
STERKTEN	ZWAKTEN
- o meer Belgische vaartuigen landen terug aan in Belgische havens; - o aanwezige capaciteit is meer dan voldoende voor de Belgische aanvoer.	- o de visgronden liggen ver van de Belgische havens waardoor extra inspanningen geleverd moeten worden om kwaliteitsverlies tegen te gaan en waardoor de aanvoerkosten stijgen; - o (dag)verse aanlandingen beperken zich tot de kustvloot.
KANSEN	BEDREIGINGEN
o gunstige strategische ligging t.o.v. de grote communautaire concurrentiemarkt;	- o weinig tot geen afstemming tussen de verschillende havens en veilingen; - o afwezigheid van een bedrijfschap.

2.c. Beschrijving van de milieusituatie, resultaten van de SMB en de gelijkheid van mannen en vrouwen

Dit deel geeft een overzicht van de milieukundige situatie van de Belgische visserij. Dit overzicht wordt aangevuld met de resultaten van de milieukundige evaluatie, uitgevoerd conform de richtlijn SMB 1 (2001/42/EC).

2.c.1. Beschrijving van de milieusituatie

De zeevisserij

De effecten van de visserijactiviteiten op het mariene milieu hebben een impact op de mariene biodiversiteit in ruimere zin, hetzij direct, hetzij indirect.

Directe effecten omvatten de visserijsterfte veroorzaakt ten gevolge van het toepassen van bepaalde visserijtechnieken en de mechanische schade aan de zeebodem.

Indirecte effecten worden geassocieerd aan energieverbruik en aan lange termijn veranderingen aan de structuur van het ecosysteem, zijnde een resultaat van de directe effecten.

De belangrijkste invloeden van de zeevisserij op het milieu zijn als volgt samen te vatten:

Bijvangst

De Belgische vloot bestaat voor meer dan 90% uit boomkorvisserij (96). In beperkte mate worden ook andere methodes beoefend zoals bordenvisserij, staande wantvisserij, hengel, longline of strandvisserij.

De boomkorvisserij is een typische gemengde visserij. Initieel is ze gericht op het vangen van pladijs, tong, schar, tarbot en griet. Daarnaast levert deze methode een grote bijvangst van o.a. kabeljauw, rog, wijting, poon, mul, zeeduivel, tongschar, Noorse kreeft, krab, etc. Het totale aantal commerciële soorten gevangen door de boomkorvloot loopt op tot 40 soorten. Van uit economisch oogpunt is het dus een zeer efficiënte maar weinig selectieve vorm van visserij.

Naar de effecten van de boomkorvisserij op het ecosysteem is veel onderzoek gedaan. Vanuit ecologisch oogpunt krijgt de boomkorvisserij een negatief rapport.

Zo is vastgesteld dat de sterfte ten gevolge van het vangen van ondermaatse of juveniele vis en niet commerciële soorten door het gebruik van de boomkor en andere bodemuigen, heel hoog is.

Ongewenste bijvangsten in de visserij kunnen onderscheiden worden in:

- Ondermaatse commerciële vissoorten,
- Commerciële vis die niet mag worden aangeland i.v.m. beperkte quota,
- Niet-commerciële vissoorten of vissoorten met een lage waarde,
- Ongewervelden en algen,
- Afval.

---

¹ SMB of SEA strategic environmental assessment

Bijvangstvormen vormen voor de visser uitsluitend een last. De verwerking van de vangst duurt langer en door bijvangsten zoals zeesterren of stenen, wordt de vangst vaak beschadigd. Belangrijker nog is dat de vangst van ondermaatse vis bijdraagt aan de overbevissing en dat de vangst en sterfte van demersale soorten het bodemleven negatief beïnvloeden.

Bij de platvis boomkorvisserij worden netten gebruikt met een maaswijdte van 80mm; deze maaswijdte is uitermate geschikt voor het vissen op tong, maar te klein om te voorzien in het 50% retention voor pladijs. Alle pladijs onder minimum grootte van 27 cm (1-2jr oud) komt terecht in de bijvangst. Het grootste deel van deze bijvangst overleeft niet, ofwel ten gevolge van de beschadiging door het net tijdens bevissing ofwel tijdens de sortering aan boord of door de stress ten gevolge van de vangst.

Zeebodem

Voor de boomkorvisserij heeft haar slechte reputatie te danken aan haar weerslag op de zeebodem en al wat er leeft. De fysische verstoring teweeggebracht door de boomkorvisserij en de bodemvistechieken in het algemeen, beïnvloedt de habitat en de bijhorende fauna en flora. De invloed is vooral terug te vinden in een verstoring van het sedimentsubstraat, het vernietigen van grote fysische kenmerken en structuren, afname van structurele biota en afname van de complexiteit van de habitatstructuren. Deze gevolgen kunnen variëren van niet detecteerbaar, tot lange termijn en permanent. De gevolgen zullen minder permanent zijn in die gebieden waar de habitateigenschappen constant worden vernieuwd. Echter, hoe stabiel de omgeving en hoe dieper men gaat, hoe langer het duurt voor een ecosysteem zich herstelt.

Hierbij mag opgemerkt worden dat de visserij zich meer en meer bewust is van de problematiek en er reeds een aantal vaartuigen vissen met een aangepaste, minder schadelijke boomkor (rolstoffen, bordenvisserij). Daarnaast loopt er onderzoek betreffende mogelijke alternatieven voor de boomkorvisserij.

De overbevissing

De sector kampt met een structureel gebrek aan evenwicht tussen de vangstcapaciteit en het biologische potentieel van de visbestanden met als gevolg de overbevissing van heel wat visbestanden die van belang zijn voor de Belgische visserijsector (o.m. kabeljauw, schol, tong). Grotere oudere dieren worden gevangen en jonge dieren worden sneller geslachtsrijp. Jongere generaties zijn echter niet zo vruchtbaar als de oudere, waardoor de visbestanden sneller onder druk komen te staan.

Overbevissing leidt tot een grote druk op de mariene ecosystemen en de mariene biodiversiteit. De daarmee gepaard gaande achteruitgang van de visbestanden tast de rentabiliteit van de ondernemingen aan. Voor een aantal visbestanden is het paaibestand in meer dan één geval als onvoldoende beschouwd om een biologische ineenstorting van het bestand te kunnen uitsluiten (o.m. kabeljauw uit de Noordzee). In 2006 waren zes van de 13 commerciële soorten overbevist met minstens vier hiervan onder de veilige biologische waarden.

Algemeen wordt gesteld dat de officiële aanlandingen van vis een onderschatting zijn van de effectieve vangsten, onder meer door bijvangsten, het teruggooien in zee van niet bruikbare soorten (teruggooi) en het meer vangen dan nodig is om de beste

exemplaren met de beste commerciële waarde aan te landen (highgrading). De overbevissing is een van de gevolgen van de overcapaciteit van de vloot en is gelinkt aan het probleem van de bijvangsten.

Invloed klimaatsverandering

Tegelijk zijn er wetenschappelijke aanwijzingen dat de temperatuur van het Noordzeewater stijgt, zodat op de lange termijn koud water soorten (o.m. kabeljauw en garnaal) minder talrijk zullen worden en warm water soorten zich meer zullen manifesteren. De overbevissing in het algemeen zet het herstel van het mariene ecosysteem additioneel onder druk bij het verwerken van de gevolgen van dergelijke temperatuurswijzigingen. Het lijkt niet ondenkbaar dat soorten waarvan het bestand niet goed is, zich ten gevolge van de temperatuursverandering niet meer zullen herstellen en nieuwe soorten hun plaats zullen innemen.

Energieverbruik

Brandstofverbruik en de gerelateerde emissie van gassen zoals CO₂, spelen een centrale rol in de impact van de visserijsector op het milieu. Brandstofverbruik wordt sterk bepaald door de grootte en het type van het vaartuig en de visserijtechniek.

Een significante kost voor de Belgische reders is tevens het brandstofverbruik. In de voorbije vijf jaar 2002-2006 is de brandstofkost per kg gevangen vis bijna verdubbeld en bedraagt de brandstofkost meer dan 60% van de totale kosten. Het brandstofverbruik is zowel milieu als socio-economisch een grote druk op de visserijsector. De plotse stijging van de petroleumprijzen (2008) vormt een belangrijke bedreiging voor de levensvatbaarheid van de Belgische visserijvloot.

Men kan er tevens moeilijk omheen dat de Vlaamse visserijsector te zeer afhankelijk is van een te klein aantal doelsoorten (tong en schol). Als deze bestanden onder een te grote druk komen te staan of als het slecht gaat met de bestanden die samen met schol en tong gevangen worden (bvb kabeljauw) dan is het effect op de vloot bedrijfseconomisch direct voelbaar.

De aquacultuur en de maricultuur

In zee: de maricultuur

De interesse in de kweek van schelpdieren in het BDNZ neemt toe. Reders die genoodzaakt zijn om uit de traditionele visserij te stappen, zien in de offshore productie van tweekleppige schelpdieren een alternatieve broodwinning. De kweek van schelpdieren is een vergunningsplichtige activiteit in Vlaanderen.

Schelpdieren (bvb mosselen (*Mytilus edulis*)), voeden zich voornamelijk met fytoplankton, maar ook met bacteriën, zoöplankton en detritus. Dit betekent dat ze in competitie kunnen treden met andere organismen in de waterkolom, die op hun beurt voedsel zijn voor hogere trofische niveaus zoals vissen. Hieruit volgt dat een zeer lokale en intensieve schelpdierkweek de hogere trofische niveaus nadelig kan beïnvloeden.

De impact van de offshore schelpdierkweek door middel van hangstructuren uit zich hoofdzakelijk door predatie op fyto- en zoöplankton en de depositie van faeces en pseudofaeces, die rijk zijn aan organisch materiaal. Faeces zijn de resten van het verteerde voedsel. Pseudofaeces is de materie die op de kieuwen van de mossel achterblijft en die als kleine pakketjes wordt uitgescheiden. De neerslag van particulier organisch materiaal (biodepositie) kan een verandering in de fysico-chemische samenstelling van de bodem teweegbrengen, voornamelijk onder en stroomafwaarts van de schelpdierproductiegebieden.

De aanrijking van de bodem met organisch materiaal stimuleert de bacteriële groei, waardoor het zuurstofverbruik stijgt. Hierdoor daalt de zuurstofconcentratie van het interstitiële water (hypoxische omstandigheden), waardoor de sulfaatreductie en denitrificatie verhoogt, wat zijn invloed heeft op de ganse bodemgemeenschap. Als gevolg daarvan kan onder de hangculturen het macrobenthos goeddeels verdwijnen, met uitzondering van enkele opportunisten en predatoren zoals de gewone zeester, *Asterias rubens*, die zich voedt met afgefallen mosselen (ongeveer 5 % van de gekweekte hoeveelheden). Rond de productiegebieden gedijen eutrofisch tolerante opportunisten, zoals krabben.

Anderzijds zorgen de mosselculturen voor een verhoogde uitstoot van anorganische meststoffen, zoals nitraat, nitriet, ammonium, fosfaat en silicaat, die opnieuw dienst kunnen doen voor de primaire productie. Voederresten kunnen een bijkomend probleem vormen.

Artificiële harde substraten, zoals de hangstructuren waarop de schelpdieren gekweekt worden, herbergen na verloop van tijd een eigen typische fouling-gemeenschap. Vaak worden nieuw geïntroduceerde soorten voor het eerst in de Noordzee opgemerkt op drijvende of vaste structuren in zee, vóór ze de harde substraten aan de kust koloniseren. Dergelijke hangstructuren kunnen aldus fungeren als “stepping stones” voor de verdere verspreiding van niet-inheemse soorten. Tevens kunnen de mosselculturen gastheerspecifieke parasieten aantrekken, die na verloop van tijd inheemse schelpdierpopulaties kunnen infecteren.

Voor de aanmaak van voer voor de kweek van mariene vissoorten is men sterk afhankelijk van vismeel en visolie. Door de stijgende vismeel- en visolieprijzen wordt het voer de laatste jaren duurder en dient men alternatieven te vinden (sojameel, sojaolie). Bij deze economische overwegingen komen nog milieukundige en gebruiksoverwegingen van de kuststrook die reeds sterk bevroegd is waardoor het opstarten van off shore mariene boerderijen in Vlaanderen gehypothekeerd is.

Aan land: de aquacultuur

Algemeen kan men stellen dat de aquacultuur in België tot op heden gekenmerkt wordt door kleinschaligheid, extensieve productie en tewerkstelling in bijberoep. Een beperkt aantal bedrijven vormt hierop een uitzondering. Deze bedrijven hebben een klein doch mogelijks significant effect op het milieu. De technologische ontwikkelingen in deze sector leiden eveneens tot een hogere productiviteit met als gevolg een impact op de omgeving. In het kader van Natura 2000, zijn bepaalde aspecten van de commerciële visteelt voor veel beschermde habitat niet compatibel met de Natura 2000 Richtlijnen.

Gezien het feit dat de vervuilingsgraad van een aquacultuurbedrijf sterk afhankelijk is enerzijds van de soort die men kweekt (voedselconversiegraad en eiwitvereisten) en anderzijds van het systeem dat men gebruikt, o.a. vijvercultuur, open doorvloeisystemen, gesloten recirculatiesystemen of een systeem ergens tussen beide laatste in, en van de nabewerking van het effluent water, is het moeilijk hiervan de impact in te schatten.

De geringe beschikbaarheid van de noodzakelijke waterkwaliteit voor aquacultuur in Vlaanderen is een hindernis voor het ontwikkelen van een productieve concurrerende aquacultuur die bijkomend technisch inzicht en installatiekost vergt.

Natura 2000

België heeft significante verplichtingen na te komen in het kader van natuur- en milieubescherming volgens een aantal EU Richtlijnen, inbegrepen hierbij de Natura 2000 Richtlijn (de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn), de Wet Marien Milieu (MMM-wet) en de Kader Richtlijn Water (KRW). Deze verplichtingen spelen een cruciale rol in de toekomstige inspanningen van België gericht op natuur- en milieubescherming. Volgens deze EU Richtlijnen moet tegen eind 2009 de doelstellingen en de omkadering voor Natura 2000 gebieden en watergebieden opgesteld zijn.

Op heden heeft België reeds de verplichting om een actief beleid te voeren om Natura 2000 sites te beschermen, net zoals België verplicht is de Europese doelstelling in het kader van het stoppen van het verlies aan biodiversiteit tegen 2010 te behalen.

Alhoewel Natura 2000 geen beleidsinstrument is om de visserij te managen, is het aan te bevelen om bij de uitvoering van visserijplannen, rekening te houden met de Natura 2000 Richtlijn zoals aanbevolen door de EVF verordening.

Het aanduiden van mariene beschermde gebieden (MPA) in nauw overleg mét de reders, kan een ondersteuning zijn voor de visserijsector: indien de MPA's correct aangeduid en bestuurd worden, kunnen deze een significante bijdrage leveren aan de afname van de vissterfte, de overbevissing en bijvangsten en op termijn, het bevorderen van de reproductie van nuttige visserijsoorten.

Europa heeft in België, Vlaanderen en Wallonië samen, ongeveer 450 Natura 2000 sites aangeduid. Op basis van het KB van 14 oktober 2005 werden vijf gebieden afgebakend op het Belgisch deel van de Noordzee (BDNZ): drie Vogelrichtlijn gebieden en twee Habitatrichtlijn gebieden.

Havens en verwerking

De Belgische visverwerkende sector situeert zich vooral in West-Vlaanderen, in de directe nabijheid van de aanvoerhavens en visveilingen. Dit brengt mee dat er een verminderde behoefte is aan energie voor transport eens dat de primaire producten aangeland zijn.

De impact op het milieu vanuit de verwerking is kleiner in verhouding met de impact vanuit de productie (zeevervisserij, aquacultuur en maricultuur). Binnen de sector van havens en verwerking moet de aandacht in het kader van de impact op het milieu zich vooral richten op een daling van het energieverbruik, de hoeveelheid verpakking en soorten verpakking, het waterverbruik en het creëren van een duurzame werkomgeving.

Daarbij worden de belangrijkste afvalproducten van deze activiteiten behandeld conform de van kracht zijnde regionale wetgeving.

Waterlopen en ichtyofauna in de Waalse regio

Wallonië heeft inspanningen ondernomen om de vervuiling van waterlopen te beperken hetgeen nu vruchten afwerpt. Men stelt een geleidelijke maar continue verbetering vast van het oppervlaktewater in de loop van de voorbij 30 jaar. Men stelt eveneens een vermindering vast van de organische pollutie en een verrijking van de waterlopen met fosfaathoudende stoffen of zelfs een verhoging van het zuurstofgehalte. Nochtans is de situatie veel minder gunstig voor de minerale stikstofhoudende stoffen hetgeen een bezorgdheid blijft, eveneens voor de HAP en PCB (contaminatie voor aal) en bepaalde actieve stoffen (plantenbestrijdingsmiddelen en metabolieten).

De verbetering van de voornaamste fysico-chemische eigenschappen van het water laat een geleidelijke voortgang toe van de biologische kwaliteit van de waterlopen, hetgeen bevestigd wordt door de resultaten van het netwerk van bio-indicatoren (macro-invertebraten, macrofyten, diatomeeën en ichtyofauna).

Wat de vispopulatie betreft, het primaire oorspronkelijke ichtyofauna, dit zijn de soorten die vandaag aanwezig zijn en deze die vroeger voorkwamen maar uitgestorven in de zoete waters van Wallonië, worden 40 soorten geteld. Aan deze groep kunnen 10 soorten toegevoegd worden die vroeger niet voorkwamen maar intussen zijn genaturaliseerd.

In vergelijking met het begin van de jaren '90 is het behoud van de visstand verbeterd. Deze situatie komt echter overeen met een sterke verarming van de ichtofauna, zoals reeds vermeld begin de jaren'80.

De bedreigde soorten zijn ondermeer de anadrome en katadrome migrerende vissoorten alsook een aantal zeldzame soorten die verbonden zijn met deze habitats en die eveneens bedreigd zijn. Beperkt tot Wallonië is het meest zorgwekkende voorbeeld deze van de recente algemene achteruitgang van een populatie aal in een enkel waterbekken, dit van de Maas waar recent nog een grote overmaat aanwezig was. Uitgevoerde studies hebben aangetoond dat sedert de jaren'80 een ernstige afname van de groei plaatsvindt die zou kunnen leiden tot een volledige verdwijning voor 2010.

Drie grote bedreigingen worden vooropgesteld ten aanzien van de ichtyofauna: de waterkwaliteit, de vrije beweging van de vissen en de bevissing. Wat betreft de vrije beweging van de vissen is Wallonië recent begonnen met het aanleggen van vistrappen op de grote niveauverschillen en op de plaatsen waar obstakels in het water voorkomen. Het is dan ook pertinent dat in as 3 van het OP EVF een maatregel voorzien wordt om deze inspanningen ten aanzien van de vrije beweging van de vissen aan te houden. De prioritaire actiepunten op dit vlak zijn trouwens geïdentificeerd volgens bepaalde biologische- en visserijcriteria.

Gezien de zeer ernstige situatie voor de aal is het bijzonder pertinent om een financiering te voorzien ten laste van het OP EVF, nl. de acties die worden weerhouden in het herstelplan "paling" wanneer dit plan haar goedkeuring krijgt van de Europese instanties.

Algemeen kan worden aangenomen dat de waterkwaliteit van de waterlopen functie is van een integraal geheel van parameters. In deze context is het verantwoord om de Waalse herstelplannen verder te zetten en te versterken ten aanzien van de verschillende hydromorfologische elementen. Deze programma's schrijven zich logischerwijze ook in deze van Natura 2000 en de kaderrichtlijn Water. Het is dan ook pertinent dat op het niveau van het OP EVF een aantal maatregelen worden geactiveerd die het herstel van het aquatisch milieu nastreven.

2.c.2. Niet-technische samenvatting van de Strategische Milieubeoordeling

In opdracht van het Departement Landbouw en Visserij, het Departement Leefmilieu (Cel marien Milieu) en de Waalse DGANRE (Direction générale opérationnelle de l'agriculture, des ressources naturelles et de l'environnement) voert het ILVO - Dier, afdeling Visserij (Instituut voor Landbouw en visserijonderzoek), een Strategische Milieu Beoordeling (verder genoemd SMB) (= Strategic Environmental Assessment, SEA) uit op het Nationaal Operationeel Programma voor de Belgische visserijsector, 2007-2013. Dit deel van het rapport is de niet-technische samenvatting (NTS), dat de hoofdkenmerken van de planMER samenvat. De planMER is het belangrijkste document in de procedure en geeft een beschrijving van de mogelijke effecten op het milieu tijdens de uitvoering van het OP EVF.

Gezien de EC één nationaal operationeel programma vraagt, wordt ook één niet-technische samenvatting opgesteld. Deze evaluatie is gebaseerd op de bestaande gegevens en de beschikbare informatie.

Het doel van deze SMB is niet om het operationeel programma voor de Belgische visserijsector om te vormen tot een louter milieugericht programma. Het doel is eerder om:

- de mogelijke milieueffecten te identificeren
- de geïdentificeerde negatieve effecten op het milieu te vermijden, te verminderen of desgevallend te compenseren.

De evaluatie gebeurt op strategisch niveau van de vastgelegde prioriteiten in het operationeel programma, zonder de al voorgestelde acties uit het oog te verliezen. Aangezien de maatregelen van het operationeel programma 2007-2013 geen gedetailleerde en vastgelegde projecten moeten bevatten, kan deze oefening soms abstract lijken. Men moet er zich van bewust zijn dat de mogelijke effecten in een aantal gevallen niet volledig voorzien kunnen worden. Hierdoor zullen de aanbevelingen zich meer op het strategische niveau bevinden met de bedoeling milieuvriendelijke randvoorwaarden voor de implementatie van het toekomstig operationeel programma aan te bevelen.

Volgens de Europese SMB Richtlijn heeft deze ten doel:

“te voorzien in een hoog milieubeschermingsniveau en bij te dragen tot de integratie van milieuoverwegingen in de voorbereiding en vaststelling van plannen en programma's, met het oog op de bevordering van duurzame ontwikkeling, door ervoor te zorgen dat bepaalde plannen en programma's die

aanzienlijke effecten op het milieu kunnen hebben in overeenstemming met deze richtlijn aan een milieubeoordeling worden onderworpen.”

Het wettelijke kader voor de SMB is gebaseerd op de Europese Richtlijn 2001/42/EC. In België is deze Richtlijn omgezet als volgt:

1. Op federaal niveau omgezet in de wet van 13 februari 2006. Het KB van 5 juni 2007 regelt de federale beoordelingsprocedure van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's die in een grensoverschrijdende context aanzienlijke gevolgen kunnen hebben.
2. Op gewestelijk niveau is er voor Vlaanderen het Vlaams decreet² van 27 april 2007 (uitvoeringsbesluit 12 oktober 2007) dat in werking trad op 1 december 2007.
3. Voor het Waals gewest wordt gerefereerd naar het “Décret du 27 mai 2004 relatif au Livre 1ier du Code de l'Environnement”, alsook het “Décret du 31 mai 2007 relatif à la participation du public en matière d'environnement”, alsook “les arrêtés du Gouvernement wallon du 17 mars 2005 relatif au livre 1er du Code de l'Environnement et du 20 décembre 2007” die uitvoering geven aan het “décret du 31 mai 2007 relatif à la participation du public en matière d'environnement”.

Het OP EVF voor de Belgische Visserijsector 2007 – 2013

De algemene doelstelling van het OP EVF voor de Belgische visserijsector, is om een duurzame, winstgevende, competitieve en marktgerichte visserijsector uit te bouwen. Het OP EVF streeft ernaar om een maximale, lange termijn economische bijdrage te leveren aan de duurzame ontwikkeling van de visserijsector en de gemeenschappen afhankelijk van deze activiteiten.

In het kader van het opstellen van het Belgisch Operationeel Programma voor de visserijsector zijn er verschillende bevoegdheden betrokken.

- *Federaal*: de federale overheid is bevoegd voor het treffen van milieubeschermingsmaatregelen op zee. De bescherming van het mariene milieu omvat onder meer het toezicht en de controle op vervuiling op zee, het geïntegreerde kustzonebeheer, het instellen van beschermde gebieden in zee, het beschermen van soorten en het verlenen van vergunningen voor geplande activiteiten op zee (o.a. maricultuur, polycultuur, marien toerisme)
- *Vlaams Gewest*: het Vlaamse Gewest is bevoegd voor de zeevisserij³. De Dienst Zeevisserij is belast met het toezicht op de bescherming van de biologische rijkdommen van de zee.
- *Waals Gewest* : de Waalse Regio is via verschillende departementen bevoegd, direct of indirect, voor het kwantitatief en kwalitatief beheer van de waterlopen in Wallonië. Zij is eveneens bevoegd voor het natuurbehoud en de visteelt.

Het OP EVF voor de Belgische visserijsector is opgesteld en ingevuld op basis van een aantal strategische documenten, zowel op Europees als op nationaal (Lidstaat) niveau.

---

² Dit decreet wijzigt titel IV van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. Hoofdstuk II bevat de bepalingen inzake de milieueffectrapportage voor plannen en programma's.

³ Deze bevoegdheid is overgeheveld van de federale overheid naar het Vlaamse Gewest door de Bijzondere Wet van 13 juli 2001 (de zgn; Wet Lambermont).

Deze zijn:

- Verordening van de Raad (EC) no. 1198/2006 betreffende het Europees Visserijfonds
- Verordening van de Raad (EC) no. 498/2007 betreffende details in het kader van het uitvoeren van 1198/2006
- Het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische visserijsector
- Resultaten van de ex ante evaluatie
- Resultaten van de Strategische Milieubeoordeling (SEA statement).

Juridisch en beleidsmatig kader

De SMB Richtlijn vereist een beschrijving van “de op internationaal, communautair of nationaal niveau vastgestelde doelstellingen ter bescherming van het milieu, welke relevant zijn voor het plan of programma, alsook de wijze waarop met deze doelstellingen en andere milieuoverwegingen rekening is gehouden bij de voorbereiding van het plan of programma” (Richtlijn 2001/42/EC, Bijlage 1).

In het kader van het OP EVF voor de Belgische visserijsector zijn de belangrijkste wettelijke kaders waarbinnen de milieubeoordeling getoetst word, terug te vinden in:

- Ascobans
- Belgium's National Biodiversity Strategy 2006-2016
- De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW 2000/60/EU)
- De plannen van de EC i.v.m. discard ban (resolutie Europees Parlement 31 januari 2008)
- European Marine Strategy (EMS)
- Gemeenschappelijk Visserijbeleid
- Instandhouding en duurzame exploitatie van de visbestanden (Verordening EG 2371/2002)
- Kyoto Protocol
- NATURA 2000 (omvat Vogel Richtlijn, Habitat Richtlijn)
- OSPAR Verdrag
- Technische maatregelen voor vistuig
- Watergebieden volgens Ramsar
- Beschikking van het Ministercomité van de BENELUX betreffende de vrije circulatie van vissen in de waterlopen van de BENELUX M(96) 5.
- Verordening (EC) 1100/2007 van de Raad van 18 september 2007 die maatregelen voorstel voor het herstel van het Europese palingbestand.
- Richtlijn 2001/77/EC betreffende de bevordering van de productie van electriciteit vanaf hernieuwbare bronnen op de interne electriciteitsmarkt en de omzetting ervan in Waals recht.
- Decretale en reglementaire schikkingen in verband met het “Livre II du Code de l'environnement” dat de Waalse watercode bevat.
- Het “Plan PLUIES”, aanvaard door de Waalse Regering (plan de prévention et de lutte contre les inondations et leurs effets sur les sinistrés)
- Decreet betreffende de bevordering van landbouw en de ontwikkeling van landbouwproducten met een hogere kwaliteit in de Waalse Regio.

Details betreffende deze op milieu bescherming gerichte beleidskaders zijn terug te vinden in hoofdstuk 3 van het plan MER en in het rapport "Evaluation stratégique environnementale du plan opérationnel wallon 2007-2013".

2.c.3. Belangrijkste aanbevelingen uit de SMB en verwerking er van in het OP EVF

Identificatie van mogelijke significante effecten op het milieu en de Belgische reactie daarop.

Hier dient opgemerkt te worden dat bij het begin van het opstellen van de strategische milieubeoordeling het OP EVF nog in ontwerp was. Bij de milieubeoordeling is gekeken naar de potentiële effecten op de verschillende milieudimensies zijnde, biodiversiteit, fauna en flora, populatie, menselijke gezondheid, bodem, water, lucht, klimaatsfactoren, materiële goederen, cultureel erfgoed en landschap.

Zwaartepunt 1: maatregelen voor aanpassingen aan de vissersvloot.

Het schema voor het uitvoeren van de slooprondte dient zich te oriënteren op boomkorvaartuigen die het meest 'high risk' voor het milieu zijn. Indien om bedrijfseconomische redenen vaartuigen gesloopt worden, wordt een van de EVF doelstellingen niet gerealiseerd, nl. door middel van de inkrimping van de vloot een verminderde druk op de visbestanden realiseren. De maatregelen om jonge vissers steun te verlenen bij de aankoop van een eerste (tweedehands) vaartuig, het invoeren van alternatieve visserijtechnieken, het moderniseren van de vloot dient zich te richten op een verbetering van de selectiviteit en niet op efficiëntie. Het verminderen van energieverbruik dient hierbij een centraal en positief gegeven te zijn. De output van de nieuwe visserijen dient te worden opgevolgd, zodat door middel van beheersmaatregelen kan bijgestuurd worden indien nodig.

Samengevat, zowel het OP EVF als het NSP richten zich op het afstemmen van de vissersvloot op de beschikbare visbestanden, doch men dient blijvend aandacht te besteden aan het identificeren van mogelijke, nog niet te voorziene effecten op het milieu tijdens de uitvoering van het OP EVF. Hier nog aan toevoegend de problematiek van de boomkor.

Vlaanderen gaat beroep doen op de bepalingen voorzien in VO 744/2008 voor de herstructurering van het GVS van de vissersvloot dat voornamelijk de boomkor gebruikt en het meest geraakt wordt door de stijgende energieprijzen.

Zwaartepunt 2: Aquacultuur, binnenvisserij, verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten.

Onder deze as vallen een waaier aan diverse maatregelen, die elk een wisselend effect op het milieu kunnen veroorzaken. Echter, het is vooral het invoeren van aquacultuur op land en maricultuur projecten die een effect kunnen hebben op het milieu. Het mogelijk uitbreken van (al of niet uitheemse) soorten kan schade teweegbrengen aan de biodiversiteit in het gebied. Algemener gesteld, andere problemen kunnen ook gerelateerd zijn aan de ontwikkeling van de visteelt: de lozing van pollutanten, thermische effecten, hydromorfologische veranderingen aan waterlopen, ...

Het toepassen van aquacultuur op land en maricultuur in en rond Natura 2000 gebieden vraagt extra aandacht voor hoe de uitvoering zal gebeuren: een individuele monitoring van de mogelijke effecten dient aan deze specifieke projecten gekoppeld te worden.

Ook visueel hebben maricultuur projecten een impact (het gebruik van boeien ter signalisatie), een analyse vooraf en het gebruik van ervaring in omringende lidstaten hieromtrent vormen een noodzaak.

Het toepassen van de maatregel voor verwerking en afzet is over het algemeen als een indirect positief effect geanalyseerd. Hierbij dient blijvend en structureel aandacht te gaan naar de afvalverwerking en het gebruik van water en energie.

België benadrukt dat het opzetten van aquacultuur bedrijven binnen bepaalde randvoorwaarden moet werken (uitbatingsvergunning, Kaderrichtlijn Water,...). Bij het toetsen van uit te voeren projecten, zal dan ook terdege rekening gehouden worden met de milieucomponent en het vergunningsbeleid.

Zwaartepunt 3: maatregelen van gemeenschappelijk belang.

Onder dit zwaartepunt wordt tevens een waaier aan diverse maatregelen voorgesteld. Over het algemeen, zijn de effecten door het uitvoeren van deze maatregelen als indirect positief te beschouwen.

Echter, bij het ontwikkelen van de vissershavens en het ontwikkelen van nieuwe markten, dient erop gelet te worden dat geen druk op visbestanden verschoven wordt naar andere visbestanden in plaats van te verminderen. Hoewel dit de druk op overbeviste bestanden weghaalt, kan dit resulteren in het ontstaan van een nieuwe druk, zowel op visbestand als op habitat.

Het investeren in pilootprojecten wordt als een positief effect beschouwd, met name wanneer deze gericht zijn op het zoeken naar het verbeteren van de selectiviteit en op het invoeren van duurzame aquacultuur op land en maricultuur.

De Waalse regio heeft de intentie zich voluit te richten op de uitvoering van dit prioritair zwaartepunt. Algemeen kan gesteld worden dat de impact van potentiële projecten op het milieu in eerste instantie positief zal zijn : informatie en sensibilisatie van verschillende actoren actief in de visteelt, het beheer van waterlopen, de ontwikkeling van coördinatie- en representatiestructuren, en bovenal de ontwikkeling van concrete herstelprojecten van aquatische ecosystemen (vistrappen, paaiplaatsen, habitatherstel, ...). Het is aangetoond dat het herstel van de hydromorfologie van waterlopen het herstel van de ecologische staat van waterlopen ondersteunt. De biodiversiteit kan enkel verbeterd worden door de uitvoering van dit type projecten.

Zwaartepunt 4: Duurzame ontwikkeling van visserijgebieden.

Op het ogenblik van de milieubeoordeling was er nog geen duidelijkheid welke projecten hier aan bod zullen komen. De toekomstige projecten moeten voortvloeien uit het ontstaan van 'groeperingen'. Gezien deze nog aanwezige ondoorzichtigheid, kan er in dit stadium nog niet gepreciseerd worden of de realisatie van de acties onder deze as een significante impact op het milieu zullen hebben.

Zwaartepunt 5: Technische bijstand.

Dit zwaartepunt komt niet in aanmerking om een milieubeoordeling op uit te voeren.

Invloedsbeperkende maatregelen

De strategische milieubeoordeling heeft tot doel de mogelijke problemen voor het milieu van het OP EVF te evalueren.

Het identificeren van mogelijke effecten op het milieu bij de uitvoering van het OP EVF voor de Belgische visserijsector, geeft aanleiding tot aanbevelingen aan de maatregelen met het oog op de invloeden er van te beperken.

Deze methode heeft geleid tot een proactieve modificatie van het initiële OP project.

Echter, het OP EVF wordt zelf gekadreerd door de Europese Verordening 1198/2006 van het EVF (en haar toepassingsverordening (EG) nr. 448/2007) zowel wat het kader als de inhoud betreft. Dit betekent dat elke instandhoudingsmaatregel en alle voorgestelde alternatieven coherent moeten zijn met de reglementering.

Maatregelen met het oog op het voorkomen of meer in rekening brengen van negatieve effecten, kunnen opgenomen worden in de wijzigingen die aan het OP EVF van de Belgische visserijsector worden aangebracht. Bovendien werd een eerste milieu screening gerealiseerd en een MER opgesteld bij de voorbereiding van het OP, die desgevallend kunnen dienen als richtlijn voor de projecten die zullen worden uitgevoerd in het kader van het OP (i.e. projecten betreffende de aquacultuur en maricultuur). Dit is een algemene aanbeveling gezien het OP EVF tijdens het uitvoeren van de SMB nog in ontwikkeling was.

Op basis van de milieubeoordeling blijkt dat er 'in overall' geen markante negatieve effecten geïdentificeerd werden. Daarenboven zullen sommige projecten, nl. deze die betrekking hebben op de bescherming van de aquatische fauna en flora, duidelijk positieve effecten op het leefmilieu hebben. Er kan gesteld worden dat het OP EVF in zijn algemeenheid voldoende milieu gericht is en dat daarom de essentiële richtingen en maatregelen van het OP EVF niet fundamenteel gewijzigd moeten worden. Echter, dit is onder voorbehoud van een aantal opmerkingen en aanbevelingen waar mogelijks onzekerheid bestaat over het effect op het milieu bij het uitvoeren van een maatregel. De uitvoering van het OP EVF zal rekening moeten houden met een aantal aanbevelingen vermeld in de analyse. Dit wordt opgevolgd door middel van de monitoring van de milieueffecten bij de uitvoering van de maatregelen. De monitoring is een verantwoordelijkheid van het Toezichtcomité. Details betreffende de milieubeoordeling kunnen gevonden worden in de verschillende milieurapporten zelf.

In bijlage bevindt zich uitgebreidere informatie over de consultaties van de competente instanties en het publiek.

2.c.4. Monitoring van de milieueffecten van het OP EVF

Monitoring

De monitoring van de milieueffecten bij de uitvoering van het OP EVF voor de Belgische visserijsector is een specifieke vereiste volgens de procedure van de SMB (zowel federaal, Vlaams als Waals) en vormt een essentieel onderdeel bij de uitvoering van het OP EVF om te verzekeren dat het beoogde resultaat van de aanbevelingen en de invloedsbeperkende maatregelen bereikt wordt. Dergelijk monitoring programma is niet enkel een indicatie van hoe de impact op het milieu verloopt, doch is tevens te gebruiken als basis voor mogelijk bijsturen tijdens de uitvoering van het OP EVF.

De beheersautoriteiten van het Nationaal Operationeel Programma voor de Belgische visserijsector zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de monitoring, doch kunnen deze laten uitvoeren door competente experts.

Het opvolgen van de effecten op het milieu kan op twee manieren gebeuren:

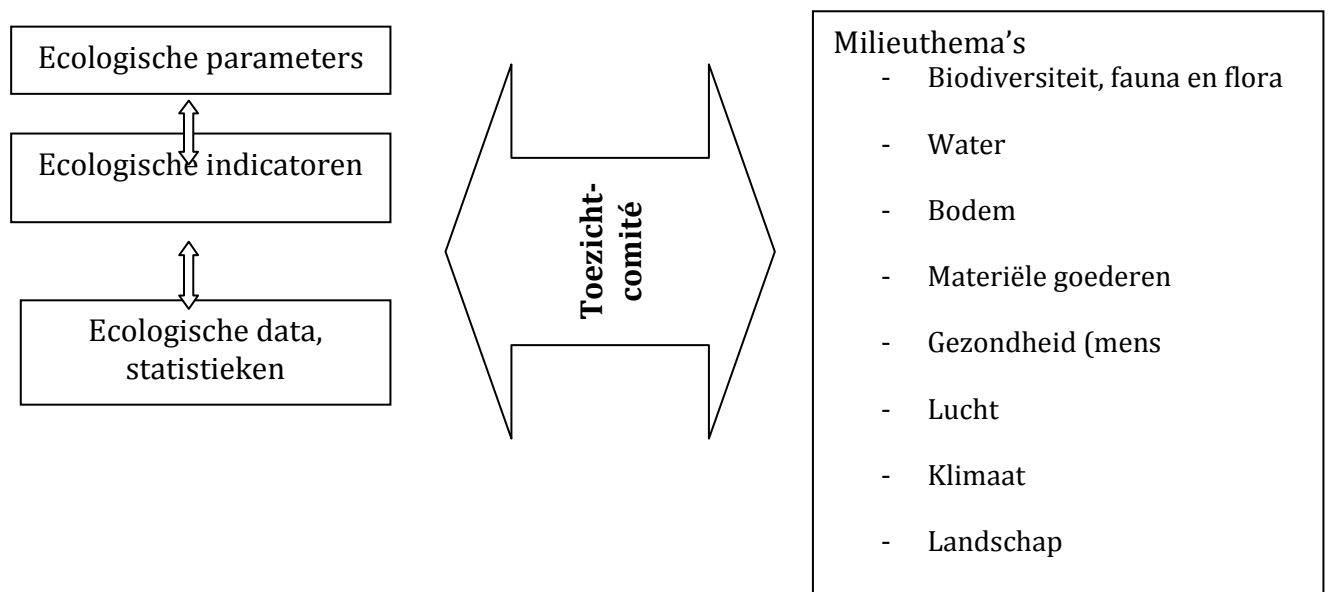
- een monitoring in de 'breedte': sleutelparameters zoals toestand van de stocks, de bijvangst, de teruggooi (soorten en aantal), de waterkwaliteit, zullen continu opgevolgd worden tijdens de uitvoering van het OP EVF;
- een project georiënteerde monitoring: dit geldt voor projecten waar de kans op een significant negatief effect mogelijk is, afhankelijk van de wijze waarop het project uitgevoerd wordt. In de instructiefase van het toekennen van de fondsen, worden 'op maat gemaakte' indicatoren geïdentificeerd. Deze individuele vorm van monitoring kan gebruikt worden als een stimulans om een optimale milieubeoordeling op te volgen en om waar nodig het OP EVF bij te sturen.

Voor een 'brede' monitoring, wordt gebruik gemaakt van visserijsector gerelateerde (ecologische) indicatoren zoals:

- de toestand van de visbestanden, in het bijzonder voor deze die onder beheerplannen vallen en de vissoorten beoogd in herstelprojecten voor aquatische habitats (nl. migrerende vissoorten);
- relevante biologische indicatoren gebruikt in de context van de kaderrichtlijn water;
- de hoeveelheid en de samenstelling van de bijvangst;
- de vlootsamenstelling, haar brandstofverbruik of CO₂-uitstoot;
- uitstoot aan nutriënten bij aquacultuur op land en maricultuur,
- productkwaliteit,...

Belgische autoriteiten en instituten beschikken zowel over data als over brede kennis en expertise die hen toelaten betrokken te worden bij de monitoring van dergelijk OP EVF.

Het principe van de monitoring kan als volgt schematisch weergegeven worden:

*Een aantal milieudoelstellingen, gekoppeld aan gedefinieerde ecologische indicatoren, vormen een onderdeel van de monitoring. Het Toezichtcomité (TC), onderzoekt gedurende de uitvoering van het programma, de resultaten en het bereiken van de doelstellingen.
De milieumonitoring vormt een onderdeel van het monitoring programma en gebeurt door het Toezichtcomité.*

2.c.5. Resultaten en de reacties van de raadpleging van de milieu gerelateerde groepen/instanties

Samenvatting van de milieu overwegingen en de meningen geuit tijdens de verschillende raadplegingen.

Om rekening te houden met de Belgische institutionele realiteit werden de consultaties georganiseerd door verschillende instellingen. De presentatie hieronder van de resultaten beperkt zich tot de meest pertinente aspecten.

Een eerste publieke raadpleging resulteerde in het opstarten van een strategische milieubeoordeling enerzijds conform de Vlaamse procedure, en anderzijds conform de federale procedure, dit in het kader van de verschillende bevoegdheden van respectievelijk Vlaanderen en DG Leefmilieu binnen dit dossier. Als resultaat hiervan werd voor de Vlaamse procedure een ontwerpregister ter kennisgeving voorgelegd, en werd voor de federale procedure een ontwerpregister ingediend bij het Federaal Adviescomité. Op basis van de kennisgeving en het ontwerpregister werd besloten door de verantwoordelijke administraties dat gezien de reikwijdte van het plan een openbare raadpleging op gemeentelijk niveau niet relevant was.

Grensoverschrijdende raadplegingen werden niet uitgevoerd: alle bevoegde instanties voor de SMB zagen deze niet als een echte noodzaak en aldus vormden grensoverschrijdende raadplegingen geen onderdeel van de SMB.

Naar aanleiding van de verschillende raadplegingen volgens de Vlaamse en de federale procedure, zijn reacties ontvangen van: Natuurpunt, de Mineraad, het Vlaams Visserijcomité, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, DG Leefmilieu, Provincie West Vlaanderen, het AVC, v.z.w. Promovis Nieuwpoort, VDAB Oostende, Agentschap R-O Vlaanderen (Onroerend Erfgoed) en de afdeling Mariene Biologie (UG). Wallonië heeft, gezien de andere accenten gelegd in het OP EVF met nadruk op aquacultuur, een specifieke strategische milieubeoordeling uitgevoerd.

De volgende belangrijkste thema's voortvloeiend uit de raadplegingen, en het antwoord daarop volgen hieronder.

- Het al dan niet onderwerpen van het NSP aan een SMB: er werd besloten dat het NSP niet aan een SMB dient te worden onderworpen. Het NSP vormt het algemene kader en de visie van het beleid. Het zijn de specifieke acties en maatregelen opgenomen in het OP EVF, die uitvoering geven aan het NSP en het zijn zij die mogelijks een impact (positief/negatief) kunnen hebben op het milieu.
- Het begrip ecosysteembenadering: de basisverordening van het EVF integreert niet echt het basisbegrip van de Europese Mariene Strategie: de opstellers gaan akkoord met deze opmerking en bij de mid-term evaluatie wordt extra aandacht

besteed aan deze benadering, zeker ook met betrekking tot bijvoorbeeld vangstvrije zones (no-take area's) en met de opgestelde beleidsplannen voor MBZ's (mariene beschermde gebieden). De overlap in tijdsplanning tussen het opstellen van het OP EVF en het opstellen van de beleidsplannen voor MBZ's vond tevens pas plaats op het einde van de totale procedure rond het OP EVF.

- In het begin van het project OP EVF was er een tekort aan participatie met de verschillende stakeholders en was er te weinig een integrale aanpak: deze opmerking werd in zijn geheel meegenomen in het huidige OP EVF. Een nieuwe versie werd uitgewerkt waarin rekening gehouden wordt met de verschillende betrokken actoren en een meer geïntegreerde aanpak gerespecteerd werd, zowel op budgettair als op inhoudelijk vlak.
- Het initiële NSP en het OP EVF ontbraken een lange termijn visie: deze opmerking is ter harte genomen door de opstellers van het OP EVF en op basis van overleg en aanbevelingen vanuit de oorspronkelijke stakeholders is een geïntegreerde visie tot stand gekomen in het huidige OP EVF. De milieu-invalshoek wordt in de opgestelde visie meer gerespecteerd. De visie zoals nu verwoord in het OP EVF is in eerste instantie gebaseerd op duurzaamheid, innovatie en differentiatie. Tevens is besloten in akkoord met de stakeholders, om bij de mid-term evaluatie na te gaan of de milieucomponent gerespecteerd wordt bij de uitvoering van het OP EVF.
- Keuze van indicatoren was in het begin onvoldoende en onduidelijk: de opstellers van het OP EVF hebben hier expliciet aandacht besteed en nieuwe indicatoren, ecologische en economische zijn opgenomen in het huidige OP EVF. Naast 'globale' indicatoren (bvb. de evolutie van het tongbestand), heeft men tevens per zwaartepunt specifieke resultaatsindicatoren opgesteld voor elk cruciaal element. Bij de mid-term evaluatie wordt hier opnieuw extra aandacht aan besteed.
- Het OP EVF bevatte te veel details en riskeerde dat door opsomming van specifieke acties binnen een maatregel, een limitatieve lijst ontstond: met deze opmerking werd terdege rekening gehouden en het beschrijven van de acties en de maatregelen onder de verschillende zwaartepunten werd dusdanig aangepast dat geen restrictieve lijst aan acties meer voorkomen.
- Milieuoverwegingen werden niet altijd voldoende in rekening gebracht in de sociaaleconomische maatregelen: deze opmerking wordt via het gebruiken van indicatoren zoals 'de evolutie van het tongbestand' of 'brandstofverbruik per kg gevangen vis'.
- Er wordt een coördinatiemechanisme voorzien dat er voor zorgt dat de sociaaleconomische en de leefmilieuacties beter op elkaar inspelen: dit gebeurt via de Strategische Adviesraad.
- Drie van de elf strategische maatregelen gaan enkel over milieubescherming: dit is logisch en zelfs veel voor een Fonds van structurele en sectoriële aard; het opnemen van duurzaamheid als uitgangspunt voor het opstellen van de langetermijnvisie in het OP EVF zorgt ervoor dat te allen tijde de milieu invalshoek gerespecteerd zal worden.
- Bijvangst en discards dienen als indicator gebruikt te worden: momenteel is men bezig om indicatoren op te stellen rond discards. Dit wordt gestuurd vanuit het Europees beleid en is gebaseerd op de ecosysteem benadering. Indien deze indicatoren duidelijk zijn voor het indienen van het OP EVF, zullen deze indicatoren alsnog opgenomen worden in het OP EVF. Bij de mid-term evaluatie worden deze in rekening genomen.

- Controle op visbestanden komt onvoldoende aan bod in het OP EVF: dit soort controles vallen onder een ander beleid, geregeld via andere Verordeningen en valt dus niet onder dit OP EVF.
- Met het oog op het bevorderen van gezonde voeding wordt gesuggereerd specifieke acties uit te voeren in het kader van het OP EVF, bijvoorbeeld in het kader van het nationaal voedingsplan. Maar het OP EVF voorziet acties die perfect geïntegreerd zijn in een duurzaam vis-productiebeleid.

De overgrote meerderheid van de ontvangen reacties op de publieke raadpleging in Wallonië over het SMB rapport was niet negatief. Hieronder vindt u een samenvatting van de belangrijkste reacties:

- de relevantie van het opzetten van een adequate omkadering voor de structurering van de visserij- en viskweeksector zowel op het gebied van vorming, sensibilisatie als informatie;
- het belang van de mogelijke band tussen het OP EVF en de uitvoering van de kaderrichtlijn water meer benadrukken;
- de problematiek van de predatie door o.a. aalschovers en reigers;
- de problematiek van obstakels voor de vrije circulatie van vissen alsook het voorop schuiven van de riviercontracten: deze twee laatste opmerkingen behartigen het belang van gemeenten met betrekking tot hun rol in de uitvoering van bepaalde punten uit het OP en manifesteren een interesse geïnformeerd te worden over de mogelijkheden tot samenwerking in het kader van het OP EVF wat betreft steun aan lokale projecten.

Het advies van de Waalse autoriteit bevoegd voor milieu, de CWEDD, op het SMB rapport werd ons overgemaakt op 7 juli 2008. De CWEDD merkt de quasi-afwezigheid van de individuele evaluatie van mogelijke gevolgen van acties van het Waalse OP gezien slechts een voorbeeld van dit type wordt geformuleerd in het rapport.

Daarenboven tonen ze een gebrek aan de formulering van aanbevelingen aan, of exacter een gebrek aan punten waaraan meer aandacht besteed zou moeten worden tijdens de bestudering van de individuele projecten.

Deze opmerkingen handelen onder andere over het plaatsen van visdoorgangen; de strijd tegen piscivore vogels, de oprichting van pisciculturen in vochtige gebieden,... Zij tonen eveneens interesse voor een grotere samenwerking met specialisten in milieukundige evaluaties al was het maar voor een beter begrip van de context waarin het rapport opgesteld moet worden.

Zij menen ook dat een methodologische gids opgesteld zou moeten worden. Deze zou de context waarin een milieukundige evaluatie moet plaatsvinden preciseren en de algemene filosofie en doelstellingen van deze evaluatie uitleggen.

Wat betreft de verschillende doelgroepen preciseert de CWEDD dat de SMB idealiter de verschillende doelgroepen, hun implicatie en hun specificiteiten en de eventuele moeilijkheden in rekening zou moeten brengen.

De CWEDD betreurt ook de afwezigheid van een verklarende woordenlijst die iedereen toe zou laten de relevantie van de te nemen acties te begrijpen.

Er moet ook opgemerkt worden dat, om gedeeltelijk te antwoorden op de opmerkingen van de CWEDD, er later een verklarende woordenlijst werd opgesteld. Anderzijds,

tijdens een voorstelling van het rapport aan de CWEDD, heeft de vertegenwoordiger van DGANRE benadrukt dat het OP een programma is dat nog geen concrete projecten bevat waardoor het moeilijk is reeds aanbevelingen te formuleren of punten aan te wijzen waaraan aandacht moet besteed worden tijdens het onderzoek van de projecten die geselecteerd zullen worden tijdens de loop van de uitvoering van het OP EVF. Daarenboven, moet nog opgemerkt worden dat het merendeel van de projecten die ingediend zullen worden als doel de verbetering van het aquatisch milieu zullen hebben. Tenslotte moet men ook signaleren dat er in het Waalse Gewest tijdens de ontwikkeling van projecten voor de meeste waterlopen een overlegprocedure ter plaatse bestaat met alle geïnteresseerde partijen.

Tot slot: op basis van de drie consultatie- en adviesprocedures van de autoriteiten bevoegd voor milieu in Vlaanderen, Wallonië en federaal, heeft de strategische milieubeoordeling niet geresulteerd in het identificeren van significante negatieve effecten. Daarom, kan besloten worden dat de finale versie van het OP EVF, in zijn algemeenheid voldoende milieuvriendelijk gericht is. Daarom worden geen cruciale veranderingen aan de belangrijkste elementen van het OP EVF aangebracht met uitzondering van een versterking van as 1 ter bevordering van een aanpassing van de vloot.

In zijn geheel hebben de openbare raadplegingen van de strategische milieubeoordeling en het concept OP EVF, met zowel het publiek als de administraties (Vlaanderen, Wallonië en federaal), geleid tot een andere, positieve benadering van het OP EVF voor de Belgische visserijsector. Echter, waar mogelijks negatieve effecten kunnen verwacht worden bij de uitvoering van het programma, zullen verdere voorwaarden opgelegd moeten worden, gekoppeld aan de uitvoering, zodat het voorkomen van negatieve effecten kan voorkomen of verminderd worden en mogelijke positieve effecten versterkt kunnen worden.

Men dient tevens te onthouden dat de raadplegingen rond het OP EVF gebeurd zijn op basis van een onafgewerkt project OP EVF, wat inherent is aan het proces van het tot stand komen van een OP EVF.

In de finale versie van het OP EVF, is rekening gehouden met de opmerkingen uit de ex-ante evaluatie, met de opmerkingen van de stakeholders en met de aanbevelingen van de strategische milieu beoordeling.

De belangrijkste opmerkingen en aanbevelingen waarmee rekening gehouden zijn als volgt te omschrijven:

- Het uitgangspunt van het voorliggend OP EVF is gebaseerd op het streven naar ecologische, economische en sociale duurzaamheid door middel van innovatie en differentiering (zie doelstellingen geformuleerd in hoofdstuk 3, punt 3.a; samenhang en motivering hoofdstuk 5, 5.a.1).
- Indien een slooprunde uitgevoerd wordt, wordt niet op basis van bedrijfseconomische redenen gesloopt, doch wordt prioriteit gegeven aan het GVS, meer bepaald aan de boomkorvaartuigen die het meest 'high risk' zijn voor het milieu. Hiertoe heeft België zich ingeschreven in de VAR in het kader van de Verordening (EG) nr. 744/2008. Hier wordt naar verwezen in hoofdstuk 3 'Strategie', in deel 3.a, 3.c en onder punt 5.a.1.
- In punt 3.c, laatste alinea, stemt België in om met de mid-term evaluatie tevens na te gaan of de vooropgestelde strategie nageleefd wordt en indien nodig het OP EVF bij te sturen.

- Het invoeren van de ecologische impactindicator: de toestand van het tongbestand in de Noordzee en andere ICES gebieden. Deze indicator wordt gebruikt om het al dan niet behalen van de doelstellingen te evalueren (punt 3.a).
- Het invoeren van de resultaatsindicator 'brandstofverbruik per kg vermarkte vis'. Deze indicator weerspiegelt de relatie tussen het brandstofverbruik en de waarde van zowel aangelande als verkochte vis en levert informatie over de energie efficiëntie van de verschillende visserijtechnieken (punt 3.b).
- Een verhoging van de duurzaamheid van de Belgische visserijsector impliceert meer rekening houden met de ecologische diversiteit. Ook hier wil België innoveren. In de aquacultuur werden en worden allerlei nieuwe technieken mbt afvalverwerking ontwikkeld die wachten om in de praktijk getest te worden. Daarnaast investeert België ook in technieken die de structurele nadelige impact op het milieu beperken. Dit door het ondersteunen van investeringen en proefprojecten in alternatieve visserijtechnieken die maatschappelijk en milieukundig aanvaardbaar zijn (onderdeel van de doelstellingen van het OP EVF, punt 3.a).
- In het deel van de resultaten van de ex-ante evaluatie (hoofdstuk 4) wordt vermeld:
 Uit de partnerschapconsultaties zijn enkele belangrijke aanbevelingen overgenomen in de voorliggende tekst van het operationele programma. Het betreft de volgende elementen:
 niet-gouvernementele organisaties of verenigingen gerelateerd aan de visserijsector krijgen ook de kans maatregelen in te dienen in het kader van zwaartepunt 3; visserijscholen kunnen ook maatregelen indienen in het kader van maatregel 3.6 'aanpassing voor omschakeling van vissersvaartuigen'; het opstarten van gestructureerd overleg met de milieu- en natuurorganisaties. De NGO's zijn opgenomen in de Technische Werkcommissie Visserij van de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij waardoor het overleg gestructureerd is.
- Onder punt 5.a.3 (bespreking resultaten evaluatie vooraf en de Belgische reactie) gaat België akkoord met het feit dat de focus moet liggen op het snel creëren van een gezonde visvangstsituatie voor reders, waardoor de nodige basis kan worden opgebouwd om te evolueren naar een meer duurzame visvangststrategie. België zal dan ook ingaan op de mogelijkheden die worden geboden om in uitvoering van Verordening (EG) 744/2008 een VAR voor het GVS- boomkor in te dienen en een versnelde afbouw van capaciteit bewerkstelligen.
- Het opnemen van de maatregel 'Tijdelijke stillegregeling' onder zwaartepunt 1 (5.b.1.6).

2.c.6. Gelijkheid van mannen en vrouwen

De rechtstreeks met de vissersvloot samenhangende werkgelegenheid wordt geraamd op ± 2.500 personen.

Per deelsector ziet de werkgelegenheid er ongeveer zo uit:

- vloot (bemanningen, rederijen): 800 à 900 personen waarvan minder dan een derde vrouwen; in 2007 bedroeg het aantal door het Paritair Comité erkende zeevissers 450 in voltijds dienstverband;
- visverwerking: volgens de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven telde de visverwerkende sector eind 2006 1.373 werknemers.

Tabel 25: Tewerkstelling in de Belgische zeevisserijsector

	erkende zeevissers door het Paritair Comité - voltijds)	Vissersvloot (vissers + rederijen)	VISVERWERKENDE NIJVERHEID
2001	657	709	1.438
2002	623	719	1.415
2003	666	960	1.507
2004	623	879	1.406
2005	591	859	1.329
2006	481	771	1.373
2007	450	720	1.350 (*)

Bron: Statinfo Sociale Zekerheid en Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CBR), (*) voorlopig cijfer

Binnen de visverwerkende sector is volgens de CBR 82% werkzaam in Vlaanderen en 18% actief in Wallonië. In beide regio's worden in de visverwerkende nijverheid de arbeidsplaatsen ingenomen door 52% mannen en 48% vrouwen. De werkgelegenheid in de afgeleide nevenactiviteiten voor de visserij wordt geschat op 5.000 arbeidsplaatsen.

De bemanning van vissersvaartuigen bestaat voor nagenoeg 100 % uit mannen. Het vissen op zee is nog steeds een mannelijk beroep. Zodra de vis aan land is spelen vrouwen een belangrijker rol. Deze sector wordt gedomineerd door talrijke kleine familiebedrijfjes waarvan het beheer vaak verzekerd wordt door de partner van de visser. Bij de rederijen ligt de verhouding op 70 % mannen en 30 % vrouwen.

In de visverwerkende sector werken 1.329 personen waarvan 931 arbeiders en 398 bedienden. 48% van deze werknemers is vrouw. De commercialisatiesector (kleinhandel) is vrouwelijker.

In het kader van as 4 van het OP 'duurzame ontwikkeling van visserijgebieden' zullen plaatselijke groepen de promotie van het visserijberoep in hun ontwikkelingsstrategie moeten verzekeren. In het kader van dit zwaartepunt is het ook de bedoeling de rol van vrouwen in het economische leven van de visserijsector en in de visserijzones beter te valoriseren. De lokale actiegroepen die een strategie gaan uitwerken in het kader van zwaartepunt 4 zouden voor minstens een derde uit vrouwen moeten bestaan. Ook de strategie en een deel van de hieruit voortvloeiende acties moeten specifiek op vrouwen en specifiek op vrouwelijke noden gericht zijn.

Voor de commissies en comités die zullen opgericht worden in het kader van dit programma zal ook de geldende wetgeving die zorgt voor een meer evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in adviesgroepen gerespecteerd worden.

Wat de betere en ruimere *toegang van vrouwen* tot economische activiteiten en werkgelegenheid betreft, is er gezien de vertraging in de visserijsector op dat vlak zeker reden om deze sector niet a priori uit te sluiten van het interventiedomein van het ESF m.b.t. collectieve acties.

2.d. Belangrijkste resultaten van de analyse

De in dit hoofdstuk uitgewerkte analyse toont aan dat de Belgische visserijsector beperkt is in omvang maar ook heel divers is: zeevisserij, maricultuur en aquacultuur in rivieren en vijvers.

De zeevisserij kampt met zeer hoge brandstofprijzen, een hoog brandstofverbruik, een ultra-concurrentiële markt en een sterk verminderd vangstpotentieel waardoor heel wat rederijen grote financiële moeilijkheden kennen. De economische leefbaarheid van de visserij- en aquacultuurondernemingen blijft kwetsbaar en onzeker in België.

Een rationeler quota- en vlootbeleid zou een hulpmiddel moeten zijn voor de rederijen om tot een meer rendabele bedrijfsvoering te komen. De ontwikkeling van innoverende vistechnieken die minder brandstof verbruiken en het mariene milieu minder schade toebrengen is hoogst noodzakelijk.

De Waalse aquacultuursector is sinds 1999 sterk teruggevallen (met de helft in geproduceerd volume) en heeft dringend nood aan nieuw 'bloed'. De bestaande bedrijven zijn vaak verouderd en weinig rendabel.

De Vlaamse aquacultuur is weinig ontwikkeld en telt een 20-tal bedrijven. Momenteel wordt intensief onderzoek gedaan naar de verschillende mogelijkheden voor maricultuur en worden een aantal proefprojecten uitgevoerd. In bepaalde regio's wordt ook aan aquacultuur in vijvers gedaan.

De discontinue visaanvoer en onvoldoende bevoorradingsmogelijkheden zijn grote nadelen maar worden grotendeels opgevangen door import. Ondanks de beperkte verwerking van eigen aanlandingen stijgt de omzet van de Belgische visverwerkende sector ieder jaar.

Verder is er nood aan een verhoogde traceerbaarheid van de producten, aan een verbeterde organisatie van de afzet en aan modernisering van de installaties. Er moeten ook inspanningen geleverd worden voor het voldoen aan de eisen van de consument en verder te gaan dan de diverse vigerende normen (sanitaire, kwaliteit, enz.).

Samenwerking tussen de verschillende visveilingen is een belangrijk organisatorisch streefdoel en afstemming op het gebied van kwaliteitsnormen en veilsystemen een must.

3. STRATEGIE

Het NOP EVF voor de Belgische Visserijsector 2007 – 2013

De algemene doelstelling van het OP EVF voor de Belgische visserijsector, is om een duurzame, winstgevende, competitieve en marktgerichte visserijsector uit te bouwen. Het OP EVF streeft ernaar om een maximale, lange termijn economische bijdrage te kunnen leveren aan de visserijsector en de bijhorende gemeenschappen in zijn geheel.

De algemene visie op de ontwikkeling van de Belgische visserijsector, die in lijn ligt zoals uitgewerkt in Lissabon en Göteborg, is het zoeken van een optimale balans tussen een 'gezonde sector', 'een gezonde sociale omgeving' en een 'gezond milieu', wat kan samengevat worden in de term 'duurzaamheidsdriehoek'.

De exploitatie van levende en niet-levende rijkdommen veroorzaakt een hoge druk op het mariene milieu. De meeste Europese visbestanden zijn overbevist, maar tegelijkertijd staat de visserijsector in België en verschillende andere landen, onder zware financiële druk. De Vlaamse visserijsector ontsnapt niet aan deze problematiek. De visserij met sleepnetten gaat gepaard met hoge exploitatiekosten en heeft een negatieve impact op het mariene ecosysteem, onder meer door de hoge teruggooi en schade aan het bodemleven. De Vlaamse visserij heeft daarom nood aan een strategie die uitzicht biedt op een bedrijfseconomische rendabele visserij, gezonde visbestanden en een minimale impact op het milieu. Bovendien is een diversificatie van de visserijmethodes, inclusief het zoeken naar nichevisserijen, aangewezen; dit kan niet zonder het nodige respect voor het evenwicht binnen het ecosysteem. Naast de exploitatie van levende rijkdommen vormen ook de extractie van mariene aggregaten, de ontginning van andere grondstoffen zoals olie, het winnen van windenergie en het verplaatsen van sedimenten (o.a. voor baggerwerken, pijpleidingen, windmolens) een bedreiging voor het mariene ecosysteem.

De uitbating van de mariene rijkdommen wordt van oudsher voornamelijk gestuurd door economische wetmatigheden die vooral werkzaam zijn op korte termijn en de evolutie naar een duurzame uitbating bemoeilijken. Tot voor korte termijn lag in de huidige top-down benadering het accent meer op het voldoen aan de behoefte van de mens dan op een duurzaam beheer.

De introductie van een visserijgericht beheerssysteem door het Europees Gemeenschappelijk Visserijbeleid, eerder dan het vroegere stockgerichte beheerssysteem, vraagt een totaal andere benadering van het visserijadvies en vormt een nieuwe uitdaging. Het uitvoeren van het OP EVF is een manier, naast andere vanuit Europa gestuurde programma's, om een invulling te geven aan de ecosysteembenadering van het Gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB).

Indicatoren in het kader van de ecosysteembenadering in visserijbeheer zijn nog onvoldoende theoretisch onderbouwd. De indicatoren gebruikt in dit OP EVF, zijn bepaald in overleg met de EC. Er is geopteerd voor objectieve indicatoren, die effectief en vrij objectief aan de Belgische vloot kunnen toegewezen worden. De opgenomen indicatoren voldoen aan het S.M.A.R.T principe (selectief-meetbaar-aanvaardbaar-realiseerbaar-in een bepaalde tijd haalbaar).

Bij de mid-term evaluatie worden de indicatoren geëvalueerd en indien nodig kunnen aanpassingen gebeuren of indicatoren toegevoegd worden, in het bijzonder geldt dit voor indicatoren die informatie geven betreffende de bijvangst en de teruggooi.

Het doel van het OP EVF is om een kader en een handleiding voor de EVF fondsen te creëren om aldus projecten en initiatieven gericht op het ondersteunen en het promoten van een duurzame toekomst van de Belgische visserijsector, uit te voeren.

Het OP EVF voor de Belgische visserijsector is opgesteld en ingevuld op basis van een aantal strategische documenten, zowel op Europees als op nationaal (lidstaat) niveau.

Deze zijn:

- Verordening (EG) nr. 1198/2006 betreffende het Europees Visserijfonds;
- Verordening (EG) nr. 498/2007 betreffende details in het kader van het uitvoeren van 1198/2006;
- Het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische visserijsector.

Herstructureringsplan

In het globaal actie- en herstructureringsplan van oktober 2006 wordt uitgegaan van een aantal scenario's met variërende brandstofprijzen en TAC's.

Geen enkel van deze scenario's zijn nog van toepassing op de huidige situatie waarbij de brandstofprijs nog meer gestegen is dan toen in de scenario's opgenomen. Daarbij wordt de sector met een nieuw gegeven geconfronteerd, meer bepaald de dalende visprijzen met een zeer sterke daling van de prijzen voor de soorten waarop de Belgische zeevisserijsector hoofdzakelijk gericht is.

Om aan deze situatie het hoofd te bieden heeft de Vlaamse Overheid een Vlaams noodplan voor de zeevisserij opgesteld.

België wenst een VERDUURZAMING van de visserijsector te stimuleren door te DIFFERENTIËREN en te INNOVEREN met als ultiem doel een Belgische visserijsector te bekomen die economisch, ecologisch en sociaal performant is.

Hierbij gaat het concreet om volgende principes:

- Reductie van het energieverbruik in de visserijsector,
- Reductie van de bodemverstoring,
- Reductie van de afname van de visbestanden,
- Op een milieuverantwoorde manier het herstel van de zeebodem bewerkstelligen en de visbestanden herstellen.

Om tegemoet te komen aan het feit dat de sector momenteel met een negatieve cashflow kampt zal de overheid de hierboven voorgestelde strategie uitwerken waarbij eveneens beroep zal worden gedaan op de bijkomende mogelijkheden die de VO (EG) nr. 744/2008 tijdelijk biedt. De daarin voorziene maatregelen zullen deel uitmaken van de uitvoering van dit operationeel programma. Technische begeleiding gekoppeld aan een concreet businessplan moet duidelijkheid en meer zekerheid geven over de toekomstkansen van de rederijen. Hierbij zullen ook de van kracht zijnde technische maatregelen zoals het verlenen van visvergunningen, de verdeling van quota e.d. opnieuw bekeken worden. Zo is reeds beslist dat bij een gesubsidieerde vervanging van een motor, slechts mogelijk mits een reductie van 20% van het motorvermogen, niet zal gesanctioneerd worden met een vermindering van de vangstmogelijkheden. In België zijn de quota immers gekoppeld aan het motorvermogen. Als oplossing is hier gesteld om, ingeval een vissersvaartuig tenminste 20% van het motorvermogen zoals gekend in het EG-visserijvlootregister heeft ingeleverd, de variabele vangstmogelijkheden van dit vissersvaartuig per kW met 25 % te verhogen zodat de vangstmogelijkheid constant wordt gehouden voor deze energiebesparende en milieuvriendelijkere vaartuigen.

Een nieuwe maatregel beoogt steun te verlenen aan reders en vissers tijdens een periode van tijdelijke stillegging ten gevolge van ombouw van het vaartuig naar meer duurzame visserij. Deze maatregel zal beheerd worden in overleg met de sector en de sociale partners zodat een oplossing bekomen wordt voor de vissers en eigenaars van vissersvaartuigen. Ten gevolge de uitvoering van een herstructureringsplan of een aanpassing aan het schip is tijdelijke stillegging nodig. Om het inkomensverlies van de vissers en eigenaars van vissersvaartuigen tijdens deze periode te beperken kan deze stillegging maximaal gedurende 3 maand betoelaagd worden. Een aantal van deze maatregelen waren niet voorzien in het strategisch plan in het kader van het EVF maar liggen wel volledig in de lijn van de doelstelling om te komen tot een duurzame visserij.

Tabel 24 geeft een korte beschrijving van de 5 prioritaire assen zoals uitgewerkt voor België:

Tabel 24: Overzicht van de 5 prioritaire zwaartepunten uit het EVF

Prioritair zwaartepunt	Omschrijving
1. Aanpassingen van de communautaire vloot	Het belangrijkste structurele probleem waar de Europese zeevisserij mee geconfronteerd wordt, is het onevenwicht tussen te weinig vis voor teveel vaartuigen. Daarboven wordt de Belgische visserijvloot de laatste jaren geconfronteerd met stijgende brandstofprijzen met als gevolg het ontstaan van een negatieve cashflow voor een aantal Belgische vissersvaartuigen. Deze maatregel richt zich erop om de structurele overcapaciteit bij de Belgische vissersvloot te neutraliseren. Het gebruik van vistuig en vistechnieken die milieuvriendelijker zijn, komt eveneens voor steun in aanmerking. Er is ook steun beschikbaar voor de verbetering van de veiligheid en hygiëne aan boord van vissersvaartuigen.
2. Aquacultuur, verwerking en afzet	Deze maatregel focust zich op verschillende acties die de aquacultuur en de maricultuur (meer) productief te maken en de omschakeling in de visserijsector op vangen. Aanvullend wordt bestaande infrastructuur omgeschakeld van conventionele productie naar modernere aquacultuur, waarbij de impact op het milieu minimaal blijft en de rentabiliteit optimaal wordt. Wat betreft de introductie van technieken in de aquacultuur, wordt ernaar gestreefd de negatieve impact op het milieu te verminderen en/of de positieve effecten te versterken. Initiatieven ter bevordering van de hygiëne en ter bescherming van de volksgezondheid kunnen door het EVA ondersteund worden net als initiatieven voor de afzetbevordering van visserij-en aquacultuurproducten komen. De nadruk ligt op steun voor kleine en middelgrote ondernemingen.

3. Gemeenschappelijk belang	De projecten die in aanmerking komen voor steun dragen bij aan de duurzame ontwikkeling of de instandhouding van de visbestanden, aan de verbetering van de dienstverlening door vissershavens, en de versterking van de markten voor visserijproducten of aan de bevordering van samenwerking tussen wetenschappers en actoren in de visserijsector. Het herstel van aquatische habitats en de vrije circulatie van migrerende soorten zal een van de prioriteiten zijn.
4. Duurzame ontwikkeling van visserijgebieden	Het EVF ondersteunt maatregelen en initiatieven die gericht zijn op diversificatie en op een sterke economische ontwikkeling van de visserijgebieden met een afname van de visserijactiviteiten .
5. Technische bijstand	Het EVF kan acties financieren die nodig zijn om de tenuitvoerlegging van de voorgestelde verordening voor te bereiden, op te volgen, administratief en technisch vlak te ondersteunen, te evalueren, aan een audit te onderwerpen en te controleren.

3.a. Algemene doelstellingen (inclusief impactindicatoren) van het operationele programma

België wil met haar Operationeel Programma 2007-2013 **VERDUURZAMING** van de visserijsector stimuleren door te **DIFFERENTIËREN** en te **INNOVEREN** met als ultiem doel een Belgische visserijsector te bekomen die economisch, ecologisch en sociaal performant is.

Dit Operationeel Programma dient in eerste instantie te zorgen voor een duurzame visserijsector door acties te ondernemen die de zwaktes en bedreigingen van de sector zoveel mogelijk probeert te verhelpen .

Om de economische duurzaamheid van de Belgische visserijsector te verhogen moet er voor gezorgd worden dat de actuele lage rentabiliteit van de visserijsector opgeschroefd wordt.

In de eerste plaats zal de overheid zorgen voor een optimale afstemming tussen de vangstcapaciteit en de vangstmogelijkheden, met het oog op het verzekeren van de ecologische, economische en sociale duurzaamheid van de resterende, actieve visserijvloot.

Dit impliceert een ingrijpen in de beschikbare vangstmogelijkheden. Dit houdt het wegwerken in van de overcapaciteit van de vloot in.

VAR (Vloot Aanpassings Regeling)

Vermoed wordt dat voornamelijk boomkorvaartuigen uit het GVS uit de vloot zullen verdwijnen aangezien daar de stijging van de brandstofprijs het zwaarst doorweegt. Vandaar dat België beslist om in toepassing van VO 744/2008 in te gaan op de voorgestelde maatregelen door het opmaken van een VAR voor het GVS en niet voor het KVS. Binnen het GVS is er een groot overwicht aan de boomkor (>70%). De VAR

zal worden toegepast op het GVS, type boomkor. Bij deze vaartuigen maken de energiekosten meer dan 30% uit van de exploitatiekost.

België zal dan ook uiterlijk op 30.06.2009 aan de Commissie melden een VAR in te voeren voor de boomkor uit het GVS met een beoogde reductie van 20% van de vangstcapaciteit. Gezien België in de referentieperiode minder dan 100 actieve vaartuigen had, kan de reductie teruggebracht worden van 30% naar 20% (art.12.4 a). Om dit doel te bereiken voorziet de overheid een actieplan met:

- gefinancierde definitieve beëindiging door terugkoop van vaartuigen met publieke middelen;
- financiering van gedeeltelijke buitenbedrijfstelling mits inzet van een kleiner vaartuig (max. 40% van de ingetrokken capaciteit).

Verder zal de vangstcapaciteit worden aangepast via maatregelen zoals:

- vervanging van de motor mits een verminderd vermogen van min. 20% en superieure energetische efficiëntie.

Samen met de uitvoering van de VAR wordt ook rekening gehouden met verschillende initiatieven tot omschakeling bij de reders naar meer milieuvriendelijke en energiebesparende technieken. Hiertoe werden de middelen in zwaartepunt 1 opgetrokken en wordt uitgegaan van aanvullende EU-middelen uit een extra fonds ter financiering van de acties, vermeld in VO (EG) Nr. 744/2008 die beschikbaar zullen zijn voor België.

Daarnaast wordt het ondernemerschap aangewakkerd door financieel bij te dragen bij het uitvoeren van een ambitieus en dynamisch business plan zodat de sector diversifieert in uitvoering van het Operationeel programma en de tijdelijke crisismaatregelen. Op deze manier hoopt België een zwakte uit de SWOT (o.a. sterk gespecialiseerde vloot die zeer veel brandstof verbruikt) weg te werken. Uiteindelijk zal het positieve effect op de rentabiliteit worden bereikt door het beperken van directe (hoge energiekosten) enerzijds (gunstigere motoren, milieuvriendelijk vistuig....) en anderzijds door structurele ingrepen via de vangstcapaciteit.

Verschiedende maatregelen opgesomd in het Operationeel programma dragen hier toe bij. Gaande van investeringen in proefprojecten welke moeten leiden tot innovatie van de sector tot investeringen in technologische infrastructuur met een beperkt energieverbruik. Ook het beperken van verliezen ten gevolge van ziekten binnen de aquacultuur sector valt onder deze paragraaf. Verder zal België investeren in de commerciële kweek van een aantal nieuwe vissoorten nu dit technisch en technologisch haalbaar is.

Het verhogen van de prijs is eveneens een middel om de rendabiliteit te verhogen. Het Operationeel programma voorziet steun om Noordzeeproducten van een meerwaarde te voorzien zodat deze beter op de markt gepositioneerd kunnen worden en zo de internationale concurrentie met geïmporteerde diepgevroren vis aan kunnen vatten. België investeert dan ook in de sector om de kwaliteit van de aangelande vis te verbeteren en dat op 2 vlakken. Enerzijds verhoogt België de kwaliteit van de gevangen vis (vistuig) en anderzijds verhoogt men de kwaliteit van de aangelande vis (koeling, labeling, verpakking, transport ...).

België voorziet dus een mix aan maatregelen die moeten bijdragen aan de rendabiliteit van de sector.

Een verhoging van de duurzaamheid van de Belgische visserijsector impliceert meer rekening houden met de ecologische diversiteit. Ook hier wil België innoveren. In de aquacultuur werden en worden allerlei nieuwe technieken mbt afvalverwerking, ontwikkeld die wachten om in de praktijk getest te worden. Daarnaast investeert België ook in technieken die de structurele nadelige impact op het milieu beperken. Dit door het ondersteunen van investeringen en proefprojecten in alternatieve visserijtechnieken die maatschappelijk aanvaardbaar zijn.

Aan het sociale luik (valorisatie van het menselijk kapitaal en van kennis) wordt tegemoet te komen door vissers, kwekers en verwerkers bij- of omscholing aan te bieden en het uitproberen van alternatieve beroepsmogelijkheden of –combinaties aan te ondersteunen. De SWOT analyse toont ook aan dat het verbeteren van verblijfs- arbeids- en leefomstandigheden aan boord kansen biedt voor de sector. België hecht dan ook veel belang aan de levensvatbaarheid van de visserijgemeenschap en zal dan ook maatregelen treffen om de werkgelegenheid te behouden. Dit zal bereikt worden door te investeren in de lokale groepen welke een lokale ontwikkelingsstrategie moeten uitwerken. De acties van de lokale groepen zouden ook specifieke acties moeten bevorderen die de bemanningsproblematiek verhelpen.

Het behalen van bovenstaande algemene doelstellingen zal aan de hand van een economische, een ecologische en een sociologische impactindicator gemeten worden: de veilige paaistand voor tong (ecologische), de rentabiliteit (economische) en de werkgelegenheid (sociale).

Ecologische impactindicator:

Het tongbestand geëxploiteerd door de Belgische vloot moet in de volgende gebieden tegen 2015 hoger zijn dan volgende voorzorgniveaus voor de biomassa voor het tongbestand:

Tong Noordzee (II,IV): 35.000 ton

Tong Ierse Zee (VIIa): 3.100 ton

Tong Oostelijk deel Engels Kanaal (VIId): 8.000 ton

Tong Keltische Zee – Bristolkanaal (VIIfg): 2.200 ton

Tong Golf van Gascogne (VIIIab): 13.000 ton

Economische en sociale impactindicator:

De economische rentabiliteit zal gemeten worden aan de hand van de omzet van de Belgische verse zeevissector.

In 2007 bedroeg de omzet 1,3 miljard euro. Tegen 2015 zou deze omzet met 18% gestegen moeten zijn met een positieve cash flow voor minimaal 80% van de rederijen.

Behoud van 80% van de arbeidskrachten die momenteel werkzaam zijn binnen de visserijsector (ongeveer 900 personen in vloot en rederijen) in 2015.

Er wordt gestreefd naar een behoud van de werkgelegenheid in de visverwerkende sector die in 2006 volgens de CRB 1373 werknemers telde.

3.b. Specifieke doelstellingen (inclusief resultaatindicatoren)

De specifieke doelstelling voor zwaartepunt 1 is het verhogen van de rentabiliteit van de vloot en het converteren van (een gedeelte van) de resterende vloot naar alternatieve visserijtechnieken.

Het behalen van deze doelstelling zal gemeten worden aan de hand van volgende resultaatsindicatoren:

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 1	2007	2010	2015
Capaciteit van de vloot (in BT)	19.292	17.500 (*)	15.000
Capaciteit van de vloot (in kW)	60.620	50.000 (*)	47.000
Aantal zeedagen dat met de boomkor gevaren wordt door de volledige vloot	15.556	14.065 (*)	11.020
Aantal zeedagen dat met een alternatief voor de boomkor gevaren wordt door de volledige vloot	4.536	6.027	9.072
Kengetal GVS (maat voor winstgevendheid = (netto-winst (vóór belasting) x 100)/omzet))	-7.9%	-6% (*)	0%
Kengetal KVS (maat voor winstgevendheid = (netto-winst (vóór belasting) x 100)/omzet))	-5%	-2,5%	0%

(*) deze tussentijdse doelstelling kan verhoogd worden ten gevolge van de snelle uitvoering van de VAR en andere maatregelen in uitvoering van verordening (EG) nr. 744/2008.

De specifieke doelstelling voor zwaartepunt 2 is het diversifiëren en vernieuwen van de aquacultuursector.

Het behalen van deze doelstelling zal gemeten worden aan de hand van volgende resultaatsindicatoren:

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 2	2007	2010	2015
Aquacultuurproductie (in ton)	1.020	3.000	4.500
Aantal nieuwe aquacultuur-bedrijven	0	2	5
Aantal in België commercieel gekweekte aquacultuursoorten	6	7	8

De specifieke doelstelling voor zwaartepunt 3 is verduurzaming van de visserij- en aquacultuursector.

Het behalen van deze doelstelling zal gemeten worden aan de hand van volgende resultaatsindicatoren:

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 3	2006	2010	2015
Het aandeel ecobonussen* in het totale investeringsbedrag van de dossiers FIVA (zeeverij en aquacultuur)	4,9%	6%	7%
Totale visconsumptie per capita (kg)	11,7	11,7	11,7
Gemiddeld brandstofverbruik in liter per kg gevangen vis	2,97	2,8	2,5

* Een ecobonus is een financiële tegemoetkoming onder de vorm van een aanvullende kapitaalpremie als steun aan investeringen van reders en viskwekers en hun coöperaties die wordt toegekend voor milieu-investeringen zoals opgesomd onder artikel 8bis, §2 van het ministerieel besluit van 14 juli 1998 betreffende de steun aan de investeringen en aan de installatie in de visserij- en de aquacultuursector .

De specifieke doelstelling voor zwaartepunt 4 is een duurzame ontwikkeling van visserijgebieden.

Het behalen van deze doelstelling zal gemeten worden aan de hand van volgende resultaatsindicatoren:

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 4	2007	2010	2015
Creatie van nieuwe jobs	0	0	80 tewerkstellings- plaatsen

De specifieke doelstelling voor zwaartepunt 5 is het scheppen van een efficiënt klimaat waarin de hierboven vermelde doelstellingen van de verschillende zwaartepunten gehaald kunnen worden.

3.c. Kalender en tussentijdse doelstellingen

Zwaartepunt 1

De eerste doelstelling van deze maatregel is het zo snel mogelijk saneren van de Belgische visserijondernemingen. Teneinde de reders hierbij maximaal te ondersteunen met een verhoogde Europese medefinanciering (60/40) beslist België een VAR in uitvoering van Verordening (EG) nr. 744/2008 .

Eind 2012 moet de capaciteit van de Belgische vissersvloot gedaald zijn met ten minste 20% in het GVS, type boomkor. Afhankelijk van een aantal factoren zoals beschikbare middelen uit het EVF, en in voorkomend geval, van een eventueel bijkomend fonds voorzien in het kader van verordening (EG) nr. 744/2008. Een sloopactie zal plaatsvinden in 2009 -2010. Het gaat hier zowel om een volledige vernietiging van het vissersvaartuig, het alternatief gebruik van vissersvaartuigen buiten de visserij als de gedeeltelijke beëindiging met steun van de overheid. Daarnaast zal door sanering en

herstructurering van de sector de capaciteit verminderen. Dit zowel omwille van financiële redenen als door inzet van zuinigere motoren met geringere capaciteit.

Ander objectief is dat er tegen 2010 1.491 meer zeedagen met een alternatief voor de klassieke boomkor gevaren wordt dan in 2007. Maatregelen voor het aanpassen van de vloot voor gebruik van alternatieve visserijtechnieken, andere dan de boomkor, zullen gedurende de volledige programmaperiode betoelaagd worden. Maar ook omschakelingen naar energie-zuiniger en milieuvriendelijker technieken op de bestaande boomkorvaartuigen worden gestimuleerd. Doel is ook de hoeveelheid verbruikte brandstof per ton vis tegen 2010 reeds te verminderen.

Al deze aanpassingen aan de vloot en de visserijmethoden zouden er toe moeten leiden dat de sector meer winstgevend wordt. Het kengetal (maat voor winstgevendheid = (netto-winst (vóór belasting) x 100)/omzet)) moet voor beide segmenten tegen 2010 met ongeveer 2% stijgen.

Deze tussentijdse doelstellingen voor as 1 zullen sneller bereikt worden bij de uitvoering van de maatregelen en derogaties voorzien in verordening (EG) nr. 744/2008.

Sociaaleconomische compensaties voor jonge vissers die visser-reder worden, worden ook gedurende de volledige programmeerperiode uitbetaald.

Zwaartepunt 2

Belangrijkste bedoeling van dit zwaartepunt is diversificatie in soorten en de promotie van innovatie in de aquacultuursector. Het onderzoek dat de voorbije jaren naar aquacultuur gebeurde zal getest worden in proefprojecten. Deze zouden moeten uitmonden in investeringen in commerciële omstandigheden en leiden tot een aquacultuurproductie van 3.000 ton, de kweek van 2 nieuwe soorten en de oprichting van nieuwe aquacultuurbedrijven tegen 2010.

Waarschijnlijk zullen er nog een aantal voorbereidingsjaren nodig zijn. Vandaar dat de meeste investeringen en de grootste productievolumestijging na 2010 verwacht worden. Modernisering van de visverwerking en afzet is een continu proces. Hiervoor zal op geregelde basis een call voor projectvoorstellen gedaan worden.

Zwaartepunt 3

Algemene doelstelling van deze maatregel is de verduurzaming van de visserij- en aquacultuursector.

Bedoeling is het gemiddelde brandstofverbruik per kg gevangen vis tegen 2010 te doen dalen.

Het aandeel van de ecoboni in het totale investeringbedrag van dossiers FIVA, zeevisserij en aquicultuur, zou tegen 2010 tot 6% gestegen moeten zijn.

De bedoeling is dat de totale visconsumptie op z'n minst stabiel blijft.

De maatregelen van gemeenschappelijk belang zullen gedurende de volledige programmaperiode lopen. Er zullen jaarlijks middelen ter beschikking gesteld worden van deze maatregel. De meeste projecten zullen meerdere jaren duren.

Zwaartepunt 4

Er zal voorrang gegeven worden aan de uitvoering van de crisismaatregelen die in de eerste plaats het behoud van een duurzame visserij nastreven. Dit gaat samen met een intensivering van de begeleiding waarbij de vorming van plaatselijke groepen een plaats zullen krijgen. Zij krijgen dan een half jaar de tijd om hun strategie in te dienen. Daarna worden deze geëvalueerd en binnen het half jaar wordt de beslissing over al dan niet goedkeuring van de strategie bekend gemaakt.

Tussentijdse evaluatie

De tussentijdse evaluatie van het programma zal gebeuren in het jaar 2010. Een externe evaluator zal met behulp van de verschillende impact- en resultaatsindicatoren de interimdoelstellingen van het programma evalueren. Op basis van deze resultaten zal indien nodig het programma bijgestuurd worden.

4. SAMENVATTING VAN DE EVALUATIE VOORAF

De evaluatie vooraf van het Operationele Programma (OP) van het Europees Visserijfonds (EVF) voor de periode 2007-2013 werd opgesteld door de onafhankelijke evaluator Policy Research Corporation (PRC).

In vergelijking met het FIOV programma wordt de visserij binnen het nieuwe EVF ruimer geïnterpreteerd. Zo wordt er onder andere meer aandacht besteed aan aquacultuur en ecologie en wordt de volledige visserij- en aquacultuursector bekeken. De opmaak van het OP en de verdeling van de beschikbare middelen is hierdoor veranderd in vergelijking tot het verleden hetgeen de discussie rond de middelenverdeling tussen Vlaanderen en Wallonië bemoeilijkt. Hoewel de evaluatie vooraf gebaseerd is op een OP dat nog niet volledig uitgewerkt is, kan PRC door de keuze van de opsteller van het NSP en het OP voor het uitwerken van een uitgebreid NSP reeds een degelijke evaluatie vooraf uitvoeren. De toetsing van de criteria relevantie, nut en duurzaamheid en coherentie konden aan de hand van het beschikbare NSP en het OP al integraal uitgevoerd worden. De toetsing van de criteria effectiviteit en efficiëntie van het OP werd eerder in hoofdlijnen uitgevoerd waarvan de conclusies richtinggevend zijn en kunnen helpen bij de verdere uitwerking van het definitieve OP.

PRC heeft in eerste instantie de gehele visserij- en aquacultuursector bekeken aan de hand van het in kaart brengen van de gehele visserijketen. Hierbij werd voor ieder onderdeel achtereenvolgens de huidige toestand, de verwachte ontwikkelingstendensen en het mogelijke beleid van de overheid beschreven. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het moeilijk is vooruit te kijken tot 2013 en de strategie de toestand eerder op een statische manier zal benaderen waarbij verschillende aannames gemaakt moeten worden. Het is dan ook belangrijk dat voldoende flexibiliteit voorzien wordt om om te gaan met deze dynamische omgeving.

Volgens PRC is de belangrijkste rol van de overheid, binnen de optiek van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, voor de periode 2007-2013 het ondersteunen van het vangstgerelateerde deel van de visserijketen daar deze verder onder druk zal blijven of komen te staan. Hiermee wordt vooral bedoeld op het opnemen van een sturende rol door de overheid in verband met de vissersvloot, de vissershavens en de visveilingen binnen de regelgevende kaders van de Europese Commissie. Voor de andere onderdelen van de visserijketen lijkt in eerste instantie eerder het opnemen van een faciliterende rol aangewezen en het initiatief te laten aan de private sector.

Hieronder worden de belangrijkste conclusies van PRC samengevat:

- Vangst:

De focus moet liggen op het creëren van een gezonde visvangstsituatie voor reders, waardoor de nodige basis kan worden opgebouwd om te evolueren naar een meer duurzame visvangststrategie. In dit verband kan worden gesteld dat voorziene middelen voor afbouw van de vloot het meeste effect hebben wanneer ze zo snel mogelijk worden ingezet en een duurzaam evenwicht bereikt wordt tussen de vangstmogelijkheden en vangstcapaciteit van de vissersvloot;

- Aquacultuur:

Kan een antwoord bieden op de terugval van de visvangst, maar gaat gepaard met grote onzekerheden (veiligheid, ziekte, financieel); bovendien is het de vraag of België

een voldoende adequate omgeving kan bieden (klimaat, water, etc.) om grootschalige kweek te kunnen accommoderen; PRC meent dat voorzichtigheid aan de dag gelegd moet worden bij de beoordeling van investeringsdossiers en dat gewaakt moet worden dat de inspanningen voor aquacultuur niet ten koste gaan van de inspanningen voor de visvangsten;

- Visveilingen:

Er is behoefte aan een gerichte strategie van de overheid om te bewaken dat er een gelijk level playing field bestaat voor de Belgische visveilingen; naar de toekomst is het niet onrealistisch te veronderstellen dat een situatie waarin de veilfunctie is teruggebracht tot één locatie en de aanlanding bijvoorbeeld op twee locaties geschiedt, zou kunnen ontstaan; dergelijke verschuiving zal veeleer marktgedreven moeten zijn waarbij de overheidsrol enkel faciliterend kan zijn;

- Verwerking, logistiek en distributie:

Belangrijke schakel die meer en meer de logistieke functie van visafslagplaatsen benut; combinatie van eigen vangst, invoer (van verse en diepgevroren vis) laat toe de nodige schaalgrootte te creëren en een aantrekkelijk eigen platform voor de handelsmarkt te creëren.

In het NSP en het OP moeten de beschikbare nationale publieke middelen en EVF middelen verdeeld worden over de door de Europese Commissie geformuleerde vijf prioritaire zwaartepunten. Ten aanzien van de inzet van middelen over de vijf prioritaire zwaartepunten wil PRC vooral volgende zaken signaleren:

- Prioritair zwaartepunt 1 (maatregelen voor aanpassing van de communautaire visserijvloot): Te weinig middelen voorzien daar het strategische belang van dit prioritair zwaartepunt voor het beleid groot is en vooral de voorziene middelen voor de uitwerking van de voor het beleid cruciale maatregel definitieve beëindiging van de visserijactiviteit onvoldoende werden bevonden;

- Prioritair zwaartepunt 2 (aquacultuur, binnenvisserij, verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten): Voor aquacultuur worden volgens PRC te veel middelen (en te ononderbouwd) gereserveerd daar de overheid eerder een initiërende dan participerende rol te vervullen heeft omwille van de grote onzekerheid en beter het initiatief aan de privésector laat;

- Prioritair zwaartepunt 3 (maatregelen van gemeenschappelijk belang): Aan dit zwaartepunt worden zeer veel middelen toegewezen waarvan het strategische belang binnen het visserijbeleid van de Belgische overheid duidelijk is, maar verder onderbouwd dient te worden door de concrete uitwerking van maatregelen die binnen de nagestreefde strategie passen;

- Prioritair zwaartepunt 4 (duurzame ontwikkeling van visserijgebieden): Alvorens de toegekende middelen aan dit prioritair zwaartepunt gerechtvaardigd kunnen worden, is verdere strategische onderbouwing nodig en moet de concrete uitvoerbaarheid getoetst worden;

- Prioritair zwaartepunt 5 (technische bijstand): Dit prioritair zwaartepunt onderscheidt zich van de andere zwaartepunten daar het hier ondersteunende middelen betreft die

ter beschikking van de overheid gesteld worden om het beleid uit het NSP en het OP te realiseren; het is volgens PRC belangrijk dat alle mogelijkheden goed onderzocht en afgewogen worden binnen de grenzen die de Europese Commissie vooropgesteld heeft.

Tot slot geeft onderstaand schema een overzicht van de belangrijkste aandachtspunten naar aanleiding van de toetsing voor de evaluatie vooraf van de vijf, door de Europese Commissie geformuleerde, criteria. De criteria effectiviteit en efficiëntie werden op hoofdlijn getoetst en gedetailleerd in functie van de preciseringen in de meest recente versie van het OP. Uiteraard is de toetsing van het criterium efficiëntie het belangrijkste daar de inzet van middelen zal bepalen of en hoe, doelstellingen van het beleid gerealiseerd kunnen worden.

Criterium	Evaluatie	Aandachtspunten
Relevantie	√	- Strategie voor prioritair zwaartepunt 2 - Timing
Nut en duurzaamheid	√	- Totaalbeeld met rol overheid - Milieubeoordelingsrapport - Flexibiliteit strategie - impactindicatoren
Coherentie	√	- Samenwerking, innovatie en differentiëring beleid per vlootsegment, - Bevorderen concurrentiepositie en ontwikkeling bedrijven en werkgelegenheid en gender gelijkheid - Band met visserij toetsen (bv. bij verbetering aquatische fauna en flora) - Prioriteiten en timing strategie - Beleid van lagere overheden - Administratieve toegankelijkheid - Transparantie bij inzet en aanwending van publieke middelen - Verschaffen van informatie over mogelijkheden van het OP EVF
Effectiviteit	Gedeeltelijk	- Flexibiliteit maatregelen - Impactindicatoren - Inkrimping van vloot zo snel mogelijk organiseren
Efficiëntie	Gedeeltelijk	- Flexibiliteit middelenverdeling - Benutten van beschikbare middelen - Onderbouwing middelenverdeling prioritair zwaartepunten 2-5 - Voldoende middelen voorzien voor maatregel definitieve beëindiging van de visserijactiviteit (prioritair zwaartepunt 1)

Resultaten van de publieke raadplegingen over het OP:

Begin september 2007 werd een mailing gedaan naar verschillende partners waarbij zij de kans kregen een maatregel voor opname in het operationeel programma voor te stellen.

Deze voorstellen betroffen o.a. volgende maatregelen: de steun voor de aankoop van apparatuur om viskwekerijen te beschermen tegen wilde predatoren, compensatie van inkomensverlies ten gevolge van verplichte ecologisch verantwoorde aquacultuur in (delen) van Natura-2000 gebieden, het opstellen van bestrijdingsmaatregelen bij

uitbraak van exotische ziekten, de opleiding voor de visverwerkende sector, het fishing for litter project, de ondersteuning van producentenorganisaties, de uitrusting van vissershavens, de ontwikkeling van nieuwe markten en promotiecampagnes, acties in het kader van het palingherstel, ...

Al deze voorstellen van de verschillende partners werden in het operationeel programma opgenomen voor zover passend binnen het EVF.

Uit de partnerschapsconsultaties zijn enkele belangrijke aanbevelingen overgenomen in de voorliggende tekst van het operationele programma. Het betreft de volgende elementen:

- niet-gouvernementele organisaties of verenigingen gerelateerd aan de visserijsector krijgen ook de kans maatregelen in te dienen in het kader van zwaartepunt 3;
- visserijscholen kunnen ook maatregelen indienen in het kader van maatregel 3.6 'aanpassing voor omschakeling van vissersvaartuigen';
- het opstarten van gestructureerd overleg met de milieu- en natuurorganisaties. De NGO's zijn opgenomen in de Technische Werkcommissie Visserij van de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij waardoor het overleg gestructureerd is.

5. PRIORITAIRE ZWAARTEPUNTEN

5.a. Samenhang en motivering

5.a.1. Samenhang en motivering van de gekozen maatregelen voor wat betreft het relevante deel van het NSP

Aan de oorsprong van het zeevisserijluik van zowel het NSP als het OP ligt het Globaal actie- en herstructureringsplan dat in 2006 opgesteld werd door de Task Force Visserij in samenwerking met een studiebureau.

Bedoeling van dit plan was een antwoord te bieden op de crisis waarin de Vlaamse zeevisserijsector reeds een hele tijd verkeert.

Basiselementen van dit plan staan in sectie 'Drijvende krachten en ontwikkelingstendenzen' van voorliggend OP.

Het Nationaal Strategisch Plan en het Operationeel Programma moeten samen gelezen worden. Het Nationaal Strategisch Plan heeft haar strategie op het actie- en herstructureringsplan gebaseerd. In het Operationeel Programma wordt deze strategie uitgewerkt in concrete maatregelen die bij implementatie van het programma in de praktijk uitgewerkt kunnen worden.

De rode draad doorheen het plan en het programma is duurzaamheid. De titel van het Belgisch Operationeel Programma is dan ook 'Investeren in duurzame visserij'. Alle doelstellingen in het plan en alle maatregelen in het programma zijn er op gericht de zeevisserij, de aquacultuur, alle aanverwante sectoren en alle gebieden die er mee gelinkt zijn zo duurzaam mogelijk uit te baten.

In het NSP worden volgende doelstellingen vooropgezet, zij worden in het OP in verschillende maatregelen vertaald:

Een toekomstgerichte vlootstructuur, energie- en milieuvriendelijkere vistechnieken, en diversificatie: in het OP wordt deze doelstelling vertaald in investeringen in efficiënte en het mariene milieu en de natuurlijke hulpbronnen beter respecterende visserijtechnieken en in de afbouw van de vloot.

Mogelijkheden van aqua- en maricultuur aanwenden. Deze doelstelling wordt in het OP vertaald via investeringen in aquacultuur en door het financieren van proefprojecten in de aquacultuursfeer.

Bescherming en ontwikkeling van de aquatische fauna en flora. Deze bescherming en ontwikkeling houdt in het financieren van acties die zorgen voor habitattherstel, vrije migratie, ...

Ter bescherming van de beschermde mariene gebieden is de visserij binnen de zone van drie zeemijlen van de kust verboden voor vissersvaartuigen met een brutotonnenmaat van meer dan 70 BT. Het OP promoot ook het gebruik van milieuvriendelijke visserijmethoden en er wordt een nauwe samenwerking opgezet met

de bevoegde overheden zodat de bescherming van deze gebieden ook in de toekomst gegarandeerd wordt.

Verwerking en commercialisering van visserij- en aquacultuurproducten. Ook deze doelstelling wordt betracht door het investeren in verwerkings- en afzetbedrijven.

Dierengezondheid: streven naar status 'vrij van ziekte'. Voor het bereiken van deze doelstelling wordt via het OP geïnvesteerd in het uitvoeren van een aantal Europese richtlijnen die tot doel hebben een aantal ziekten die voorkomen in de aquacultuur uit te roeien en het opstellen van bestrijdingsmaatregelen die genomen moeten worden bij de uitbraak van exotische ziekten.

Kwaliteitsverhoging in de ganse keten moet leiden tot hogere toegevoegde waarde. Deze doelstelling is niet omgezet in een specifieke maatregel maar komt in verschillende maatregelen van het OP terug: investeringen in verwerking en afzet voor het behalen van kwaliteitsnormen, proefprojecten voor het testen van technieken voor kwaliteitsbepaling van visproducten, promotie voor kwaliteitsproducten, ...

Collectieve acties: innovatie en communicatie: marktdeelnemers worden in het OP gesteund om initiatief te nemen met een gemeenschappelijk belang waarbij gedacht wordt aan de sensibilisatie van het grote publiek mbt duurzaamheid van de visserijsector, de oprichting of kwaliteitsverbetering van partnerschappen en producentenorganisaties, ...

Vis en visserijproducten actiever promoten: deze doelstelling wordt in het OP betracht door het opzetten van tal van acties die zorgen voor het uitdragen van de boodschap 'duurzame vis', het promoten van traceerbaarheid en kwaliteitsbewaking, het promoten van streekproducten en de verhoging van de toegevoegde waarde van dagversheid.

In deze algemene context kan de tijdelijke stillegging noodzakelijk blijken ten gevolge van de uitvoering van een herstructurerings- of aanpassingsplan voor een vaartuig. Ten einde de inkomensverliezen van de vissers en reders tijdens deze periode te beperken kan deze stillegging tijdens een gelimiteerde tijdsperiode van maximaal 3 maanden gesubsidieerd worden.

In het globale actie- en herstructureringsplan van oktober 2006 wordt uitgegaan van een aantal scenario's met variërende brandstofprijzen en TAC's.

Geen enkel van deze scenario's zijn nog van toepassing op de huidige situatie waarbij de brandstofprijs nog meer gestegen is dan toen in de scenario's opgenomen. Daarbij wordt de sector met een nieuw gegeven geconfronteerd, meer bepaald de dalende visprijzen met een zeer sterke daling van de prijzen voor de soorten waarop de Belgische zeevisserijsector hoofdzakelijk gericht is.

Om aan deze situatie het hoofd te bieden heeft de Vlaamse Overheid een Vlaams noodplan voor de zeevisserij opgesteld waarin ook de uitvoering van verordening (EG) nr. 744/2008 is opgenomen.

Zoals reeds vermeld wil België een VERDUURZAMING van de visserijsector stimuleren door te DIFFERENTIËREN en te INNOVEREN met als ultiem doel een Belgische visserijsector te bekomen die economisch, ecologisch en sociaal performant is. Dit plan

is reeds kort uiteengezet in Hoofdstuk 2, paragraaf 2.a “Beschrijving Belgische visserijsector”.

Ten gevolge van de uitvoering van een herstructureringsplan of een aanpassing aan het schip is tijdelijke stillegging nodig. Om het inkomensverlies van de vissers en eigenaars van vissersvaartuigen tijdens deze periode te beperken kan deze stillegging maximaal gedurende 3 maand betoelaagd worden.

5.a.2. Samenhang en motivering van de gekozen maatregelen voor wat betreft de leidende beginselen voor het Belgisch Operationeel Programma

Bij de opstelling van het Belgische Operationeel Programma werd rekening gehouden met alle in Artikel 19 van Verordening (EG) nr. 1198/2006 vermelde leidende beginselen waarmee rekening dient gehouden te worden.

Het in rekening brengen in het OP van de voor het Belgische OP belangrijkste leidende beginselen wordt hier verder toegelicht.

- samenhang met de beginselen van het gemeenschappelijk visserijbeleid en het nationaal strategisch plan, zodat er in het bijzonder een stabiel en duurzaam evenwicht wordt bereikt tussen vangstcapaciteit en vangstmogelijkheden:

Het gemeenschappelijk visserijbeleid moet gericht zijn op een duurzame exploitatie van de levende aquatische rijkdommen en een duurzame aquacultuur in het kader van een duurzame ontwikkeling waarbij op evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met milieutechnische, economische en sociale aspecten.

België wil met haar Operationeel Programma in eerste instantie zorgen voor een duurzame visserijsector waarbij vangstcapaciteit en vangstmogelijkheden op mekaar zijn afgestemd en de lage rendabiliteit van de visserijsector opgeschroefd wordt.

De eerste maatregel uit het Belgische OP beoogt het opdrijven van de rendabiliteit door een aanpassing van de vloot. Hierbij wordt in 2009-2010 de Belgische vangstcapaciteit aangepast aan de Belgische quota door sloop of bestemmingswijziging waarbij prioriteit wordt gegeven aan oudere vissersvaartuigen uit het GVS of wanneer de reder kiest voor gedeeltelijke beëindiging.

- rendabele economische activiteiten voor de ondernemingen in de visserijsector onder concurrentiele voorwaarden: door afbouw van de vloot en investeringen in o.a. alternatieve en efficiëntere visserijtechnieken wordt getracht de Belgische vloot op een duurzame manier economisch rendabeler te maken.

- realiseren van hogere toegevoegde waarde voor visserijproducten (zowel zeevis, aquacultuur en maricultuur): deze verhoging van de toegevoegde waarde wordt in het OP vertaald in acties zoals labelontwikkeling, kwaliteitsborging voor visserij- en aquacultuurproducten via traceerbaarheid en kwaliteitsbewaking, investeringen in visafzet-, verwerkings- en aquacultuurbedrijven die een verhoging van de kwaliteit en het voldoen aan de sanitaire voorschriften beogen, het lokaal verwerken van de Belgische visserij- of aquacultuurproducten, ...

- de tewerkstelling in de kuststreek en de band met het kustgebeuren bestendigen: *in zwaartepunt 4 worden een aantal thema's naar voor geschoven die tewerkstelling en de*

band met de kuststreek ambiëren. Bedoeling is hier het faciliteren van het combineren van het vissersberoep met andere activiteiten en het promoten van het visserijberoep. Ook het lokaal verwerken van aangelande vis zal gestimuleerd worden. Via de stimulering van het mariene- en ecotoerisme wordt ook de tewerkstelling in de kuststreek en de band met de zee en de kust bevorderd.

- stimulering van concrete acties die bijdragen tot de strategie van Lissabon. Concrete acties, gericht op het bevorderen van een duurzaam niveau van werkgelegenheid in de visserijsector, in het bijzonder door middel van verbetering van de kwaliteit van de banen, toegang tot het beroep voor jongeren, de plaats van de vrouw in deze keten en innovatie in de gehele sector, worden gestimuleerd.

Zoals hierboven al aangehaald zal het visserijberoep gepromoot worden in het kader van zwaartepunt 4. Maatregel 1.5 'Sociaaleconomische compensaties voor vlootbeheer' heeft betrekking op maatregelen ten gunste van jonge vissers. Bedoeling is ook hun beroepsvaardigheden te verbeteren, omscholingsmogelijkheden te voorzien en hen financieel te helpen bij de eerste verwerving van een vissersvaartuig. Innovatie wordt betracht via innovatieve investeringen in verwerkings- en aquacultuurbedrijven, via het testen van nieuwe onderzoeksresultaten in proefprojecten en via het steunen van collectieve acties met een hoog innovatie-gehalte.

- stimulering van concrete acties die bijdragen tot de strategie van Göteborg en in het bijzonder acties die de milieudimensie in de visserijsector versterken. Concrete acties, gericht op beperking van het effect van de activiteiten in de visserijsector op het milieu en die milieuvriendelijke productiemethoden bevorderen, worden gestimuleerd. Onder zwaartepunt 1 worden investeringen in milieu- en energievriendelijkere visserijmethoden, afschrikmiddelen voor zeezoogdieren, ... betoelaagd. Daarnaast wordt via definitieve beëindiging de vloot gereduceerd zodat de druk op de natuurlijke hulpbronnen verlaagd wordt. Proefprojecten waarbij alternatieve, milieuvriendelijkere visserijmethoden getest worden, kunnen via het OP worden betoelaagd. Ook biologische aquacultuur en het gebruik van ecologisch interessantere aquacultuurpraktijken in NATURA 2000 gebieden worden ondersteund.

Tenslotte moet herinnerd worden aan het nationaal strategisch referentiekader van België waarin volgende prioriteiten zijn vastgesteld: het economische klimaat en de steun aan bedrijven, met bijzondere aandacht voor toegepast onderzoek en innovatie; opleiding, werkgelegenheid voor prioritaire groepen, human resources management en sociale integratie; milieu, risicopreventie en energiebeleid; en duurzame ontwikkeling.

Binnen deze context kan de visserijsector zich oriënteren ten einde zich toekomstgericht weliswaar als kleine maar stabiele sector te handhaven.

5.a.3. Resultaten van de evaluatie vooraf: belangrijkste aanbevelingen uit de ex ante evaluatie en de Belgische reactie daarop

Vangst

De focus moet liggen op het creëren van een gezonde visvangstsituatie voor reders, waardoor de nodige basis kan worden opgebouwd om te evolueren naar een meer duurzame visvangststrategie; in dit verband kan worden gesteld dat voorziene middelen voor afbouw van de vloot het meeste effect hebben wanneer ze zo snel mogelijk worden

ingezet en een duurzaam evenwicht bereikt wordt tussen de vangstmogelijkheden en vangstcapaciteit van de vissersvloot.

België gaat akkoord met het feit dat de focus moet liggen op het snel creëren van een gezonde visvangstsituatie voor reders, waardoor de nodige basis kan worden opgebouwd om te evolueren naar een meer duurzame visvangststrategie. België zal dan ook ingaan op de mogelijkheden die worden geboden om in uitvoering van VO 744/2008 een VAR voor het GVS- boomkor in te dienen en een versnelde afbouw van capaciteit bewerkstelligen.

Aquacultuur

Kan een antwoord bieden op de terugval van de visvangst, maar gaat gepaard met grote onzekerheden (veiligheid, ziekte, financieel); bovendien is het de vraag of België een voldoende adequate omgeving kan bieden (klimaat, water, etc.) om grootschalige kweek te kunnen accommoderen; PRC meent dat voorzichtigheid aan de dag gelegd moet worden bij de beoordeling van investeringsdossiers en dat gewaakt moet worden dat de inspanningen voor aquacultuur niet ten koste gaan van de inspanningen voor de visvangsten.

Met het oog op de slinkende visbestanden en dalende quota acht België het belangrijk te investeren in het testen van nieuwe aquacultuurmethodes in productieomstandigheden of in omstandigheden die er sterk op lijken en te investeren in nieuwe aquacultuurprojecten.

De SWOT analyse maakt duidelijk dat er een sterke know-how aanwezig is bij de Belgische onderzoekers en kwekers. Aangezien aquacultuur meer en meer in gesloten systemen plaats vindt, juist om de adequate omgeving te kunnen waarborgen, is België echter niet helemaal akkoord met de mening van PRC.

De SWOT toont ook aan dat er grote behoefte is aan kapitaal om een moderne aqua- en maricultuur te laten ontwikkelen. In die zin wenst de overheid dan ook faciliterend op te treden. België is zich echter bewust dat er geïnvesteerd moet worden in goede (economisch rendabele) projecten.

De selectiecriteria voor het betoelagen van projecten zullen voldoende streng gesteld worden zodat geen projecten geselecteerd worden waarvan de haalbaarheid twijfelachtig is. Er zal ook over gewaakt worden dat de haalbaarheid van betoelaagde projecten aangetoond is.

Visveilingen

Er is behoefte aan een gerichte strategie van de overheid om te bewaken dat er een gelijk level playing field bestaat voor de Belgische visveilingen; naar de toekomst is het niet onrealistisch te veronderstellen dat een situatie waarin de veilfunctie is teruggebracht tot één locatie en de aanlanding bijvoorbeeld op twee locaties geschiedt zou kunnen ontstaan; dergelijke verschuiving zal veeleer marktgedreven moeten zijn waarbij de overheidsrol enkel faciliterend kan zijn.

De overheid is voorstander van op z'n minst een samenwerking tussen de verschillende veilingen en vissershavens. Zij ambieert hierbij dat kwaliteitsnormen en veilsystemen op mekaar afgestemd worden maar is inderdaad niet van plan verplichtingen tot samenvoegingen op te leggen.

Prioritair zwaartepunt 1

Te weinig middelen zijn voorzien gezien het strategische belang van dit prioritair zwaartepunt voor het beleid groot is en vooral de voorziene middelen voor de uitwerking van de voor het beleid cruciale maatregel definitieve beëindiging van de visserijactiviteit onvoldoende werden bevonden.

De doelstelling van zwaartepunt 1 is inderdaad van strategisch belang aangezien deze een rechtstreeks effect heeft op onze vloot. Het doel van dit zwaartepunt is dan ook om de rendabiliteit van de vloot te verhogen.

Daarom is het operationeel programma bijgestuurd en wordt aan zwaartepunt 1 het grootste deel van het EVF-budget besteed, waaraan nog de maatregelen en in voorkomend geval, bijkomende middelen, via de toepassing van VO 744/2008 worden toegevoegd. Deze middelen dienen eveneens voor het omschakelen naar meer duurzame visserijtechnieken en voor het verminderen van de vangstcapaciteit. Hiertoe wordt technische en bedrijfseconomische begeleiding voorzien bij het omschakelen; wordt onderzoek gedaan naar aanpassingen aan het vloot- en quotabeleid, wordt extra promotie gemaakt voor duurzame verse vis en wordt de prijsvorming van vis in kaart gebracht.

Prioritair zwaartepunt 2

Voor aquacultuur worden volgens PRC te veel middelen (en te ononderbouwd) gereserveerd daar de overheid eerder een initiërende dan participerende rol te vervullen heeft omwille van de grote onzekerheid en beter het initiatief aan de privésector laat.

Het relatief hoge bedrag dat aan zwaartepunt 2 wordt toegekend is te verklaren door het feit dat aquacultuur in heel België belangrijk is. Vlaanderen wil investeren in innovatieve aquacultuur (nieuwe soorten en technieken) en Wallonië wil de bestaande aquacultuur doen heropleven. België wil de zwakte binnen de aquacultuur beperken en dit kan ze juist door te investeren.

Prioritair zwaartepunt 3

Aan dit zwaartepunt worden zeer veel middelen toegewezen waarvan het strategische belang binnen het visserijbeleid van de Belgische overheid duidelijk is, maar verder onderbouwd dient te worden door de concrete uitwerking van maatregelen die binnen de nagestreefde strategie passen.

Op het moment van de ex-ante evaluatie was deze as nog niet volledig uitgewerkt. De maatregelen werden ondertussen uitgewerkt en het budget werd verminderd.

Prioritair zwaartepunt 4

Alvorens de toegekende middelen aan dit prioritair zwaartepunt gerechtvaardigd kunnen worden, is verdere strategische onderbouwing nodig en moet de concrete uitvoerbaarheid getoetst worden.

Op het moment dat de ex ante evaluatie werd uitgevoerd was de strategie voor dit zwaartepunt nog niet uitgewerkt. Bij indiening van het OP was dit wel zo.

Prioritair zwaartepunt 5

Dit prioritair zwaartepunt onderscheidt zich van de andere zwaartepunten daar het hier ondersteunende middelen betreft die ter beschikking van de overheid gesteld worden om het beleid uit het NSP en het OP te realiseren; het is volgens PRC belangrijk dat alle

mogelijkheden goed onderzocht en afgewogen worden binnen de grenzen die de Europese Commissie vooropgesteld heeft.

De EVF-middelen, besteed aan zwaartepunt 5, voldoen aan de door de EC hiervoor opgelegde beperkingen. Er wordt 5% van de voor België beschikbare Europese middelen hiervoor gebruikt. De rest van de kosten die gepaard gaan met het beheer van het programma worden door de verschillende overheden gedragen.

Belangrijkste aandachtspunten

Omwille van de grote onzekerheid over de toekomst van de Belgische aquacultuur-sector meent PRC dat de vooropgestelde besteding van publieke middelen aan zwaartepunt 2 nadere strategische onderbouwing verdient.

Strategische onderbouwing voor zwaartepunt 2 is te vinden in het NSP. In grote lijnen komt het neer op het zoeken naar alternatieven voor een tanende zeevisserij waarvan de toekomst onzeker is en waarvoor alternatieven dienen gezocht te worden.

Aquacultuur wordt meer en meer als het alternatief voor visserij gezien en België wil deze opportuniteit niet missen. De aqua-, en zeker de maricultuur, staat in België nog in zijn kinderschoenen en het lijkt voorbarig nu al, omwille van onzekerheden, de steun hiervoor tot een minimum te beperken.

Het zwaartepunt aquacultuur is van toepassing in beide landsdelen waardoor het besteden van 19% van de middelen aan dit zwaartepunt, wat minder is dan een vierde van de middelen voor een van de 4 inhoudelijke zwaartepunten, niet overdreven lijkt. Zoals hierboven al gesteld zal bij investeringssteun hiervoor aandachtig gewaakt worden over de haalbaarheid van de ingediende projecten

Naast de strategie en algemene doelstellingen moet iedere lidstaat specifieke doelstellingen formuleren waarmee de algemene doelstellingen bereikt kunnen worden. Daarbij dient aandacht besteed te worden aan de timing voor het bereiken van deze doelstellingen omdat het ook om tussentijdse doelstellingen kan gaan. Om te kunnen bepalen of vooropgestelde doelstellingen bereikt worden, moet iedere lidstaat resultaatindicatoren formuleren.

Daarnaast moet de lidstaat ook stilstaan bij de timing van de door te voeren maatregelen en het realiseren van de vooropgestelde doelstellingen.

Een laatste opmerking naar aanleiding van de uitgevoerde toetsing van de strategische doelstellingen in het NSP en OP is dat de timing nog verder uitgewerkt dient te worden.

De timing voor het bereiken van de verschillende doelstellingen is opgenomen in punt 3c) 'Kalender en tussentijdse doelstellingen' van de Strategie van het OP.

Het NSP en OP trachten op een statische manier een dynamische omgeving te benaderen en daarom moet er voldoende flexibiliteit ingebouwd worden in de strategie en middelenverdeling.

Het is niet de bedoeling de strategie uitgeschreven in het NSP te wijzigen. De maatregelen die uitvoering moeten geven aan deze strategie worden in het OP beschreven en kunnen flexibel ingezet worden. De middelen zijn nu enkel verdeeld over de zwaartepunten. Dit maakt het mogelijk de middelen flexibel in te zetten op de maatregelen. Indien nodig kan ook bij de EC een verzoek ingediend worden ter verschuiving van maatregelen tussen zwaartepunten.

Belangrijk bij de verdere uitwerking van de strategie naar maatregelen per prioritaire zwaartepunten is dat de nodige flexibiliteit ingebouwd wordt daar de evolutie tot 2013 moeilijk in te schatten is.

Indien dit noodzakelijk blijkt zal bij de EC een aanvraag ingediend worden om middelen te verschuiven tussen de verschillende zwaartepunten.

Ook al is de Europese Commissie weinig expliciet over de invulling van de effectindicatoren, op termijn zou effectmeting volgens PRC meer 'economische' maatstaven moeten inhouden. Iedere lidstaat zou deze dan kunnen verzamelen waardoor de toestand van de Europese visserij- en aquacultuursector beter in kaart gebracht kan worden. België beschikt reeds over goede bronnen en dataverzamelingskanalen voor het uitwerken en implementeren van deze indicatoren, maar deze zijn nu niet als normstellend in de plannen ingebracht.

De economische rentabiliteit (omzet) van de visserijsector is als impactindicator opgenomen in het OP. Hiermee wordt aan bovenstaande opmerking tegemoet gekomen.

Er kan meer aandacht aan het verbeteren van de concurrentiepositie en de ontwikkeling van ondernemingen besteed worden.

Dit is inderdaad mogelijk. Toch zijn wij van mening dat via het subsidiëren van investeringen in rederijen, afzet- en verwerkingsbedrijven en in aquacultuurbedrijven, van proefprojecten, ... er voor de privé-sector in het OP voldoende middelen zijn voorzien om hun concurrentiepositie en ontwikkeling te verstevigen.

De band met de visserij bij voorgestelde aquatische fauna en flora verbeteringen mag niet uit het oog verloren worden.

Bij alle maatregelen die verband houden met de bevordering van de bescherming en de verbetering van het milieu en de natuurlijke rijkdommen zal steeds in de gaten gehouden worden dat er een band met de visserijsector is. Deze bepaling zal opgenomen worden in de selectiecriteria.

Timing en prioritering van de strategie moeten nog verder uitgewerkt worden.

Is gebeurd na de opstelling van de ex ante evaluatie.

Tijdens de evaluatie van het criterium coherentie is ook naar voren gekomen dat het beleid van de lagere overheden in België nog weinig transparant is, maar in de volgende periode dient opgevolgd te worden.

Het Operationeel Programma is niet het meest geschikte middel om aan deze situatie iets te veranderen.

PRC stelt echter vast dat niet alle aanbevelingen uit de evaluatierapporten verwezenlijkt of terug opgenomen zijn. Er moet vooral nog aandacht besteed worden aan de vereenvoudiging van de administratie en het verschaffen van informatie over de mogelijkheden binnen het EVF.

Er wordt momenteel gewerkt aan een e-loket dat er voor zal zorgen dat projectdossiers online ingediend kunnen worden zo verder verwerkt kunnen worden. Op deze manier wordt de administratie sterk verlicht.

Verder worden er jaarlijks informatiemomenten georganiseerd waarop geïnteresseerden uitgenodigd worden. Verder zal er informatie verspreid worden via websites, brochures,

Uit het overleg van 26 april 2007 met de opsteller van het NSP en het OP is naar voren gekomen dat de resultaatindicatoren van de individuele maatregelen nauw zullen aansluiten bij de in het Commissiedocument voorgestelde indicatoren. Hoewel deze voorgestelde indicatoren passen binnen de richtlijnen van de Europese Commissie en daardoor volstaan voor het OP, meent PRC dat deze indicatoren weinig extra inzichten bieden als sturingsvariabelen en op termijn best uitgebreid worden. Zo zouden bijvoorbeeld ook meer economische aspecten als indicator kunnen worden opgenomen. Dit vereist evenwel eerst een duidelijk statistisch referentiekader om eerlijke vergelijkingen tussen lidstaten mogelijk te maken.

Uiteindelijk werd afgezien van de idee om de indicatoren nauw te laten aansluiten bij de indicatoren opgenomen in het commissiedocument. De nu opgenomen indicatoren werden onafhankelijk van deze lijst opgesteld en bevatten ook economische aspecten.

PRC meent dat definitieve beëindiging zo snel mogelijk moet plaatsvinden om een evenwicht te bereiken, de concrete uitwerking van deze maatregel in het OP is volgens PRC onvoldoende effectief daar een te beperkte definitieve beëindiging in 2010-2011 gepland wordt en er verder (te veel) gerekend wordt op natuurlijke afvloeiingen door faillissementen en samenvoegingen.

Als gevolg van het feit dat onttrekkingen aan de vloot veel financiële middelen vergen zullen de middelen van verschillende jaren moeten gecumuleerd worden en het eerste uitstapplan zal slechts in 2010 kunnen plaatsvinden.

Het reduceren van de vangstcapaciteit is ongetwijfeld een belangrijke doelstelling. Samen met de sector wordt gezocht naar de beste manier om dat doel te bereiken (sloop, deelsloop, opkopen licenties ...).

De definitieve beëindiging was oorspronkelijk voorzien voor 2010-2011. Bedoeling was immers andere structurele maatregelen eerst te laten doorwerken en dan de situatie opnieuw te evalueren. De actuele situatie dwingt een sneller optreden. Bovendien is aan ZW 1 een hoger aandeel van de EVF-middelen toebedeeld.

Bovendien wordt versneld werk gemaakt van de omschakeling naar andere, energie- en milieuvriendelijker vistechnieken.

De onderbouwing van de middelenverdeling over de vijf prioritaire zwaartepunten op een aantal punten is vrij summier.

De verdeling van de middelen over de verschillende zwaartepunten is het gevolg van een politiek akkoord. Bij deze besprekingen werd met een heel aantal factoren rekening gehouden waarbij ook het belang van de verschillende zwaartepunten in beide landsdelen in rekening werd gebracht. Sinds de opstelling van de ex ante evaluatie werd deze onderbouwing nog aangevuld.

Ten gevolge van het feit dat de milieuevaluatie niet tijdig klaar was kon de ex ante evaluatie er geen voldoende rekening mee houden.

Met de resultaten van de milieubeoordeling werd wel degelijk rekening gehouden bij de opmaak van het operationeel programma. De resultaten van de milieubeoordeling waren later bekend dan de resultaten van de ex ante evaluatie.

5.b. Beschrijving van de prioritaire zwaartepunten (ZW) en de daarin vervatte maatregelen, inclusief specifiek vereiste informatie

5.b.1. Prioritair zwaartepunt 1: Maatregelen voor de aanpassing van de communautaire visserijvloot

5.b.1.1. Belangrijkste doelstellingen

- de eerste maatregel uit het Belgische OP beoogt het opdrijven van de rendabiliteit door een aanpassing van de vloot. Hierbij wordt in 2009-2010 de Belgische vangstcapaciteit aangepast aan de Belgische quota door sloop of bestemmingswijziging waarbij prioriteit wordt gegeven aan vissersvaartuigen uit het GVS met een hoog brandstofverbruik of aan reders die kiezen voor gedeeltelijke beëindiging;
- maatregelen implementeren voor de definitieve stopzetting van activiteiten en andere maatregelen bevorderen, zoals de bundeling van licenties, zodat de resterende actieve visserijvloot concurrerender en milieuvriendelijker wordt en minder energie verslindt;
- differentiatie en innovatie moeten de economische, ecologische en sociale duurzaamheid van de visserijsector bevorderen;
- technische bijstand die uitmondt in een business plan wil rederijen aanzetten tot het doen van de nodige investeringen ter herstructurering van de sector;
- verhogen van de kwaliteit en versheid van visserijproducten;
- betere traceerbaarheid van visserijproducten vanaf de vangst;
- diversificatie van de vangsten;
- vermindering van de impact van de gebruikte visserijmethoden op milieu, natuur en visbestanden.

Aanpassing van de visserij-inspanning

Artikel 11, lid 1, van Verordening (EG) nr. 2371/2002 stelt dat de lidstaten maatregelen moeten nemen ter aanpassing van de vangstcapaciteit van hun vloeten met het doel een stabiel en permanent evenwicht tussen hun vangstcapaciteit en hun vangstmogelijkheden te bewerkstelligen. Zoals blijkt uit de strategie heeft voorliggend OP als belangrijk doel een beter evenwicht te bereiken tussen vangstcapaciteit en vangstmogelijkheden.

De bepalingen in artikel 22 van de EVF-verordening stellen wat de plannen voor de aanpassing van de visserij-inspanning moeten inhouden. Zij kunnen alle relevante maatregelen van zwaartepunt 1 omvatten.

België heeft er niet voor geopteerd alle maatregelen uit zwaartepunt 1 in haar OP op te nemen maar meent de visserij-inspanning op het gepaste niveau te kunnen brengen met behulp van het slopen van de 'overtollige' vloot, het investeren in de resterende

vloot, tijdelijke stillegging, het verbeteren van de beroepsvaardigheden, omscholing voor wie de zeevisserijsector verlaat en het steunen van jonge vissers bij aankoop van een eerste vaartuig.

Artikel 22 stelt verder dat voorrang verleend moet worden aan de financiering van acties in herstelgebieden. Zoals eerder al vermeld vallen de meeste Belgische visgronden onder een herstelplan en vissen alle Belgische vaartuigen op soorten die onder deze herstelplannen vallen. Er wordt dus automatisch voorrang verleend aan acties in de herstelgebieden gezien alle Belgische vissersvaartuigen daar vissen.

Wij menen dan ook dat zwaartepunt 1 van voorliggend OP alle karakteristieken van het gevraagde aanpassingsplan van de visserij-inspanning bevat en als plan voor de aanpassing van de visserij-inspanning kan dienen.

Onderstaande beperkingen tonen aan dat de visserij-inspanning al op verschillende manieren binnen bepaalde grenzen gehouden wordt.

De visserij-inspanningsbeperking in de westelijke wateren in het bijzonder voor de demersale visserij in de Ices-gebieden VII omvat 7,4 miljoen kW-zeedagen. Daarvan werd in 2007 7,1 miljoen kW-zeedagen ingevuld. De VI beperking in de westelijke wateren op Sint Jakobsschelpen omvat 0,35 miljoen kW-zeedagen, met een benuttingratio van 85% in 2007.

Inzake de maandelijkse VI in de Golf van Gascogne werd, samen met de quotaruil met Nederland 150.000 kW-zeedagen verworven. De effectieve beperking was aldus toereikend om het gehele tongquota aldaar te benutten.

De Vlaamse overheid heeft de algemene overkoepelende vaartdagenbeperking op 260 vaartdagen per vaartuig per jaar ingesteld.

Bij Besluit van de Vlaamse Regering van 16.12.2005 werd vanaf 2006 de mogelijkheid voorzien om vaartdagen in te ruilen tegen vangstmogelijkheden. Vlaanderen werkt niet met individuele quota maar gebruikt een collectief benuttingssysteem. Sommige quota werden verdeeld op basis van het motorvermogen van het vaartuig, voor andere quota geldt een toewijzing per zeereis gebaseerd op het product van het aantal dagen in het gebied en een toegekend plafond. Ingeval meer is gevangen dan de toegestane quota voor die zeereis kunnen vaartdagen ingeruild worden waarbij het maximum aantal dagen (van het vorige jaar) verminderd wordt met het aantal ingeleverde dagen.

In het kader van het kabeljauwherstelplan dienen voor de diverse vistuigtypes maximale communautaire zeedagen nageleefd te worden (bijlage II in de quotaverordening).

België kiest voor verbod van dagenoverdracht op vaartuigniveau, weliswaar worden ter compensatie vereveningsdagen toegekend. Binnen eenzelfde vistuigcategorie kunnen mits rekening te houden met het motorvermogen van de vaartuigen, de onbenutte dagen forfaitair toegekend worden aan vaartuigen, die deze dagen kunnen valoriseren op zee. Bij deze toekenning wordt tevens het motorvermogen mee verrekend.

Zodoende komen de beschikbare dagen kosteloos bij deze vaartuigen terecht die ze kunnen benutten, wat uiteraard kostenbesparend is.

In de Golf van Gascogne zijn de visserijinspanning en de quota zeer gelimiteerd. Bovendien is daar een tongmeerjarenplan van toepassing. België heeft geopteerd voor de brutotonnage aanpak. De toegang wordt van overheidswege geregeld zowel op vlak van de periode als op vlak van het aantal vaartuigen. In de regel is de zone het gehele jaar gesloten voor alle Belgische vissersvaartuigen. Een seizoensgebonden

uitzondering wordt voorzien gedurende de maanden juni, juli en augustus en dit voor een 20-tal vaartuigen. De reders kunnen hun vaartuig op vrijwillige basis inschrijven. Per vaartuig wordt een minimale hoeveelheid tong (15kg/ kW motorvermogen) gegarandeerd. Ingeval te veel inschrijvingen wordt er geloot. In geval van te weinig worden de hoeveelheden opgetrokken. Ten einde het aantal kandidaten enigszins af te remmen moeten de kandidaten vangstmogelijkheden en zeedagen in andere ices-gebieden inleveren.

5.b.1.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 1	2007	2010 (*)	2015
Capaciteit van de vloot (in BT)	19.292	17.500	15.000
Capaciteit van de vloot (in kW)	60.620	50.000	47.000
Aantal zeedagen dat met de boomkor gevaren wordt door de volledige vloot	15.556	14.065	11.020
Aantal zeedagen dat met een alternatief voor de boomkor gevaren wordt door de volledige vloot	4.536	6.027	9.072
Kengetal GVS (maat voor winstgevendheid = (netto-winst (vóór belasting) x 100)/omzet))	-7.9%	-6%	0%
Kengetal KVS (maat voor winstgevendheid = (netto-winst (vóór belasting) x 100)/omzet))	-5%	-2,5%	0%

(*) deze tussentijdse doelstelling kan verhoogd worden ten gevolge van de snelle uitvoering van de VAR en andere maatregelen in uitvoering van verordening (EG) nr. 744/2008.

Eind 2007 waren er nog 102 vissersvaartuigen officieel geregistreerd maar minder dan 100 hiervan waren nog echt actief.

De financiële middelen zullen hoofdzakelijk worden ingezet in de periode 2009-2010 teneinde te voldoen aan de vereisten van Verordening (EG) nr.744/2008.

Een vrijwillig beleid rond vervanging van de motor gecombineerd met een vermindering van het vermogen kan ook bijdragen tot het betalen van deze doelstellingen.

De investeringen in alternatieve visserijtechnieken moeten eveneens leiden tot een verminderd gebruik van de boomkor. Hierbij wordt gestreefd naar een vermindering met 1.491 zeedagen van het aantal zeedagen dat met de boomkor gevist wordt tegen 2010 en een verdere vermindering met 3.045 zeedagen tegen 2015.

Het kengetal voor het GVS moet met 8% stijgen en dat voor het KVS met 5%.

5.b.1.3. Motivering medefinancieringpercentages

Het gemiddelde Europese medefinancieringspercentage in het kader van het EVF voor zwaartepunt 1 is 50% van de publieke middelen. Per maatregel van zwaartepunt 1 werd

een medefinancieringspercentage bepaald naargelang het belang dat aan de maatregel gehecht werd.

Vooreerst is er het belang van een snelle omschakeling van de boomkorvloot naar milieuvriendelijker technieken en liefst naar alternatieve vangsttechnieken.

Deze maatregel vraagt belangrijke investeringen en een aanzienlijke tussenkomst van de publieke autoriteiten gezien het interventiepercentage opgenomen in de verordening (EG) nr. 744/2008 (tot max 60%).

Gezien het strategische belang van de definitieve beëindiging worden ook hier veel overheidsmiddelen aan besteed. Vooral deze maatregel en de dringendheid van haar uitvoering die het relatief hoge medefinancieringspercentage rechtvaardigt (50%). Er wordt ook beroep gedaan op lid 8 van artikel 53 van verordening (EG) nr. 1198/2006 om het maximumbedrag van de bijdrage uit het EVF voor zwaartepunt 1 te verhogen.

5.b.1.4. Complementariteit met andere fondsen

Algemeen geldt dat de maatregelen voorzien in As 1 van het OP EVF door geen enkel ander fonds betoelaagd kunnen worden, met uitzondering van de maatregelen in het kader van artikel 27 (socio-economische maatregelen). Zo kunnen in het kader van de maatregel 1.5 'sociaaleconomische compensaties voor vlootbeheer' beroepsopleidingen gefinancierd worden.

In het kader van het ESF kunnen ook opleidings- en begeleidingsprojecten voor werkzoekenden en werknemers meegefinancierd worden. Hierbij wordt geen sectorale verdeling noch uitsluiting voorzien.

Als er projecten uit de visserij voor een ESF-toelage worden ingediend of als er bij het EVF projecten worden ingediend die ook onder het ESF kunnen ingediend worden zal de respectievelijke autoriteit contact opnemen met de autoriteit verantwoordelijk voor het andere fonds zodat dubbele financiering wordt vermeden en zal nagegaan worden of er sprake kan zijn van dubbele financiering. De diverse overheden zullen in onderling overleg beslissen welk fonds welk project financiert.

In elk geval zullen de basisopleidingen in verband met visserij door het EVF gefinancierd worden.

De bijkomende beroepsopleidingen kunnen door het ESF worden meegefinancierd.

Zeker opleidingen die reconversie op het oog hebben kunnen ook door het ESF worden meegefinancierd.

Alle andere maatregelen die onder zwaartepunt 1 vallen kunnen enkel betoelaagd worden door het EVF.

5.b.1.5. Maatregel 1.1: Definitieve beëindiging van visserijactiviteiten

Juridische basis : EVF-Ver. Art. 23; Acties 1 en 2

Het onevenwicht tussen vangstpotentieel en vangstcapaciteit is wellicht het belangrijkste structurele probleem waarmee de Europese en de Belgische zeevisserij op dit ogenblik geconfronteerd wordt. Er is te weinig vis voor te veel vaartuigen, en dit leidt tot ongunstige bedrijfsresultaten en een onzekere toekomst voor de vissers.

De ontwikkeling van de brandstofprijzen heeft de structurele problemen nog duidelijker aan het licht gebracht omdat een deel van de vaartuigen daardoor een negatieve cash-

flow kent en de weinige reserves worden opgeteerd. De Belgische vloot voelt, meer nog dan de vloten in andere landen, het effect van de hogere brandstofprijzen omdat voor het trekken van de zware (boomkor) netten veel vermogen moet worden aangewend.

De Belgische vloot heeft te kampen met een structurele overcapaciteit die zich vooral situeert in het GVS waar de capaciteit op korte tijd met 20% dient te verminderen.

Daarnaast zal een deel van de overcapaciteit via samenvoeging van motorvermogens uit de markt genomen worden. Vermits op dit ogenblik de visvergunning deels afhangt van het motorvermogen worden niet rendabele vaartuigen opgekocht teneinde de mogelijkheden van andere te optimaliseren. Deze progressieve, zachte sanering wordt bijgevolg door de sector zelf bekostigd.

De steun aan de maricultuur waarvan sprake in zwaartepunt 2 kan dienen deels als alternatief op de definitieve beëindiging van de visserijactiviteit net zoals de ontwikkelingsprocessen voorzien onder as 4.

Beschrijving :

1. De definitieve beëindiging van de visserijactiviteiten van vissersvaartuigen is mogelijk door: het slopen van het vissersvaartuig, of door het vissersvaartuig een nieuwe functie te geven buiten de visserijsector, onder de vlag van een lidstaat en voor andere activiteiten dan visserij geregistreerd in de gemeenschap (in toepassing van artikel 23 van de EVF verordening).

2. De definitieve beëindiging van de visserijactiviteiten van vissersvaartuigen moet in een plan voor de aanpassing van de visserij-inspanning zoals bedoeld in artikel 21, onder a) van Verordening (EG) nr. 1198/2006 van de Raad van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds ingepast zijn. De Belgische vloot is voor verschillende vissoorten betrokken bij restockingsplannen.

3. Vissersvaartuigen die in aanmerking komen voor de definitieve beëindiging van de visserijactiviteiten moeten voldoen aan de criteria opgelegd door het Toezichtcomité in toepassing van artikel 65 a) van de EVF-verordening. Deze selectiecriteria worden zo opgesteld dat de minder rendabele schepen (de meest vervuilende, de minder rendabele of de meest destructieve voor het mariene milieu en de natuurlijke hulpbronnen) uit de vloot worden gehaald.

4. In het kader van de definitieve beëindiging van de visserijactiviteiten van vissersvaartuigen is de ouderdom van het vissersvaartuig een geheel getal dat het verschil aangeeft tussen het jaar waarin besloten wordt een beëindigingspremie toe te kennen en het jaar van inbedrijfstelling van het vissersvaartuig, zoals vermeld in de "Officiële lijst der Belgische vissersvaartuigen".

5. Als algemene regel geldt dat de (16) vaartuigen jonger dan 10 jaar en het kustvisserssegment (4 vaartuigen) niet voor deze maatregel in aanmerking komen.

6. Specifieke interventies voorzien in verordening (EG) nr. 744/2008 kunnen aan deze lijst toegevoegd worden, nl. deze ingeschreven in hoofdstuk III (vlootaanpassingsregelingen) en hoofdstuk IV (gedeeltelijke buitenbedrijfstelling) en artikel 20.

Begunstigden:

Reders varend onder de Belgische vlag en geregistreerd in het communautaire register van de vissersvloot van de Gemeenschap en varend onder de Belgische vlag.

Specifiek vereiste informatie :

Beschrijving van de prioriteit die wordt gegeven aan de financiering van herstelplannen:

Gezien de Belgische vloot enkel vist in gebieden die onder een herstelplan vallen wordt sowieso voorrang gegeven aan aanpassingsplannen van de visserij-inspanning.

Beschrijving van de methoden voor de berekening van overheidssteun voor de definitieve beëindiging van visserijactiviteiten:

1. Steuntarieven die de schepen maximaal krijgen indien ze geselecteerd worden uitgedrukt in euro:

- Voor vissersvaartuigen met een motorvermogen van ten hoogste 221kW:
 $(550 \times \text{aantal kW's}) + (4.000 \times \text{aantal BT's}) - (*)$
- Voor vissersvaartuigen met een motorvermogen groter dan 221kW:
 $(500 \times \text{aantal kW's}) + (2.000 \times \text{aantal BT's}) - (*)$

(*) kW's en BT's van het vissersvaartuig zoals vermeld in het Europese communautaire vlootregister van de vissersvloot op het ogenblik van de aanvraag tot beëindiging van de visserijactiviteiten van het vissersvaartuig.

2. Correctiefactoren:

- Voor vissersvaartuigen die tussen 16 en 29 jaar oud zijn (potentieel 40 vissersvaartuigen), wordt het berekende bedrag op basis van de BT's verminderd met 1,5 % per jaar dat het vissersvaartuig ouder is dan 15 jaar.
- Voor vissersvaartuigen die 30 jaar oud of ouder zijn (potentieel 25 vissersvaartuigen), wordt het berekende bedrag op basis van de BT's verminderd met 22,5 %.

Beschrijving van de methoden voor de berekening van overheidssteun voor de definitieve beëindiging van visserijactiviteiten door het geven van een nieuwe functie buiten de visserijsector

1. Steuntarieven die de schepen maximaal krijgen indien ze geselecteerd worden uitgedrukt in euro:

- Voor vissersvaartuigen met een motorvermogen van ten hoogste 221kW:
 $(550 \times \text{aantal kW's}) + 0,5 \times (4.000 \times \text{aantal BT's}) - (*)$
- Voor vissersvaartuigen met een motorvermogen groter dan 221kW:
 $(500 \times \text{aantal kW's}) + 0,5 (2.000 \times \text{aantal BT's}) - (*)$

(*) kW's en BT's van het vissersvaartuig zoals vermeld in het Europese communautaire vlootregister van de vissersvloot op het ogenblik van de aanvraag tot beëindiging van de visserijactiviteiten van het vissersvaartuig.

2. Correctiefactoren:

- Voor vissersvaartuigen die tussen 16 en 29 jaar oud zijn, wordt het berekende bedrag op basis van de BT's verminderd met 1,5 % per jaar dat het vissersvaartuig ouder is dan 15 jaar.
- Voor vissersvaartuigen die 30 jaar oud of ouder zijn, wordt het berekende bedrag op basis van de BT's verminderd met 22,5 %.

5.b.1.6. Maatregel 1.2: Tijdelijke stillegging van visserijactiviteiten

Juridische basis : EVF-Ver. Art. 24;

Beschrijving:

Deze maatregel beoogt steun te verlenen aan reders en vissers tijdens een periode van tijdelijke stillegging. Deze maatregel zal beheerd worden in overleg met de sector en de sociale partners zodat een oplossing bekomen wordt voor de vissers en eigenaars van vissersvaartuigen.

Ten gevolge de uitvoering van een herstructureringsplan of een aanpassing aan het schip is tijdelijke stillegging nodig. Om inkomensverlies tijdens deze periode te beperken kan deze stillegging maximaal gedurende 3 maand betoelaagd worden.

Begunstigden:

Reders varende onder de Belgische vlag en geregistreerd in het communautaire register van de vissersvloot.

5.b.1.7. Maatregel 1.3: Investerings aan boord van vaartuigen en selectiviteit

Juridische basis: EVF-Ver. Art. 25; acties 1 t/m 9 en artikels 7 en 16 van verordening (EG) nr. 744/2008

Beschrijving:

Deze maatregel is gericht op het bevorderen van een duurzame visserij in de brede zin van het woord. Vooreerst dient de vloot rendabel te zijn en moet gestreefd worden naar een stabiele bedrijfsvoering op lange termijn, met aandacht voor de kwaliteit van het product.

Milieubehoud wordt een van de pijlers van het visserijbeleid, dankzij de inburgering van milieuvriendelijkere en selectievere vistuigen en afschrikmiddelen voor zeezoogdieren. Gelet op het grote aantal boomkorvaartuigen in de Belgische vloot is deze interventie een van de prioriteiten van het OP.

Naast investeringen in milieuvriendelijke visserijtechnieken worden ook investeringen in energiebesparende maatregelen en in de vernieuwing van de hoofdmotor aangemoedigd, onder voorbehoud van de voorwaarden van artikel 25 van Verordening (EG) nr. 1198/2006 en, in voorkomend geval, derogaties voorzien in artikelen 7 en 16 van verordening (EG) nr. 744/2008.

Hierbij wordt gedacht aan investeringen aan boord in het visruim, de vangstverwerking, de arbeids- en leefomstandigheden aan boord, nautische apparatuur en ook voor de veiligheid van de bemanning.

Begunstigden:

Reders varende onder de Belgische vlag en geregistreerd in het communautaire register van de vissersvloot.

Specifiek vereiste informatie:

Beschrijving van de toepasselijke voorwaarden als een lidstaat toestaat dat de beperking van het motorvermogen wordt verwezenlijkt door een groep vaartuigen en beschrijving van de mechanismen voor toezicht op de naleving van deze voorwaarden

Kan geval per geval worden bekeken. Bepalingen van de verordening zijn van toepassing.

Beschrijving van de objectieve criteria die worden gehanteerd voor de vaststelling van de maximale subsidiabele uitgaven die gedurende de volledige programmeringsperiode per vissersvaartuig mogen worden gedaan voor investeringen aan boord van vissersvaartuigen en selectiviteit.

Gedurende de hele periode 2007-2013 worden de subsidiabele uitgaven voor de investeringen aan boord van een vaartuig beperkt tot twee maal het bedrag van de berekende slooppremie van dit vaartuig. De criteria voor de berekening van de slooppremie worden beschreven onder maatregel 1.1.

Beperking motorvermogen in groep: niet van toepassing.

5.b.1.8. Maatregel 1.4: Kleinschalige kustvisserij

Deze maatregel wordt niet opgenomen in het Belgische Operationeel Programma. Volgens de Europese definitie van kleinschalige kustvisserij (artikel 26, lid 1 van verordening 1198/2006 van de raad van 27 juli 2006 inzake het EVF) valt geen enkel Belgisch vissersvaartuig volgens de Europese definitie onder dit segment. Artikel 53(7) wordt dan ook niet toegepast.

5.b.1.9. Maatregel 1.5: Sociaaleconomische compensaties voor vlootbeheer

Juridische basis : EVF-Ver. Art. 27; actie 1

Beschrijving:

Deze maatregel heeft betrekking op maatregelen ten gunste van jonge vissers. Bedoeling is hun beroepsvaardigheden permanent te verbeteren door o.a. het organiseren van aangepaste maritieme opleidingen. Er wordt ook gedacht aan de organisatie van regelingen voor de omscholing naar beroepen buiten de zeevisserij. Daarnaast voorziet deze actie in een individuele vergoeding voor jonge vissers bij de eerste verwerving in gedeeltelijke of volledige eigendom van een tweedehandsvissersvaartuig.

Begunstigden:

Centra die opleidingen specifiek op de zeevisserij gericht organiseren, en jonge vissers.

Specifiek vereiste informatie:

Beschrijving van de methoden voor de berekening van de in artikel 27 van Verordening (EG) nr. 1198/2006 vastgestelde sociaaleconomische compensaties.

Als voorwaarden gelden de voorwaarden opgesomd in de verordening:

- vissers moeten jonger dan 40 jaar zijn en hebben ten minste 5 jaar als visser gewerkt (of gelijkwaardige beroepsopleiding),
- het moet om een eerste volledige of gedeeltelijke verwerving van een vissersvaartuig gaan,
- schip: minder dan 24 m lang, tussen 5 en 30 jaar oud zijn.

Berekening: de visser legt zijn aankoopcontract voor alsook de nodige betalingsbewijzen. Op dit bedrag krijgt hij een premie van maximum 15 % op de

weerhouden kosten, geplafonneerd op hoogstens 50.000 euro subsidie per verwervingsdossier.

De andere hulpregimes voor personen voorzien in artikel 27 zullen niet geactiveerd worden in het kader van het huidige OP EVF.

5.b.2. Prioritair zwaartepunt 2: Aquacultuur, binnenvisserij, verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten

5.b.2.1. Belangrijke doelstellingen

De belangrijkste doelstelling voor zwaartepunt 2 is het ontwikkelen van een duurzame aquacultuur, het diversifiëren van de gekweekte soorten en van de markten en de modernisatie van de bestaande bedrijven in de aquacultuursector.

Deze diversificatie beoogt een uitbreiding van de gekweekte soorten (zowel vis, visvoeder, broedbanken, schaaldieren en planten) met speciale aandacht voor soorten met goede afzetvooruitzichten op de Europese markt.

Bij vernieuwing wordt gedacht aan verbetering van de werkomstandigheden, de rentabiliteit, het terugdringen van de negatieve of het versterken van de positieve gevolgen voor het milieu, ...

Bedoeling van dit zwaartepunt is ook de kwaliteit en traceerbaarheid van verwerkte visserijproducten te verbeteren. Hiertoe worden de visafzet- en verwerkingsbedrijven die een verhoging van de kwaliteit en de inachtnaam van de sanitaire voorschriften verzekeren, gesteund.

5.b.2.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 2	2007	2010	2015
Aquacultuurproductie (in ton)	1.060	3.000	4.500
Aantal nieuwe aquacultuur- bedrijven	0	2	5
Aantal in België commercieel gekweekte aquacultuursoorten	6	7	8

Het behalen van de specifieke doelstelling voor zwaartepunt 2 zal gemeten worden met behulp van 3 indicatoren. Het is de bedoeling dat tegen 2015 de aquacultuurproductie met 5.440 ton gestegen is, dat er 5 nieuwe aquacultuurbedrijven actief zijn en dat er 2 nieuwe soorten gekweekt worden. De oprichting van broedbanken en de valorisatie van de inspanningen van de gereputeerde Belgische onderzoeksinstituten zullen ook geëxploreerd worden.

5.b.2.3. Rechtvaardiging medefinancieringpercentages en begunstigden

Het medefinancieringspercentage van het EVF voor zwaartepunt 2 bedraagt 50 %. De voornaamste investeringen op het programma verschillen evenwel sterk van de inspanningen die tot op heden in deze sector werden geleverd. Het eerder innoverende karakter hiervan gaat gepaard met een groter risico, maar het beoogde resultaat ziet er veelbelovend uit, wat een behoorlijk percentage overheidssteun rechtvaardigt. Voor iedere maatregel onder dit zwaartepunt wordt de helft van de overheidssteun verleend door het EVF en de andere wordt bijgesteld door de gewestoverheden.

In het kader van het EVF, aansluitend bij artikel 29 «Maatregelen voor productieve investeringen in aquacultuur» van de Verordening van de Raad, zal meer dan 75 % van de steun worden voorbehouden voor micro- en kleine ondernemingen, die de doelgroep van dit OP EVF uitmaken. Middelgrote en mediaanondernemingen behouden echter een recht op mogelijke toegang tot steun, binnen de grenzen van de beschikbare kredieten en waarbij het bedrag dat aan dergelijke ondernemingen zou worden toegekend niet méér mag bedragen dan het kwart van de steun die voor ondernemingen wordt voorbehouden in het kader van deze maatregel. Het huidige OP wil niet uitsluiten om steun te voorzien voor de vestiging van nieuwe ondernemingen van mediane omvang, met minder dan 750 werknemers of met een omzet van minder dan 200 miljoen euro en die niet beantwoorden aan de definitie van micro-, kleine of middelgrote onderneming zoals bedoeld in artikel 3(f) van Verordening (EG) nr. 1198/2006.

5.b.2.4. Complementariteit

LIFE+

Financiering voor inrichtingswerken en voor natuurrecreatieve infrastructuur en educatie en sensibilisatie in NATURA 2000-gebieden komen voor LIFE+ financiering in aanmerking. LIFE+ is echter een complementair financieringsinstrument wat impliceert dat alle acties die in aanmerking komen voor subsidiëring via een ander fonds niet in aanmerking komen voor subsidiëring via LIFE+. Er worden dus geen acties die passen binnen zwaartepunt 2 door LIFE+ betoelaagd.

De maatregelen voorzien in het kader van artikel 30 van het EVF « inzake het aquatische milieu » laten productieve investeringen toe in een NATURA 2000-gebied. Landbouwers die aan aquacultuur doen, kunnen van deze maatregelen genieten voor hun productie in de aquacultuursector, indien deze een beduidend percentage van de omzet van het bedrijf uitmaakt en indien voor deze activiteit nog geen steun door het ELFPO wordt toegekend. Zijn dan uitgesloten van deze EVF-maatregel, die landbouwers of eigenaars van vijvers die geen aquacultuuractiviteit uitoefenen voor commerciële doeleinden (verkoop van producten).

Projecten die in de Natura 2000-gebieden in eerste instantie de bescherming of verbetering van het milieu beogen en die niet rechtstreeks verband houden met visserij- en aquacultuuractiviteiten, komen niet in aanmerking voor steun van het EVF.

ELFPO

Sommige maatregelen zoals de modernisatie van bestaande infrastructuur (bvb landbouwbedrijven) kunnen in principe zowel door het ELFPO als door het EVF gefinancierd worden. Daarenboven kan de ontwikkeling van aquacultuur ook door het ELFPO ondersteund worden. Vlaanderen en Wallonië hebben er echter voor geopteerd deze maatregel niet op te nemen in hun respectievelijk plattelandsontwikkelingsprogramma. Deze maatregel kan dus enkel via het OP EVF betoelaagd worden.

Het ELFPO voorziet ook steun voor de verwerking en commercialisatie van landbouw- en bosbouwproducten maar sluit ondernemingen uit die vis en schaaldieren verwerken of commercialiseren.

De natuurlijke of rechtspersonen die in aanmerking komen voor steun uit het ELFPO kunnen beroep doen op de maatregelen van zwaartepunt 2 voor zo ver zij aan de

selectiecriteria, in toepassing van artikel 65 a) van de EVF verordening te bepalen door het Toezichtcomité, voldoen en voor zo ver de investeringen nog niet ingediend werden bij of betoelaagd werden door het ELFPO.

EFRO

De ondernemingen die steun van het EVF kunnen genieten, worden uitgesloten van de investeringssteun verleend door het EFRO. In het kader van de OP's EFRO wordt in de OP's EFRO die door de Commissie werden goedgekeurd geen steun voorzien voor de ondernemingen verbonden aan de visserijsector. De ondernemingen uit de sector die geen micro-, kleine of middelgrote ondernemingen zijn en die meer dan 750 werknemers tewerkstellen of die een omzet draaien van meer dan 200 miljoen euro kunnen niettemin een beroep doen op het EFRO voor projecten die de verwerking of afzet van visserijproducten beogen en die niet in aanmerking komen voor steun van het EVF.

De investeringen in aquacultuur worden uitsluitend door het EVF betoelaagd. Voor de opstartkosten van aquacultuurbedrijven wordt echter in geen geval financiële steun verleend door een van de drie andere Fondsen. Alle huidige Belgische aquacultuurbedrijven zijn micro- of kleine ondernemingen en zijn dus de bevoorrechte doelgroep van deze steunmaatregel. Het OP EVF wenst niet a priori de mogelijkheid uit te sluiten om tussen te komen bij de opzet van een aquacultuurbedrijf van gemiddelde of mediane omvang met minder dan 750 werknemers of met een omzet van minder dan 200 miljoen euro.

ESF

Bijkomende beroepsopleidingen voor viskwekers en werknemers in de verwerkingssector worden door het EVF meegefinancierd.

Reconversie-opleidingen worden door het ESF gefinancierd.

De levenslange opleiding van het personeel van de verwerkende en afzetbedrijven valt algemeen binnen het kader van het OP ESF.

De steun voor de verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten is het domein van het EVF wanneer de begunstigde een onderneming is die voldoet aan de omvangcriteria bepaald in artikel 35 van het EVF. Het ESF kan wel instaan voor de opleiding van het personeel.

De aanwervingspremies of steunmaatregelen voor personen, die kunnen bijdragen tot de opstart van verwerkings- en afzetbedrijven van visserij- en aquacultuurproducten, zijn ook betoelaagbaar door het ESF en zijn compatibel met het OP EVF.

5.b.2.5. Maatregel 2.1: Productieve investeringen in aquacultuur

Juridische basis: EVF-Ver. Art. 29

Beschrijving :

Deze maatregel beoogt een strategische doelstelling van het OP te bereiken en heeft een specifiek belang met het oog op de moeilijkheden waarmee de zeevisserij wordt geconfronteerd maar ook door de goede commerciële perspectieven van bepaalde aquatische soorten.

In het kader van deze maatregel kunnen volgende acties opgezet worden:

- de constructie, uitbreiding, uitrusting en modernisatie van productie-eenheden met het oog op de verbetering van hun rentabiliteit en productiviteit;

- de productie van kwaliteitsproducten die voldoen aan Europese en regionale milieu-vereisten;
- de productie van producten die bijdragen aan de diversificatie naar nieuwe soorten en de productie van soorten met goede afzetvooruitzichten;
- investeringen met het oog op de bescherming tegen visetende vogels.

De beheersautoriteit zal speciale aandacht besteden aan acties die aquacultuurtechnieken promoten die negatieve milieu-impact verminderen en de watervangsystemen verbeteren, hierbij inbegrepen de installatie van gesloten systemen voor voeding via het water. Met het oog hierop voorziet de geldende wetgeving een adequaat kader met stricte regels op het gebied van bouwvergunningen, landinrichting en haalbaarheidsstudies. Ook de toepassing van een duurzaamheidstoets om o.m. de milieu-impact te evalueren past in dit kader (deze duurzaamheidstoets die in ontwikkeling is en wordt opgenomen bij de selectiecriteria).

Begunstigden:

Privé-ondernemers of –ondernemingen en organisaties of verenigingen van viskwekers met een commercieel significante productie.

Financieringspercentage:

De overheidssteun bedraagt maximaal 40% van de totale investeringskost. De financiering door het EVF zal in principe de helft van het bedrag van de toegekende steun bedragen. Dit gezien het risicovolle karakter van dit soort investeringen in België en gezien de prioriteit die de EC hecht aan de ontwikkeling van deze sector.

Specifieke informatie:

Minstens drie vierde van de steun voor investeringen in aquacultuur wordt voorbehouden voor kleine en micro-ondernemingen. Het huidige OP EVF wil de interventie voor de implementatie van middelgrote aquacultuurondernemingen niet uitsluiten.

5.b.2.6. Maatregel 2.2: Maatregelen inzake het aquatisch milieu

Juridische basis : EVF-Ver. art. 30

Beschrijving :

Doelstelling is in NATURA 2000-gebieden vanuit de natuurwetgeving opgelegde ecologisch aanvaardbare visteeltpraktijken ook commercieel interessant genoeg of ten minste aanvaardbaar maken voor bedrijven door de samenstelling van bepaalde beheerpakketten, waarin onder andere compensatie, waarvan de modaliteiten te bepalen zijn in het Toezichtcomité, van gedeelde inkomsten of compensatie voor extra kosten in NATURA 2000-zones of zones hier dichtbij gelegen, voorzien worden.

Daarnaast kunnen aquacultuurbedrijven die biologische productiemethoden conform de verordening (EG) Nr. 834/2007 van de Raad hanteren hiervoor steun bekomen. Deze steun zal berekend worden op basis van het inkomensverlies en de additionele kosten die deze productiemethode met zich meebrengen

Verbintenissen aangegaan door de begunstigde ten gunste van het milieu moeten wel betrekking hebben op visteeltactiviteiten van commerciële aard.

Maatregelen met milieudoelinden, enkel op landbouw of natuurbehoud gericht, zijn niet betoelaagbaar.

De compensatiesteun toegekend voor aquacultuurbedrijven in NATURA 2000-gebieden kan maximaal voor twee jaar na de datum van het besluit tot vaststelling van het NATURA 2000-gebied, uitgekeerd worden.

De compensatiesteun voor biologische aquacultuur kan maximaal gedurende twee jaar na overschakeling naar de biologische productie of na oprichting van het biologische aquacultuurbedrijf, toegekend worden.

De toepassing van artikel 30(2)a) wordt niet voorzien in het Belgische OP omdat de problematieken die daarin aan bod komen minder relevant zijn in België en desgevallend via andere programma's betoelaagd kunnen worden.

Begunstigden: aquacultuurbedrijven gelegen in een NATURA 2000-gebied en aquacultuurbedrijven die biologisch produceren en de oprichters van dergelijke bedrijven.

Financieringspercentage:

De vergoedingen worden maximaal voor 100% met publieke middelen betaald en in principe wordt de helft hiervan door het EVF uitgekeerd.

5.b.2.7. Maatregel 2.3: Maatregelen betreffende de volksgezondheid

Juridische basis : EVF-Ver. art. 31

Deze maatregel wordt niet opgenomen in het Belgische Operationeel Programma.

5.b.2.8. Maatregel 2.4: Maatregelen inzake de diergezondheid

Juridische basis: EVF-Ver. Art. 32

Richtlijn 2006/88/EG van de Raad van 24 oktober 2006 betreffende veterinaire-rechtelijke voorschriften voor aquacultuurdieren en de producten daarvan en betreffende de preventie en bestrijding van bepaalde ziekten bij waterdieren.

90/424/EEG: Beschikking van de Raad van 26 juni 1990 betreffende bepaalde uitgaven op veterinair gebied.

Beschrijving:

Deze maatregel beoogt bij te dragen aan het opstellen en uitvoeren van een programma voor de uitroeiing van infectieuze hematopoïetische necrose (NHI) en virale hemorragische septikemie (SHV) in de Belgische stroomgebieden zodat het merendeel van de bedrijven (producenten van zalmachtigen) voor deze ziekten de ziekte-vrije status verkrijgt en het opstellen en nemen van bestrijdingsmaatregelen die genomen moeten worden bij de uitbraak van exotische ziekten. Deze op te stellen maatregelen dienen in overeenstemming te zijn met de hierboven vermelde richtlijn en beschikking.

Begunstigden: aquacultuurproducenten

Financieringspercentage: 100% publieke middelen waarvan de helft door het EVF betaald wordt.

5.b.2.9. Maatregel 2.5: Binnenvisserij

Deze maatregel wordt niet opgenomen in het Belgische Operationeel Programma.

5.b.2.10. Maatregel 2.6: Investerings in verwerking en afzet

Juridische basis : EVF-Ver. Art. 35

Beschrijving :

Huidige tendensen in de verwerkingssector zijn de verhoging van de hoeveelheid verwerkte vis en het opstarten van nieuwe verwerkingseenheden. Deze toename van de productie blijft voornamelijk gericht op bevroren, diepgevroren en vers gekoelde producten.

De verwerkingsbedrijven hebben vaak te kampen met problemen als gebrekkige kennis over de afzetmogelijkheden, beperkte verwerkingscapaciteit, onvoldoende traceerbaarheid, ontoereikende kapitaal- en managementstructuur waardoor toekomstige investeringen achterblijven, gebrek aan product vernieuwing en onvoldoende valorisatie, ...

Om aan deze problemen tegemoet te komen voorziet deze maatregel de bevordering van de bouw, uitbreiding, uitrusting en modernisering van ondernemingen met het oog op het verbeteren van de sanitaire omstandigheden en het behalen van kwaliteitsnormen cfr artikel 34 EVF verordening. Ook investeringen met volgende doelstellingen zijn subsidiabel:

- verbetering van de werkomstandigheden;
- verbetering van de omstandigheden en controles mbt volksgezondheid en hygiëne of de kwaliteit van producten;
- de vermindering van de negatieve gevolgen voor het leefmilieu;
- beter gebruik van weinig gebruikte soorten, bij- en afvalproducten;
- de productie en commercialisatie van nieuwe producten: toepassing van nieuwe technieken of uitwerking van nieuwe productietechnieken.

Begunstigden: visafzet- en verwerkingsbedrijven; verenigingen of organisaties van professionele producenten.

Specifiek vereiste informatie : *beschrijving van de wijze waarop gegarandeerd wordt dat voorrang wordt gegeven aan kleine en micro-ondernemingen:*

Ten minste drie vierde van de steun voor afzet en verwerking wordt voorbehouden voor kleine, middelgrote en micro-ondernemingen.

Financieringspercentage: De overheidstussenskomst is beperkt tot 40% van de totale kostprijs van de investering. Voor kleine en middelgrote ondernemingen wordt deze bijdrage beperkt tot 20%. De financiering van het EVF bedraagt in principe de helft van de verkregen steun.

5.b.3. Prioritair zwaartepunt 3: Maatregelen van gemeenschappelijk belang

5.b.3.1. Belangrijkste doelstellingen

De specifieke doelstelling voor zwaartepunt 3 is het creëren van gunstige externe condities voor ondernemingen die bijdragen aan de verduurzaming van de visserij- en

aquacultuursector. De maatregelen die onder zwaartepunt 3 vallen zijn vooral op het ecologische en het economische luik gericht: het ecologischer maken van de volledige visserij- en aquacultuursector en het verhogen van de economische rendabiliteit en de milieukundige efficiëntie van deze sector.

5.b.3.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 3	2006	2010	2015
Het aandeel ecobonussen* in het totale investeringsbedrag van de dossiers FIVA (zeevervisserij en aquacultuur)	4,9%	6%	7%
Stabiliteit van de totale visconsumptie (kg)	11,7	11,7	11,7
Gemiddeld brandstofverbruik in liter per kg gevangen vis	2,97	2,8	2,5

*Een ecobonus is een financiële tegemoetkoming onder de vorm van een aanvullende kapitaalpremie als steun aan investeringen van reders en viskwekers en hun coöperaties die wordt toegekend voor milieu-investeringen zoals opgesomd onder artikel 8bis, §2 van het ministerieel besluit van 14 juli 1998 betreffende de steun aan de investeringen en aan de installatie in de visserij- en de aquacultuursector.

Het behalen van de specifieke doelstelling voor zwaartepunt 3 zal gemeten worden mbv 2 indicatoren.

Het aandeel regionale middelen dat aan (deel)projecten met een ecologische doelstelling wordt besteed zou met 3% moeten stijgen tegen 2015.

Een andere doelstelling is het stabiel houden van de totale visconsumptie.

5.b.3.3. Motivering medefinancieringpercentages

Het Europees medefinancieringspercentage voor zwaartepunt 3 is 50% van de publieke middelen die dus gelijk verdeeld worden tussen het EVF en de regio.

5.b.3.4. Complementariteit

Met ESF

Zowel in het kader van het EVF als in het kader van het ESF kunnen opleidingsprojecten meegefinancierd worden.

Basisopleidingen en levenslang leren in de visserijsector worden gefinancierd via het financieringsinstrument Visserij. Reconversie naar andere activiteiten of kwalificaties zullen door het ESF gefinancierd worden.

Het EVF kan ook steun verlenen voor de levenslange opleiding van vissers, viskwekers en werknemers uit de verwerkende of afzetsector.

Het ESF voorziet steun voor opleiding, in het algemeen van werkzoekenden en werknemers, eventueel ook vissers, viskwekers en werknemers uit de verwerkende of afzetsector. De OP's in het kader van het EVF sluiten de levenslange opleiding van

vissers, viskwekers en werknemers uit de verwerkende of afzetsector niet uit, noch de financiering van organisaties die dergelijke opleidingen organiseren en geven.

We wijzen erop dat het organiseren van omscholing voor de vissers naar andere beroepen ook in aanmerking komt voor steun van het ESF.

Met EFRO

Het EFRO en de maatregelen van gemeenschappelijk belang in het visserijdomein

De collectieve acties (artikel 37 van het EVF) en proefprojecten (artikel 41 van het EVF) die alle actoren in de visserijsector aanbelangen en betrekken, kunnen een sterke vernieuwingsimpuls in de hand werken, zowel op het vlak van productie- en verwerkingstechnieken als in het economische en energiedomein, of m.b.t. de verspreiding van kennis.

Dergelijke projecten kunnen zich, bij gebrek aan enige tussenkomst vanwege het EVF, tot het EFRO richten wanneer ze aan de doelstellingen inzake innovatie en de kenniseconomie voldoen en mikken op een versterking van het onderzoek, de ondernemingszin en de uitwerking van nieuwe financiële instrumenten.

Het EFRO en de bescherming of ontwikkeling van de aquatische fauna en flora

De financiering van het EVF zal uitsluitend worden voorbehouden voor interventies die de bescherming of verbetering van het milieu beogen en die rechtstreeks betrekking hebben op de beroepsactiviteiten m.b.t. visserij of aquacultuur, of die de bescherming van bruikbare visserijsoorten in de hand werken, met uitzondering van de eigenlijke werkingskosten. De financiering van het EFRO kan meer algemene interventies mogelijk maken die niet rechtstreeks verband houden met de activiteit van de sector van de visserij en aquacultuur, in het bijzonder in het kader van Natura 2000 of de uitrusting van waterlopen, met name ten voordele van migrerende soorten.

Het EFRO en de vissershavens

Het EVF beoogt met zijn tussenkomst voornamelijk de handhaving van een optimale dienstverlening voor de visserijactiviteiten. Het EVF steunt investeringen voor de uitrusting van de bestaande havens en de renovatie van de kaden.

Het OP EFRO Vlaanderen 2007-2013 voorziet geen steun voor projecten met betrekking tot de visserijsector.

Het EFRO en proefprojecten

Het EVF kan geen onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten steunen. Deze kunnen daarentegen wel rekenen op de steun van de respectieve gewestelijke OP's EFRO.

Met het zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling.

In se is er geen complementariteit tussen beide programma's gezien het OP geen wetenschappelijk onderzoek steunt en het kaderprogramma geen proefprojecten steunt in het domein van de visserij.

Er zijn wel onderwerpen die in het kaderprogramma aan bod komen die binnen het EVF als proefproject gesteund zouden kunnen worden. Er zal bij het OP EVF over gewaakt worden dat de grens met projecten uit het Kaderprogramma duidelijk is en er geen enkele overlap mogelijk is tussen een onderzoeksproject en een proefproject.

Met LIFE+

LIFE+ is een complementair fonds wat impliceert dat alle acties die in aanmerking komen voor subsidiëring via een ander fonds niet meer in aanmerking komen voor subsidiëring via LIFE+. Acties die passen binnen het kader van zwaartepunt 3 worden dus betaald via het OP EVF en niet via LIFE+.

Met ELFPO

Het ELFPO staat voornamelijk in voor de financiering van de OP's, ecolabels, promotie, enz.

Het ELFPO kan de implementering van Natura 2000-gebieden vergemakkelijken, op voorwaarde dat ze de visserijsector aanbelangen voor wat de bescherming en ontwikkeling van visserijhulpbronnen betreft.

Projecten die in de Natura 2000-gebieden niet meteen de bescherming of verbetering van het milieu beogen en die niet rechtstreeks verband houden met visserij- en aquacultuuractiviteiten, komen niet in aanmerking voor steun van het EVF.

Het EVF kan enkel steun verlenen aan een project indien dit grotendeels (tenminste 50%) visserij- en aquacultuurproducten of hun producenten betreft.

5.b.3.5. Maatregel 3.1: Collectieve acties

Juridische basis : EVF-Ver. art. 37

Beschrijving:

Bedoeling van de collectieve acties is het uitvoeren van een aantal acties van gemeenschappelijk belang die bijdragen tot de doelstellingen van het gemeenschappelijk visserijbeleid. Deze acties zullen een grotere draagwijdte hebben dan maatregelen die door privé-ondernemingen genomen worden en zullen ten goede moeten komen aan de maatschappij in zijn geheel of aan een bepaalde groepering maar niet aan individuele personen of organisaties. Het is ook de bedoeling dat deze acties uitgevoerd worden door de marktdeelnemers zelf of door organisaties die hen vertegenwoordigen of door verenigingen en organisaties die omwille van hun activiteiten de verschillende werkingssferen van de EVF-verordening direct of indirect beïnvloeden.

Hierbij wordt vooral gedacht aan acties die de milieu-impact van de visserij beperken, arbeidsveiligheidspreventie op vissersvaartuigen en aanverwante werkvloeren, opleiding van vissers en de visverwerkende sector, sensibilisatie van het grote publiek mbt duurzaamheid van de visserijsector of het belang van de bescherming en rehabilitatie van de aquatische omgeving, afvalverwerking- en reductie in de aquacultuur, afvalverzameling door vissers op en uit de zee, oprichting of kwaliteitsverbetering van partnerschappen en producentenorganisaties, acties met een hoog innovatiegehalte, acties die onder de duurzaamheidstoets een voldoende scoren (zie selectiecriteria, 7.d.3.2).

De steun aan producentenorganisaties is degressief en loopt over maximum 3 jaar.

Begunstigden:

- producentenorganisaties;
- opleidingscentra die specifieke opleidingen in de visserijsector organiseren;
- verenigingen van experts voor de ontwikkeling van de visserij met het oog op een beter beheer en behoud van de visrijdommen;
- structuren ter bevoordeling van samenwerkingsverbanden met wetenschappers en beroepslui uit de visserij;
- erkende beroepsorganisaties of andere erkende organismen en verenigingen.

Financieringspercentage:

Gezien het gemeenschappelijke karakter van deze maatregel zal het EVF in 50% van de publieke middelen voorzien.

5.b.3.6. Maatregel 3.2: Bescherming en ontwikkeling van de aquatische fauna en flora

Juridische basis :

EVF-Ver. art. 38

Verordening (EG) nr.1100/2007 van 18/09/2007.

Beschrijving:

Deze maatregel heeft tot doel het aquatische milieu te verbeteren door een aantal acties te financieren die bijdragen tot de bescherming van de aquatische fauna en flora.

In het bijzonder wordt hierbij gedacht aan investeringen of acties in het kader van:

- het palingerherstelplan; de rehabilitatie van de binnenwateren, hierbij inbegrepen paaiplaatsen en migratieroutes van migrerende vissoorten die een commercieel belang vertegenwoordigen op Europees niveau;
- instandhouding van soorten en habitattypen in de beschermde mariene gebieden in het kader van het Europese mariene biodiversiteitbeleid voor zover het over soorten gaat die een commercieel belang vertegenwoordigen;
- compensatie voor vissers die verlies leiden in de mariene gebieden;
- bouw of installatie van beschermingsvoorzieningen voor de aquatische fauna en flora;
- ...

Bij het evalueren van de projecten en acties zal een duurzaamheidstoets (in ontwikkeling) gebruikt worden (zie verder bij 7.d.3.2).

Begunstigden:

- rederijen;
- (para)publieke instellingen (habitatbeheer), universiteiten en scholen actief in domeinen gelinkt aan de visserij;
- verenigingen, organisaties of professionele federaties werkzaam in met visserij gerelateerde gebieden;
- verenigingen of andere organismen hiervoor aangeduid door de lidstaat.

Financieringspercentage:

Gezien het om publieke investeringen of om investeringen met een publiek niet productief belang gaat, zal de interventie meestal 100% bedragen waarvan de helft van het EVF afkomstig.

5.b.3.7. Maatregel 3.3: Vissershavens, aanvoer- en beschuttingsplaatsen

Juridische basis : EVF-Ver. art. 39

Beschrijving:

In het kader van deze maatregel kunnen investeringen van gemeenschappelijk belang in de verschillende bestaande zeevisserijhavens betoelaagd worden.

Onder andere volgende investeringen komen in aanmerking voor subsidiëring:

- de installatie van bevoorradingsvoorzieningen op de kade;
- de installatie van sorteervoorzieningen;
- het bouwen en inrichten van ateliers;
- het bouwen van gekoelde opslagruimtes;
- investeringen mbt het geautomatiseerde beheer van visserijactiviteiten mits dit gebeurt in overleg met de andere visveilingen zodat het systeem toelaat dat in elke Belgische visveiling vis kan gekocht worden van elke andere Belgische visveiling. Samenwerking op een later tijdstip met andere Europese visveilingen wordt niet uitgesloten.

Bij de finale keuze van de te financieren investeringen zal rekening gehouden worden met de noodzaak tot een goede samenwerking en synergie tussen de begunstigden (geen dubbele investeringen).

Begunstigden:

Private, semi-overheids- of overheidsbedrijven.

De in het kader van deze maatregel gesteunde investeringen moeten een grotere draagwijdte hebben dan het individuele belang van privé-ondernemingen.

Financieringspercentage:

Bij publieke investeringen zal de interventie 100% van de uitgaven bedragen waarvan de helft voor rekening van het EVF, en 60% bij andere investeringen waarvan ook de helft door het EVF gedragen zal worden.

5.b.3.8. Maatregel 3.4: Ontwikkeling van nieuwe markten en promotiecampagnes

Juridische basis : EVF-Ver. art. 40

Beschrijving:

Om de visconsumptie te bestendigen of zelfs te verhogen dient het imago (gezond) van de vissector en zijn producten bestendigd en verstevigd te worden.

Deze maatregel beoogt het uitdragen van de boodschap 'duurzame vis', het promoten van traceerbaarheid en kwaliteitsbewaking, het promoten van streekproducten en de verhoging van de toegevoegde waarde van dagversheid.

Om bovenstaande doelstellingen te bereiken kunnen in het kader van deze maatregel onder andere volgende acties ondersteund worden: mediacampagnes, PR-acties, verkoopsondersteunende adviezen, deelname aan vakbeurzen, labelontwikkeling, kwaliteitsborging voor visserij- en aquacultuurproducten via traceerbaarheid en kwaliteitsbewaking, ontwikkeling lastenboek, ...

Alle acties gesteund in uitvoering van deze maatregel moeten bijdragen aan een duurzaam visbeleid.

Begunstigden:

Regionale afzetbevorderingsbureaus voor visserij- en aquacultuurproducten.

In Vlaanderen gebeurt promotie onder coördinatie van een door de Vlaamse Regering erkende promotie-instantie.

In Wallonië zal de promotie gebeuren door de APAQW.

Financieringspercentage: in het algemeen 100% publieke uitgaven (50% EVF en 50% regionaal)

5.b.3.9. Maatregel 3.5: Proefprojecten

Juridische basis : EVF-Ver. art. 41

De doelstelling van deze maatregel is het uittesten in productieomstandigheden van nieuwe uitrustingen, procedures of soorten in België. (art. 41.2.a,b,c,d)

Beschrijving:

De projecten die gesteund zullen worden in het kader van deze maatregel moeten als ultiem doel het bevorderen van een duurzame visserij hebben waarbij de rentabiliteit van de rederijen, de zorg voor het milieu, herstel van de aquatische habitats, moderne technologie en innovatie, veiligheid en het sociale leven van de visser, een globaal beheersplan voor de aquacultuur en beheersplannen voor de visteelt kernbegrippen zijn.

De specifieke onderwerpen waarover de proefprojecten kunnen handelen zullen deel uitmaken van selectiecriteria die onderzocht zullen worden in het Toezichtcomité (o.a. duurzaamheidstoets, in ontwikkeling zie 7.d.3.2)).

De proefprojecten zullen innovatief moeten zijn, een wetenschappelijke opvolging moeten kennen en moeten bijdragen tot een visserij met een goed imago, een kwalitatief hoogstaand product en een vloot die voorbereid is op de uitdagingen van de toekomst.

Onderzoeksprojecten zijn niet betoelaagbaar door het EVF maar zij kunnen beroep doen op steun uit het EFRO.

Begunstigden:

Samenwerkingsverbanden tussen marktdeelnemers of beroepsorganisaties of andere organisaties aangeduid door de overheid, enerzijds en gespecialiseerde scholen, onderzoeksinstituten of universiteiten anderzijds in partnerschap met een onderzoeks- of technische instelling .

Financieringspercentage:

Gezien het gaat om acties van gemeenschappelijk belang zal de interventie meestal 100% bedragen waarvan de helft gedragen wordt door het EVF.

Maatregel 3.6: Aanpassing voor omschakeling van vissersvaartuigen

Juridische basis : EVF-Ver. art. 42

Deze maatregel beoogt mogelijkheden te bieden aan publieke of para-publieke instellingen om te investeren in vissersvaartuigen met het oog op hun reëffectatie naar vorming, onderzoek of andere activiteiten buiten de visserij.

Beschrijving:

In het kader van deze maatregel kan steun aangevraagd worden voor de ombouw en aanpassing van vissersvaartuigen in functie van alternatieve activiteiten:

- onderhoud en bevoorrading ten behoeve van offshore activiteiten (bvb. windmolenparken);
- toerisme;
- activiteiten aan wal, in of nabij de haven (tentoonstellingsruimte, meetingruimte, lokalen voor luidruchtige activiteiten...);
- opleiding, onderzoek en/of inspectie, etc.

Het visserijtoerisme mag niet gericht zijn op vissoorten waarvoor quotabeperkingen gelden.

Begunstigden:

(Semi)-overheidsinstellingen

Financieringspercentage:

100% publieke middelen (50% EVF en 50% regionale middelen)

5.b.4. Prioritair zwaartepunt 4: Duurzame ontwikkeling van visserijgebieden

5.b.4.1. Belangrijkste doelstellingen

De doelstelling voor zwaartepunt 4 is de duurzame ontwikkeling van visserijgebieden, onder andere door het oprichten van lokale vissersgroepen, het implementeren van lokale ontwikkelingsstrategieën en het ondersteunen samenwerkingsprojecten. Belangrijkste knelpunten hierbij zijn de problemen die er bestaan op het gebied van werkgelegenheid in de visserijsector en de druk op het milieu door het intensieve toerisme.

5.b.4.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen

Ongeveer 900 mensen werken nu op de zeevisserijvloot. Gezien de huidige ontwikkelingen verwachten wij dat dit aantal de komende jaren zal dalen. Door de hoge brandstofkosten varen vissersvaartuigen soms niet uit waardoor de bemanning aan wal moet blijven. Bedoeling is via dit zwaartepunt alternatieve activiteiten te ontwikkelen voor deze periodes zodat de zeevisserij op deze vissers kan blijven rekenen en de totale werkgelegenheid in de zeevisserijsector en aanverwanten niet daalt.

De Belgische kuststrook is heel kort (67km) met als gevolg dat deze toeristisch heel intensief wordt uitgebaat. Deze intensiviteit zorgt voor heel wat milieudruk waarbij er nog weinig ruimte overblijft voor natuurwaarden en visserijactiviteiten. Bedoeling is via het

Operationeel Programma het ecotoerisme aan de Belgische kust op de kaart te zetten en acties gericht op het natuurbehoud aan de Belgische kust te ondersteunen.

Resultaatsindicatoren zwaartepunt 4	2007	2010	2015
Aantal nieuwe jobs gecreëerd of behouden tgv de uitvoering van de geselecteerde lokale ontwikkelingsstrategie	0	0	80

Het behalen van de specifieke doelstelling voor zwaartepunt 4 zal gemeten worden met behulp van bv 1 indicator. Bedoeling is dat er door het uitvoeren van de geselecteerde lokale ontwikkelingsstrategie de huidige jobs behouden blijven of dat er nieuwe jobs gecreëerd worden in het geselecteerde ontwikkelingsgebied.

5.b.4.3. Motivering medefinancieringpercentages

Deze maatregel wordt voor het eerst toegepast in de Belgische kustvisserijgebieden, wat een hoge steunintensiteit rechtvaardigt, evenals de steun van het EVF voor 50 % (de helft komt van het EVF en de helft van het Vlaams Gewest).

Vermits het gaat om projecten van gemeenschappelijk belang en zelfs zuivere overheidsinterventies zullen de projectuitgaven meestal 100 % worden betoelaagd, waarvan de helft ten laste van het EVF, en ten hoogste voor 60 % voor alle projecten die inkomsten opleveren.

5.b.4.4. Beschrijving van de visserijgebieden in België

De Belgische Kust is de landstreek in Vlaanderen die als kuststrook grenst aan de Noordzee.

In het noorden vormt Het Zwin de grens met Nederland, waarna het strand verder noordwaarts in Zeeuws-Vlaanderen doorloopt. In het zuiden gaat de kustlijn over in de Franse Opaalkust die in het Franse Duinkerke en oostelijk ervan ook wel de Franse "Côte Flamande" wordt genoemd. Achter de kuststrook, meer landinwaarts, liggen de Polders. Deze polders en de kust vormen samen Maritiem Vlaanderen.

Langsheen de kust komen zandstranden voor. De kuststrook is sterk verstedelijkt, en vormt één van de belangrijkste toeristische regio's van het land en telt verscheidene badplaatsen.

De kuststrook in België wordt getypeerd door zijn lineaire stedelijke ontwikkeling. Langs de kust liggen verschillende steden, die door infrastructuur sterk met elkaar verbonden zijn. Sterke verstedelijking, met soms hoogbouw, concentreert zich langsheen de kustlijn, en de Koninklijke Baan, de kusttram en de snelweg A18 die langsheen de kust lopen. Daartussenin komen nog op enkele plaatsen open duingebieden of slikken- en schorrengebieden voor.

De gemeenten langs de Belgische kust in Vlaanderen zijn, van oost naar west, Knokke-Heist, Zeebrugge, Blankenberge, De Haan, Bredene, Oostende, Middelkerke, Nieuwpoort, Koksijde en De Panne.

Binnen deze heel beperkte kustzone maakt de zeevisserij een belangrijk deel uit van de activiteiten aan de kust en betekent een stimulans voor het verbruik van verse vis. Naast de zeevisserij en maricultuur zijn er echter nog een heel aantal andere activiteiten die in deze beperkte ruimte aan bod willen komen: toerisme & recreatie, natuur, scheepvaart, baggerspeciestorting, zand- en grindwinning, windenergie, militair gebruik, leidingen, evenementen op strand en op zee, sportvisserij, ...

De regio neemt het belangrijkste deel van het verblijfstoerisme en dagtoerisme van Vlaanderen voor zijn rekening. Het toerisme is erg seizoensgebonden, met als piekseizoen de zomervakantie in juli - augustus. De kust heeft meer dan twee derde van de hotelcapaciteit van Vlaanderen, met meer dan 500 hotels, en 27.000 bedden.

Langsheen de Vlaamse kust komen zandstranden voor. Deze zijn onderhevig aan zandverplaatsing door wind en sedimenttransport door getijden. De breedste stranden komen aan de Westkust voor.

Aan de Belgische kust komen twee estuaire zones voor, namelijk aan de IJzermonding en het Zwin. Op deze plaatsen zijn er slikken -en schorregebieden. De laagst gelegen slikken overstromen elk getij, de hogere schorren slechts bij vloed.

Tussen het strand en de polders bevindt zich een duinengordel, tenminste waar deze nog niet door verstedelijking is verdwenen.

5.b.4.5. Complementariteit

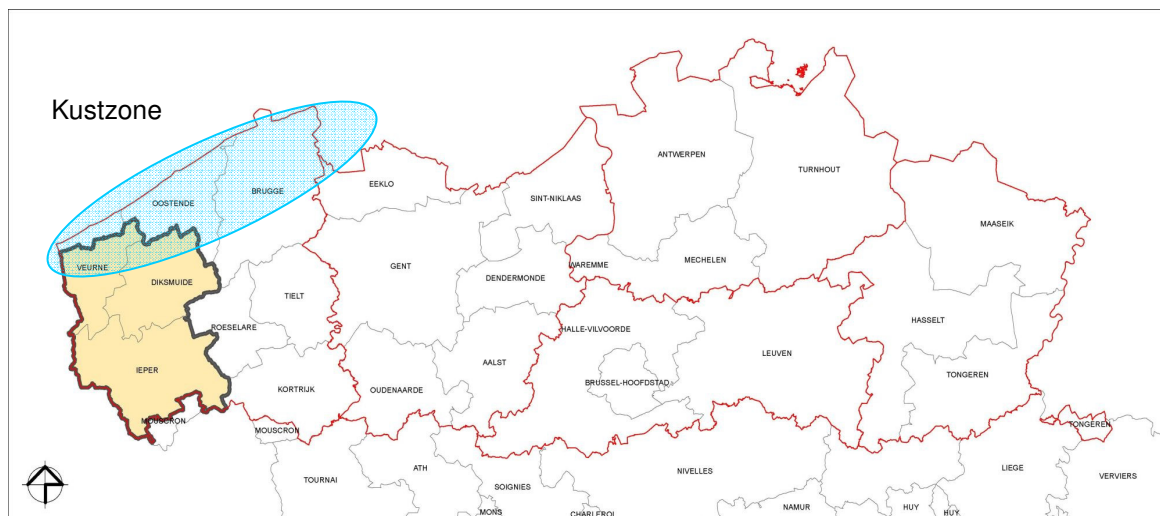
Het grondgebied waarop de plaatselijke ontwikkelingsstrategie van de op te richten groep betrekking zal hebben, omvat een deel van de Belgische kust dat uitgesloten wordt van het geografische toepassingsgebied van Leader. Er zal evenwel worden gestreefd naar samenwerking en synergie met de PG's.

De beheersautoriteit voorkomt elk risico op dubbele financiering tussen het ELFPO en het EVF. Daartoe bakent ze duidelijk de respectievelijke taken af van de groepen die opereren binnen de context van het EVF en van de Plaatselijke Groepen die werken in het kader van het programma voor plattelandsontwikkeling (Programmadocument Plattelandsontwikkeling – PDPO).

Het is mogelijk dat beide Fondsen elkaar overlappen inzake plaatselijke ontwikkeling. De doelstellingen en methodologie van zwaartepunt 4 van het ELFPO en van de LEADER-voorziening sluiten immers nauw aan bij die van zwaartepunt 4 van het EVF. De selectieprocedure van projecten bevat de verplichting om na te gaan of geen gelijkaardige steun werd toegekend onder een ander Europees fonds. Vervolgens en indien noodzakelijk, kunnen vertegenwoordigers van andere Europese fondsen worden uitgenodigd om deel te nemen aan het Toezichtcomité van het EVF.

Sommige LEADER-groepen (plaatselijke groepen, PG's) omvatten al vissers en mogelijks viskwekers, maar de PG's hebben in Vlaanderen enkel de ambitie de zeevisserijgebieden te bestrijken. Voor de opzet van EVF-groepen zullen dus vooral de kustgebieden worden beoogd.

Vlaams Leadergebied dat aansluit bij de Belgische kust:

(De zone LEADER van de Westhoek is opgekleurd in het geel)

5.b.4.6. Maatregel 4.1: Ontwikkeling van visserijgebieden

Juridische basis : EVF-Ver. Art. 43-45;

Een dergelijke maatregel wordt voor het eerst uitgewerkt in de Belgische kustvisserijgebieden. Momenteel bestaan er in de Belgische visserijgebieden geen groep of organisme dat als plaatselijke groep in het kader van deze maatregel kan fungeren en ontwikkelingsstrategieën kan uitwerken. Er moet dus een nieuwe groep opgericht worden.

Beschrijving:

In deze ontwikkelingsstrategie kunnen o.a. volgende thema's aan bod komen:

- gecombineerde beroepsactiviteit voor vissers: dit thema doelt op het faciliteren van het combineren van het beroep van visser met alternatieve beroepsactiviteiten. Dit betekent onder meer dat er visserijactiviteiten dienen ontwikkeld te worden die parttime rendabel zijn. Een mogelijkheid die hier moet onderzocht worden is het omvormen van intensieve hobbyvisserij naar parttime commerciële visserij of het combineren van seizoensgebonden visserij met behulp van alternatieve technieken met andere beroepsactiviteiten. Dit zou tevens het visserijbeheer verbeteren;
- het bieden van meerwaarde aan visserijproducten: bepaalde visserijproducten (bvb. grijze garnaal) worden over grote afstanden getransporteerd voor verwerking. Dit thema dient oplossingen te zoeken voor lokale verwerking;
- infrastructuur kleinschalige visserij (instandhouding vistrap): de visserij biedt een meerwaarde aan kustgemeenten en lokale vismarkten (bvb. Oostendse vistrap) spelen daar een belangrijke rol in. Het in stand houden of nieuw inrichten van dergelijke infrastructuur is van belang voor het in stand houden van de kustvisserij. Dit thema dient hierop in te spelen;
- interregionale samenwerking: bedoeling is o.a. samen te werken met de Zeeuwse mari- en aquacultuur ter verspreiding van goede praktijken;
- promotie van het visserijberoep: dit thema streeft de promotie na van het vissersberoep met speciale aandacht voor vrouwen en dient tevens het belang van de duurzaamheid van visserijactiviteiten in het licht te zetten. Derhalve kan dit thema een

puur promotiekarakter hebben maar kan ook gewerkt worden aan initiatieven binnen het onderwijs en de vissersgemeenschap;

- bescherming van het milieu in visserijgebieden: met speciale aandacht voor initiatieven gericht op het beperken van de negatieve milieu-impact van visserij-gerelateerde activiteiten aan wal;
- bescherming en verbetering van het natuurlijke erfgoed;
- de stimulering van het mariene- en ecotoerisme door oa hergebruik van gedeclasseerde vissersvaartuigen.

Ook andere thema's en maatregelen die passen binnen de maatregelen van het EVF kunnen door de plaatselijke groepen in hun ontwikkelingsstrategie opgenomen worden, in het bijzonder grensoverschrijdende samenwerking met Nederland (Zeeland) en Frankrijk (Boulogne-sur-mer).

Volgende actoren kunnen meewerken aan de opstelling van een ontwikkelingsstrategie en/of projecten indienen in het kader van deze maatregel: beroepsverenigingen, natuurverenigingen, actoren in de toeristische sector, ...

Begunstigden: de lokale actiegroep(en) bestaande uit vertegenwoordigers van de visserijsector en van andere relevante lokale sociaaleconomische sectoren en haar/hun private partners.

Specifiek vereiste informatie:

Procedures en criteria voor het selecteren van de visgebieden

Motivering van de selectie van visgebieden waarvan de omvang buiten de in artikel 43, lid 3 van Verordening (EG) nr. 1198/2006 vastgestelde grenzen valt.

De betrokken gebieden moeten:

- vanuit geografisch, economisch en sociaal oogpunt een homogeen geheel vormen;
- niet groter zijn dan een arrondissement (niveau NUTS 3) en mogen enkel uit kustgemeenten en hun deelgemeenten bestaan;
- over een actieve vissershaven of over een visserijgemeenschap met meer dan 300 tewerkstellingsplaatsen in de visserijsector beschikken;
- een territoriaal continu gebied vormen, hetzij voorzien in een territoriale continuïteit tussen de drie kusthavens, hetzij uitgaan van het idee dat er verschillende EVF-groepen zijn, bijvoorbeeld een EVF-groep in Nieuwpoort en een andere groep voor Oostende-Bredene..

In principe komen alle visserijgebieden die voldoen aan deze criteria in aanmerking voor steun uit zwaartepunt 4. De selectie van het gebied hangt samen met de voor dit gebied uitgewerkte ontwikkelingsstrategie. Het gebied waarvoor de strategie het best aansluit bij de noden van dit gebied en bij de doelstellingen voor dit zwaartepunt zal door de beheersautoriteit geselecteerd worden.

Procedures, criteria en tijdschema voor het selecteren van de groepen, inclusief het indicatieve aantal groepen en het gepland percentage visserijgebieden die onder de strategieën voor plaatselijke ontwikkeling vallen.

- de Plaatselijke Groepen moeten bestaan uit een geheel van partners waarin de sociaal-economische visserijmilieus van het gebied evenwichtig en representatief vertegenwoordigd zijn. Op niveau van de besluitvorming moeten de economische en sociale partners en de verenigingen tenminste 50% van het plaatselijke partnerschap uitmaken. De keuze van de partners moet weloverwogen zijn. De ontwikkelingsstrategie moet immers gedragen worden door de ganse PG en de leden moeten door de positie die ze innemen kunnen bijdragen tot de uitvoering van de ontwikkelingsstrategie.
- ze beschikken over een adequate kritische massa in termen van menselijke, financiële en economische hulpbronnen.

Volgende sectoren moeten zeker en al naargelang het belang van deze sector in de strategie in meer of mindere mate in de lokale actiegroep vertegenwoordigd zijn:

- vissers & reders;
- de toeristische sector;
- de natuurorganisaties;
- arbeidsbemiddelingsector;
- opleidingssector;
- de lokale sociale partners, in het bijzonder verenigingen van vissersvrouwen en verenigingen van jonge vissers.

In het kader van het verder in het programma opgenomen zwaartepunt 'duurzame ontwikkeling van visserijgebieden' kunnen plaatselijke groepen de promotie van het visserijberoep in hun ontwikkelingsstrategie mee opnemen. Hierbij is het ook de bedoeling vrouwen aan te spreken.

De lokale actiegroepen die een strategie uitwerken in het kader van zwaartepunt 4 moeten voor minstens een derde uit vrouwen bestaan. Ook de strategie en een deel van de hieruit voortvloeiende acties moeten specifiek op vrouwen en specifiek vrouwelijke noden op het gebied van toegang tot werk en carrièreopbouw gericht zijn.

De leden van de PG's moeten blijk geven van hun vermogen om samen een ontwikkelingsstrategie voor het gebied uit te stippelen en deze uit te voeren. Ook de betrokkenheid na de goedkeuring van projecten dient te worden behouden. De PG-leden moeten zich actief inzetten voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie door de inbreng van knowhow, het actief benaderen van de verschillende actoren, het uitwerken van projectideeën,...

De toepasselijkheid en het operationele karakter van het partnerschap zal worden beoordeeld in termen van de doorzichtigheid en duidelijkheid van de taakverdeling en verantwoordelijkheden. De partners moeten garanderen dat zij zich van de toegekende taken kunnen kwijten en dat de werkingsmechanismen en de besluitvorming doeltreffend en transparant zijn.

Er wordt verwacht dat, zeker in het begin, slechts één plaatselijke groep opgericht zal worden waardoor ongeveer 30% van de Belgische zeevisserijgebieden onder de strategie voor duurzame ontwikkeling van visserijgebieden zal vallen.

Tijdschema voor het selecteren van de groepen:

WAT	WANNEER
Opstellen lastenboek en goedkeuring ervan door het CvT	Uiterlijk 4 jaar na goedkeuring van het OP (art 22 EVF toepassingsverordening)
Tender voor opstellen ontwikkelingsstrategie	3 maand na goedkeuring lastenboek
Indienen ontwikkelingsstrategieën	6 maand na uitschrijven tender
Selectie ontwikkelingsstrategieën	6 maand na uiterste indieningsdatum van de strategieën

Administratieve en financiële capaciteit

De plaatselijke groep is verantwoordelijk voor het opmaken van de ontwikkelingsstrategie en het selecteren van projecten die hiertoe bijdragen. Daarvoor moet de plaatselijke groep projectoproepen lanceren, selectiecriteria voor deze projecten opstellen, projecten selecteren, ...

Om al deze taken uit te voeren moet een manager en een administratieve medewerker door de plaatselijke groep in dienst genomen worden. Hiervoor kan indien opportuun ook samengewerkt worden met het Leader secretariaat voor het leader gebied Westhoek (aangeduid in het geel op bovenstaande kaart).

Alle financiële taken zoals het verzekeren dat de uitgaven gedaan werden zoals overeengekomen in de projectvoorstellen, het betalen aan de begunstigen en het voorbereiden van alle documentatie voor de betaal- en andere autoriteiten zal gebeuren door de beheersautoriteit.

De bedrijfskosten van de plaatselijke groepen mogen de 10% van hun totale begroting niet overschrijden.

Implementatie van de lokale ontwikkelingsstrategie

Procedure en financiële circuits

Taken van de groepen bij het voorbereiden en implementeren van de strategie

Beschrijving van de beheersregels en financiële circuits tot bij de begunstigde, inclusief een beschrijving van de procedure voor het selecteren van de activiteiten en van de rol en taken van de groepen met betrekking tot de beheers-, toezicht- en controlesystemen.

De groepen moeten beginnen met het opstellen van een SWOT-analyse voor het visserijgebied waarvoor ze een ontwikkelingsstrategie willen uitwerken.

Daarbij moeten ze de beleidsopties voor de duurzame ontwikkeling van het visserijgebied uitwerken. Hierbij moet duidelijk zijn hoe ze dit in de praktijk gaan uitwerken gebruik makend van de thema's vastgelegd voor maatregel 4.1 van het Belgisch OP EVF en van bestaande lokale structuren en instrumenten.

De PG bepalen de procedure voor indiening en goedkeuring van de projecten ter uitvoering van hun lokale ontwikkelingsstrategieën. Projectpromotoren dienen projecten in bij de PG. De PG evalueren de projecten en keuren ze goed. De PG gaan na of de projectvoorstellen invulling geven aan de lokale ontwikkelingsstrategie. Het beheer, toezicht en de controle op deze projecten gebeurt door de beheersautoriteit.

De uitbetaling aan de projectpromotoren gebeurt door de beheersautoriteit. Voor elk project wordt nagegaan of er geen dubbele financiering is met andere zwaartepunten of met Leader+.

Motivering van de bedrijfskosten die boven het in artikel 44, lid 5, van Verordening (EG) nr. 1198/2006 vastgestelde maximum liggen.

Het is niet de bedoeling dat de bedrijfskosten van de plaatselijke groepen de 10% van hun totale begroting overschrijden. Mocht dit toch noodzakelijk blijken dan zal deze noodzakelijkheid alsnog gemotiveerd worden en voor advies aan het Toezichtcomité voorgelegd worden.

Identificatie van de maatregelen die in aanmerking komen voor steun uit meer dan een communautair steuninstrument en motivering van de gekozen optie.

ESF

Een aantal acties die passen in het kader van zwaartepunt 4 zouden ook via het ESF betoelaagd kunnen worden:

- faciliteren van het combineren van het beroep van visser met alternatieve beroepsactiviteiten.

Opleidingen die reconversie op het oog hebben zullen door het ESF worden medegefinancierd. Andere, specifiekere of meer op de noden van as 4 gerichte opleidingen zullen door het EVF gefinancierd worden.

Bij tussenkomst van het ESF voor een vlottere *economische omschakeling van de veranderende sector*, kunnen de betrokken vissers a priori toegang krijgen tot opleidingen en andere outplacementdiensten die worden medegefinancierd door het ESF.

Voor de doelstellingen en prioriteiten gelinkt aan dit zwaartepunt zal de tussenkomst van het EVF prioritair zijn in het geval van een diversifiëring of omschakeling van zeevisserijbedrijven naar een activiteit in het domein van de aquacultuur. In het geval van een diversifiëring of omschakeling naar andere activiteiten (buiten het landbouwdomein), zal voorrang worden gegeven aan de tussenkomst van het ESF.

LIFE

Een aantal acties die passen in het kader van zwaartepunt 4 zouden ook via LIFE betoelaagd kunnen worden:

- bescherming van het milieu in visserijgebieden: met speciale aandacht voor initiatieven gericht op het beperken van de negatieve milieu-impact van visserij-gerelateerde activiteiten aan wal;
- bescherming en verbetering van het natuurlijke erfgoed.

LIFE+ is een complementair fonds wat impliceert dat alle acties die in aanmerking komen voor subsidiëring via een ander fonds niet meer in aanmerking voor subsidiëring via LIFE+. Bovenstaande acties worden dus betoelaagd via het EVF en niet via LIFE+.

EFRO

Een aantal acties die passen in het kader van zwaartepunt 4 zouden ook via het EFRO betoelaagd kunnen worden:

- het onderhouden, in stand houden, bouwen, ... van bepaalde infrastructuren ten gunste van de kleinschalige visserij;

- interregionale samenwerking: bedoeling is oa samen te werken met de Zeeuwse mari- en aquacultuur ter verspreiding van goede praktijken;
- de stimulering van het mariene- en ecotoerisme;
- grensoverschrijdende samenwerking op maritiem gebied in het kader van Europese territoriale samenwerkingsprogramma's, cfr artikel 6 van het EFRO.

In het kader van het OP EFRO Vlaanderen zullen geen projecten met betrekking tot de visserijsector ondersteund worden.

ELFPO en de samenwerking met de PG's (LEADER)

De beheersautoriteit voorkomt elk risico op dubbele financiering tussen het ELFPO en het EVF. Daartoe bakent ze duidelijk de respectieve taken af van de groepen die opereren binnen de context van het EVF en van de Plaatselijke Groepen (LEADER) die werden opgericht en werken in het kader van het programma voor plattelandontwikkeling (Programmadocument Plattelandontwikkeling – PDPO).

Informatie over het nationale netwerk en het budget voorzien voor dit netwerk.

Gezien er voorzien wordt dat er in België maar één plaatselijke groep opgericht wordt, wordt er geen nationaal EVF netwerk opgericht. Indien gewenst en voor zo ver het pertinent zou zijn kan de plaatselijke EVF groep zich aansluiten in het regionale netwerk van plaatselijke groepen (Leader+). Er zullen wel technische bijstandsmiddelen voorzien worden voor deelname aan het 'Community network for fisheries'.

5.b.4.7. Maatregel 4.2: Transnationale samenwerking

Afhankelijk van opportuniteiten en belangstelling van de Nederlandse en Franse plaatselijke groepen zal de Belgische geselecteerde plaatselijke groep hiermee samenwerken voor bepaalde thema's.

5.b.5. Prioritair zwaartepunt 5: Technische bijstand

5.b.5.1. Belangrijkste doelstellingen

De efficiënte uitvoering van het Belgisch operationeel programma voor de Belgische visserijsector en het versterken van het animo en de beheerscapaciteiten van de beheersautoriteit.

5.b.5.2. Uitgangssituatie en de gekwantificeerde doelstellingen

De specifieke doelstelling voor zwaartepunt 5 is het scheppen van een adequaat financieel en administratief kader voor het bereiken van de hierboven vermelde doelstellingen van de verschillende zwaartepunten.

5.b.5.3. Motivering medefinancieringpercentages doelgroepen / -sectoren / -gebieden en/of begunstigden

Gezien het strategische belang van de technische bijstand voor het toekomstig succesvol uitvoeren van het huidige OP EVF en rekening houdend met de lessen

getrokken uit het verleden is het medefinancieringspercentage vastgelegd op 50%. Ook hier reflecteert zich de verhouding van de beschikbare Europese en regionale middelen.

Gezien alle via deze maatregel subsidiabele kosten ten laste van de beheersautoriteit en regionale beheersdienst vallen, zijn deze de enige begunstigden.

5.b.5.4. Complementariteit

Niet relevant in de Belgische context.

5.b.5.5. Maatregel 5.1: Technische bijstand

Juridische basis : EVF-Ver. Art. 46

Beschrijving:

In het kader van deze maatregel zouden volgende acties van EVF-steun kunnen genieten:

- voorbereidende studies, het uitwerken van strategieën, marktstudies, gegevensverzameling, etc. voor de voorbereiding van een palingsherstelplan, een VAR, (Verordening (EG) nr. 744/2008), ...
- communicatie- en informatieacties gericht op mogelijke begunstigden en het grote publiek;
- versterking van de administratieve capaciteit van de organismen gelinkt aan de uitvoering van het EVF en de operationele kosten voor de functionering van deze organismen;
- kosten gerelateerd aan de sluiting, en indien nodig de eindevaluatie, van het FIOV OP na 31.12.2008;
- deelname aan Europese vergaderingen in het kader van de implementatie van het OP;
- organisatie van een secretariaat van het nationale Toezichtcomité van het OP;
- voorbereiding van het strategische debat (artikel 16 van de EVF verordening) en updaten van het NSP;
- dynamisering en nauwe opvolging bij de opstart van de lokale groep in het kader van zwaartepunt 4 van het EVF.

6. FINANCIERINGSPLANNEN

6.a. Jaarlijkse vastlegging

Vastleggingen worden aangegaan op jaarbasis, overeenkomstig het volgende plan :

Referentie operationeel programma (CCI-nummer): 2007BE14FPO001

Jaar per financieringsbron voor het programma, in euro:

In niet-convergentie zone

Jaar	Beschikking C(2008) 4358 van 13/08/2008 Bedrag EVF in lopende prijzen
2007	0
2008	4.191.906
2009	4.263.970
2010	4.337.474
2011	4.412.449
2012	4.488.923
2013	4.566.926
Total FEP	26.261.648

6.b. Vastlegging per prioritair zwaartepunt

Referentie operationeel programma (CCI-nummer): 2007BE14FPO001

Prioritaire zwaartepunten in euro (geldende marktprijs):

In niet-convergentie zone

Prioriteit	Totale overheidssteun	EVF bijdrage	Nationale bijdrage	Medefinancieringspercentage
Prioritair zwaartepunt 1	15.123.296	7.561.648	7.561.648	50 %
Prioritair zwaartepunt 2	10.000.000	5.000.000	5.000.000	50 %
Prioritair zwaartepunt 3	18.976.704	9.488.352	9.488.352	50 %
Prioritair zwaartepunt 4	5.800.000	2.900.000	2.900.000	50 %
Prioritair zwaartepunt 5	2.623.296	1.311.648	1.311.648	50 %
TOTAAL	52.523.296	26.261.648	26.261.648	50 %

7. UITVOERINGSBEPALINGEN

De steunverlening uit het EVF verloopt in het kader van Verordening (EG) nr. 1198/2006, in het bijzonder haar hoofdstuk VII, via een enig nationaal programma voor de lidstaat in uitvoering van artikel 17, §1 van het EVF, gecoördineerd door de Vlaamse overheid, Beleidsdomein Landbouw en Visserij, Departement Landbouw en Visserij, ten gevolge van een intern institutioneel Belgisch akkoord. De functies van de beheersautoriteit zijn beschreven in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1198/2006 van de Raad van 27 juli 2006 inzake het Europees Visserijfonds.

Om zowel rekening te houden met de institutionele structuren als met de economische realiteit van de sector, wordt er een beroep gedaan op artikel 58, § 2, om alle taken te verwezenlijken in de twee voornaamste regio's van het land.

De beheers- of certificeringsautoriteit en de auditautoriteit, alsook de diensten die de taken daarvan op zich nemen, worden aangewezen en beschreven op de volgende pagina's van het OP.

Krachtens artikel 70 van het EVF "zijn de Lidstaten verantwoordelijk voor het beheer van en de controle op" het OP EVF. De beheersautoriteit, met de volle steun van de bemiddelende instanties die verderop aangewezen worden, behoudt de volledige verantwoordelijkheid over het bestuur, de doeltreffendheid en de juistheid van het beheer en de uitvoering van alle acties, met inbegrip van de taken die aan andere instellingen gedelegeerd zijn.

7.a. De beheers-, certificerings- en auditautoriteit

7.a.1. Beheersautoriteit

Vlaanderen

De beheersautoriteit van het huidige OP EVF, aangewezen in de zin van artikel 58, § 1 a), wordt uitgeoefend door de Afdeling Landbouw-en Visserijbeleid van het Departement Landbouw en Visserij met de ondersteuning van zijn buitendienst, die het beheer, de follow-up en de controle uitoefent van de structurele steunverlening die toegekend wordt krachtens dit OP.

Krachtens de interregionale akkoorden zijn de taken ter uitvoering van het Waalse programma overgedragen aan de Waalse autoriteiten (DGARNE Direction des programmes européens). (Akkoorden ingeschreven in het kader van de speciale wet van 13 juli 2001, genoemd de Lambermontakkoorden).

Zij staat tevens in voor het beheer van, het toezicht en de controle op de structurele steunverlening die toegekend wordt aan acties die in Vlaanderen beslist en gevoerd worden krachtens dit OP. Dit omvat tevens de boekhoudkundige aspecten betreffende de betalingen van de EVF-steun, in samenwerking met de MOD (Managementondersteunende Dienstverlening) van het Departement Landbouw en Visserij.

De beheersautoriteit van het huidige OP EVF en van de acties gevoerd in Vlaanderen, is de volgende:

Vlaamse overheid
Departement Landbouw en Visserij
ALVB: Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid
Koning Albert II laan 35 bus 40
B-1030 Brussel

Met zijn buitendienst:
Dienst Zeevisserij
Cel FIVA/EVF
Vrijhavenstraat 5
8400 Oostende

Wallonië

Met toepassing van artikel 58, § 2, van de Verordening (EG) nr. 1198/2006 worden, voor het Waalse Gewest, de taken van de beheersautoriteit toevertrouwd aan een bemiddelende instantie die optreedt als gedelegeerde beheersautoriteit van de steun toegekend krachtens het OP voor alle acties op het grondgebied van Wallonië, namelijk:

Gouvernement wallon
Service Public de Wallonie (SPW) – DGARNE (*)
Direction des Programmes Européens
Avenue Prince de Liège, 7
5100 Namur

De beheersautoriteit behoudt de volledige verantwoordelijkheid voor het beheer en de algemene coördinatie van het OP EVF, in het bijzonder ten opzichte van de Europese instellingen, inzonderheid de opmaak en de indiening bij de Commissie van het jaarverslag over de uitvoering (artikel 67 van het EVF), de evaluaties (artikel 49) en de organisatie van het nationaal Toezichtcomité dat opgericht is bij artikel 63 van het EVF. Zij oefent ten volle de functie uit die aangegeven wordt in artikel 59 h en i), en coördineert de taken voorzien in § c), d), e), die, in eerste instantie voor Wallonië, toevertrouwd zijn aan de bemiddelende instantie die optreedt als gevolmachtigde autoriteit, om er een nationale synthese van te maken. Bovendien staat de beheersautoriteit in voor het verzamelen, de monitoring en de indiening van de uitgavendeclaraties en betalingsaanvragen bij de Commissie.

De functies van de beheersautoriteit die gedelegeerd zijn aan de hierboven aangewezen instelling, zijn die welke zijn opgenomen in artikel 59 van het EVF, in het bijzonder in § a), b), c), f), g) en j). Bovendien werkt die instelling ten volle samen met de beheersautoriteit om, voor het deel dat haar betreft, de functies vervat in § c), d), e) van artikel 59 van het EVF te vervullen.

In het bijzonder zorgt de gedelegeerde beheersdienst in Wallonië ervoor dat:

- de geïnfomatiseerde vorm van de registratie en de bewaring van de boekhoudkundige gegevens over elke concrete actie dezelfde is als deze die wordt gebruikt door de beheersautoriteit,
- dat uitvoering wordt gegeven aan de beslissingen die zijn genomen in het nationale Toezichtcomité, en
- dat de voorschriften inzake voorlichting en publiciteit van artikel 51 worden nagekomen.

7.a.2. Certificeringsautoriteit

De certificeringsautoriteit van dit OP EVF, aangewezen in de zin van artikel 58, § 1 b), wordt uitgeoefend door de volgende dienst:

Vlaamse overheid
Departement Landbouw en Visserij
Afdeling landbouw- en Visserijbeleid
Dienst Zeevisserij
Cel Beleid en Certificering
Vrijhavenstraat 5
8400 Oostende

Daar het huidige OP op financieel vlak eerder bescheiden is, zijn de beheersautoriteit en de certificeringsautoriteit opgenomen in hetzelfde administratief geheel, met name het Departement van Landbouw en Visserij (voorzien bij artikel 58, § 4 van de EVF-verordening). Toch is het principe van functiescheiding tussen deze autoriteiten binnen het Departement alsook de onafhankelijkheid van de certificeringsautoriteit ten opzichte van de beheersautoriteit uitgewerkt en gewaarborgd, met eerbiediging van artikel 57. De financiële controle wordt gesuperviseerd door een andere administratie met name “Financiën en Budget” van het Vlaams Gewest terwijl de uitvoering wordt gedaan door een andere afdeling dan de afdeling Landbouw- en Visserijbeleid, t.t.z. door de Dienst “Managementondersteunende Dienstverlening” (MOD). Deze functiescheiding zal worden duidelijk gemaakt in een handleiding van procedures die in voorbereiding is.

Net zoals voor de beheersautoriteit zal, met toepassing van artikel 58, § 2, een bemiddelende instantie de functies vermeld in artikel 60 van het EVF uitoefenen in Wallonië. De nationale certificeringsautoriteit behoudt evenwel de functies voorzien overeenkomstig artikel 60 a), e) en f) van het EVF, en moet die als laatste verantwoordelijkheid vervullen. Zo blijft de nationale certificeringsautoriteit belast met de coördinatie van het programma, inzonderheid met het verzamelen, de monitoring en de indiening van de uitgavendeclaraties en betalingsaanvragen bij de Commissie.

De bemiddelende instantie die de certificeringsfuncties zal waarnemen voor alle uitgaven die medegefinancierd worden door het EVF betreffende de acties in Wallonië, is de volgende dienst:

Gouvernement wallon
Service Public de Wallonie (SPW) – DGO3
Département de l’octroi des aides
Chaussée de Louvain, 14
5000 Namur

7.a.3. Audit autoriteit

De audit autoriteit van het OP EVF belast met alle functies voorzien in artikel 61 van het EVF, is de volgende dienst:

Vlaamse overheid
Agentschap voor Landbouw en Visserij
Interne Audit
Ellipsgebouw, postbus 41
Koning Albert II-laan 35
1030 Brussel

Zij kan sommige van haar taken uitbesteden aan een bevoegde instelling.
Om haar functies in Wallonië naar behoren te kunnen vervullen, doet de
auditauteur van het OP EVF een beroep op de volgende dienst:

L'unité d'audit interne (UAI) de la DGARNE
Avenue du Prince de Liège, n°15
5100 Namur (Jambes)

De beheers- en auditauteurs van het OP EVF zullen er in het bijzonder op
toezien dat de opmaak en de indiening bij de Commissie van de verslagen
voorzien in artikel 71 van het EVF gebeuren binnen de voorgeschreven termijnen
(gedetailleerde beschrijving van de beheers- en controlesystemen,
evaluatieverslag van de doeltreffendheid van de beheers- en controlesystemen,
het conformiteitsadvies).

7.b. Betaalorgaan

De autoriteit die de gelden van het EVF van de Europese Commissie krachtens dit OP
zal ontvangen, is:

Vlaamse overheid
Departement Landbouw en Visserij
Afdeling landbouw- en Visserijbeleid
Dienst Zeevisserij
Cel Beleid en Certificering
Vrijhavenstraat 5
8400 Oostende

De volgende instellingen coördineren alle aanvragen tot terugbetaling uit het EVF
op basis van de betalingen uitgevoerd door de hieronder vermelde autoriteiten,
die respectievelijk verantwoordelijk zijn voor Vlaanderen en Wallonië voor de
betalingen aan de begunstigen:

Vlaamse Overheid
Departement Financiën en Begroting
Dienst Beleidsondersteuning
Koning Albert II-laan 19, bus 6
1210 Brussel

en

Région Wallonne
Service Public de Wallonie (SPW) – DGARNE - DGO3
Département des aides
Chaussée de Louvain, 14
5000 Namur

7.c. Procedures voor de beschikbaarstelling en de overmaking van de financiële middelen, ten einde de doorzichtigheid van deze geldstromen te verzekeren

7.c.1. Het beheer van de rekeningen

Voor het EVF-programma werd een rekening geopend bij een financiële instelling voor de ontvangst van de middelen en de storting ervan aan de gesubdelegeerde Waalse beheersautoriteit en aan de Vlaamse begunstigden. Essentieel aan deze structuur is dat de EVF-middelen volledig apart worden beheerd, buiten de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, dat de gelden permanent ter beschikking zijn om de gecontroleerde projecten snel uit te betalen en dat de eventuele opbrengsten van korte termijnbeleggingen en invorderingen ten goede komen aan de rekening.

Voor deze rekening wordt een centraal rekenplichtige aangesteld die onder het toezicht staat van de administratie van het Beleidsdomein Financiën en Begroting (FB), zelf onderworpen aan het toezicht van het Rekenhof.

In Vlaanderen

Naast de inhoudelijke ordonnateur (ALVB)⁵ die de opdracht geeft tot betaling, moet iedere betaling worden gevisieerd door een boekhoudkundige ordonnateur (MOD)⁶ vooraleer de rekenplichtige (FB)⁷ de betaling effectief kan uitvoeren. Bovendien kan in het betrokken informaticasysteem "ORAFIN" een begunstigde van steun slechts worden aangemaakt door een begunstigde beheerder (MOD). Ook op dat vlak bestaat er een strikte functiescheiding.

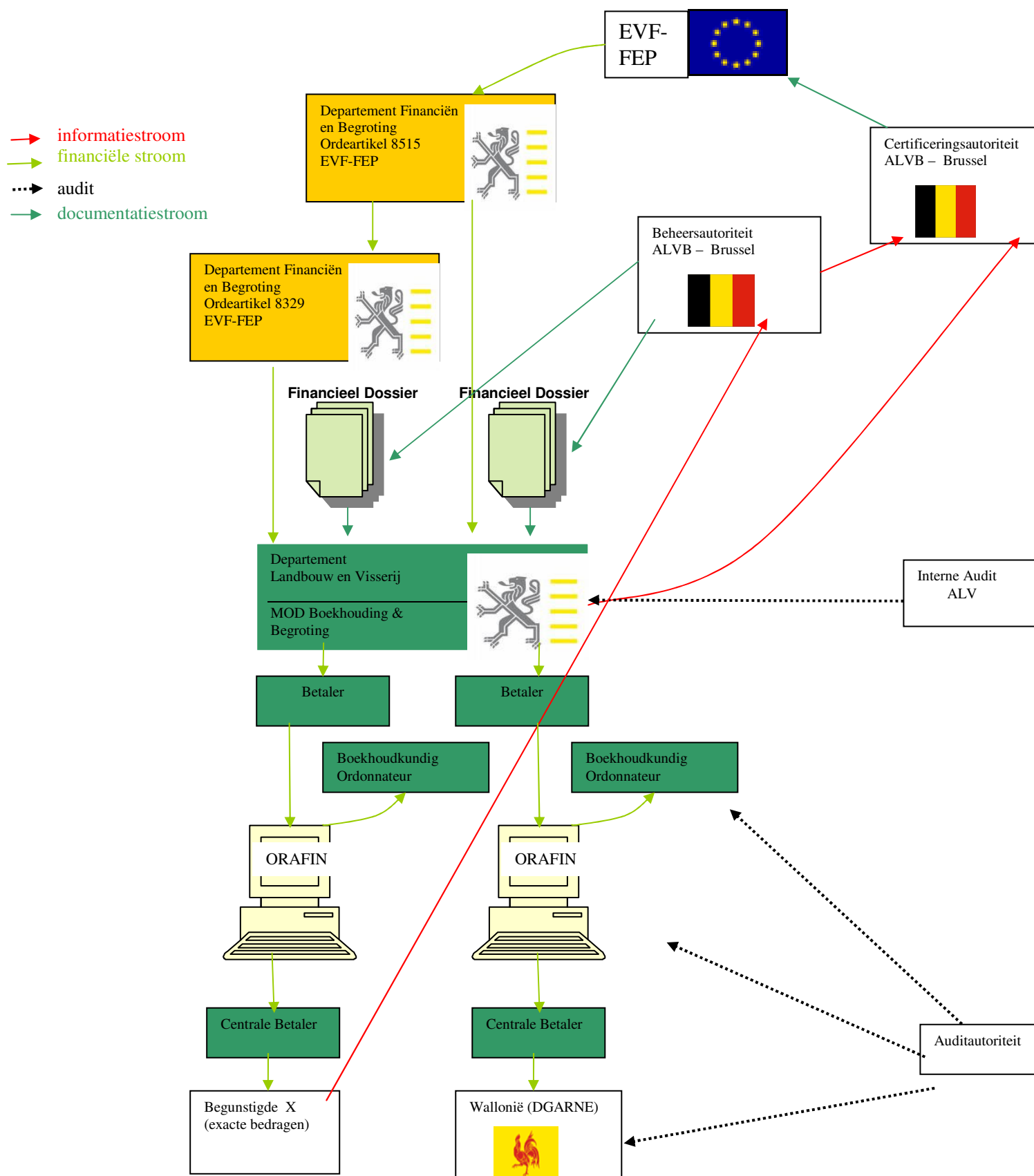
---

⁵ ALVB: Afdeling Landbouw en Visserij

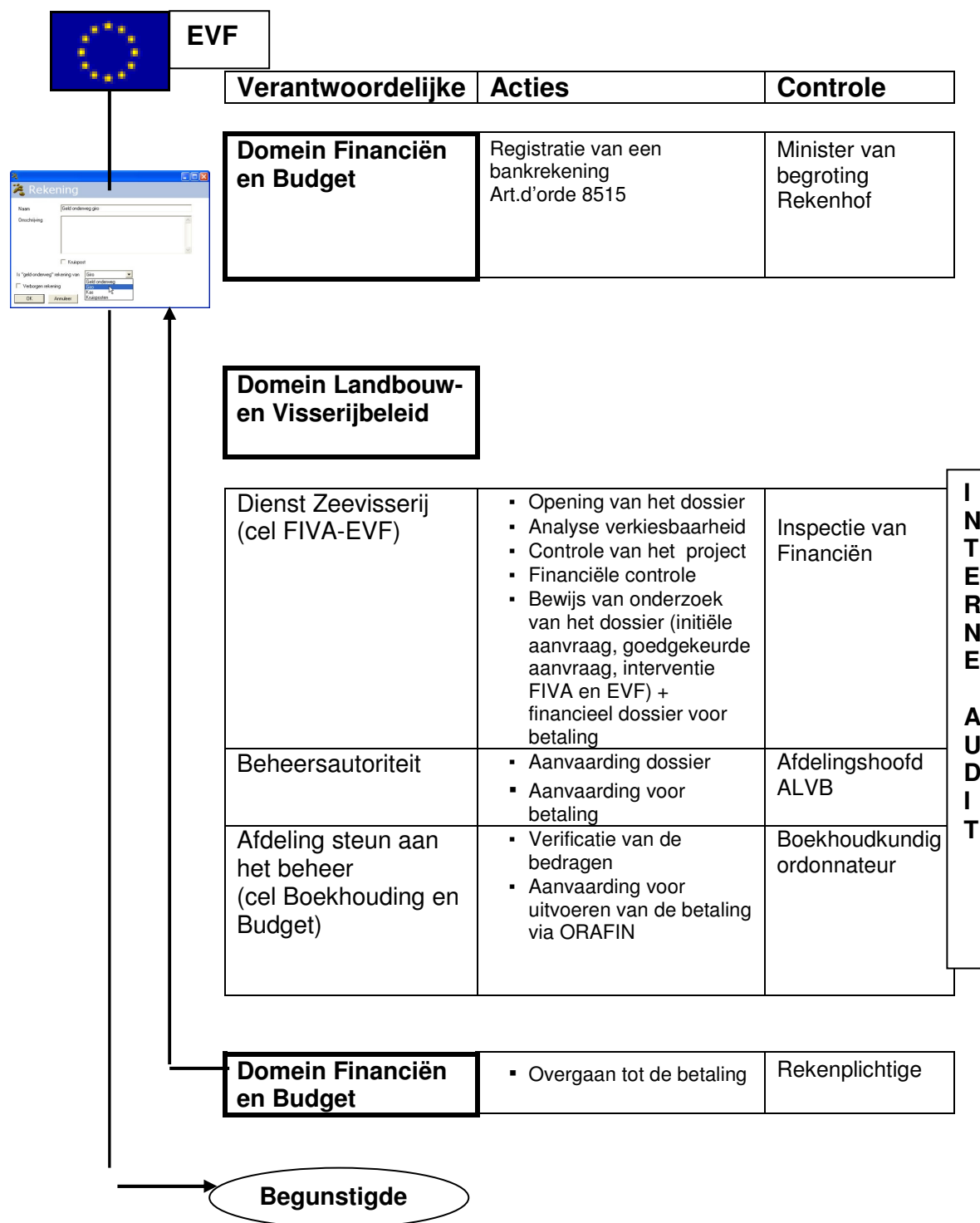
⁶ MOD: Management Ondersteunende Dienstverlening

⁷ FB: Departement Financiën en Begroting

Het algemene schema van de financiële stromen en in Vlaanderen ziet er als volgt uit:

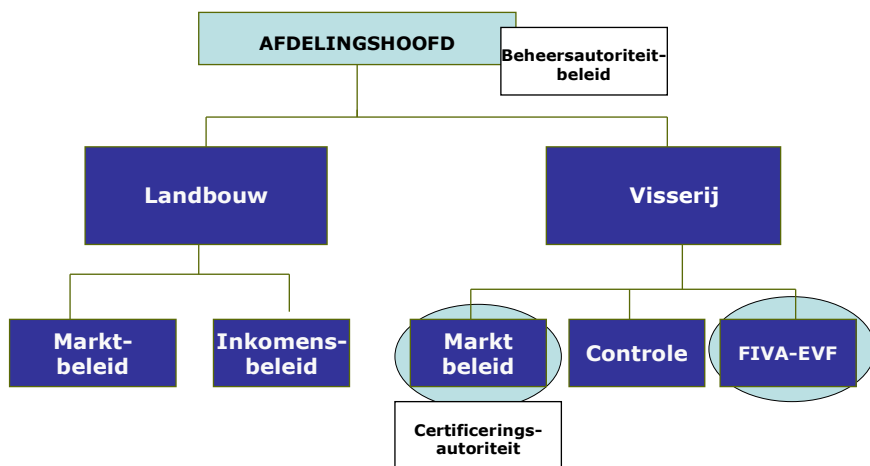

Transfer- en controleprocedures in Vlaanderen

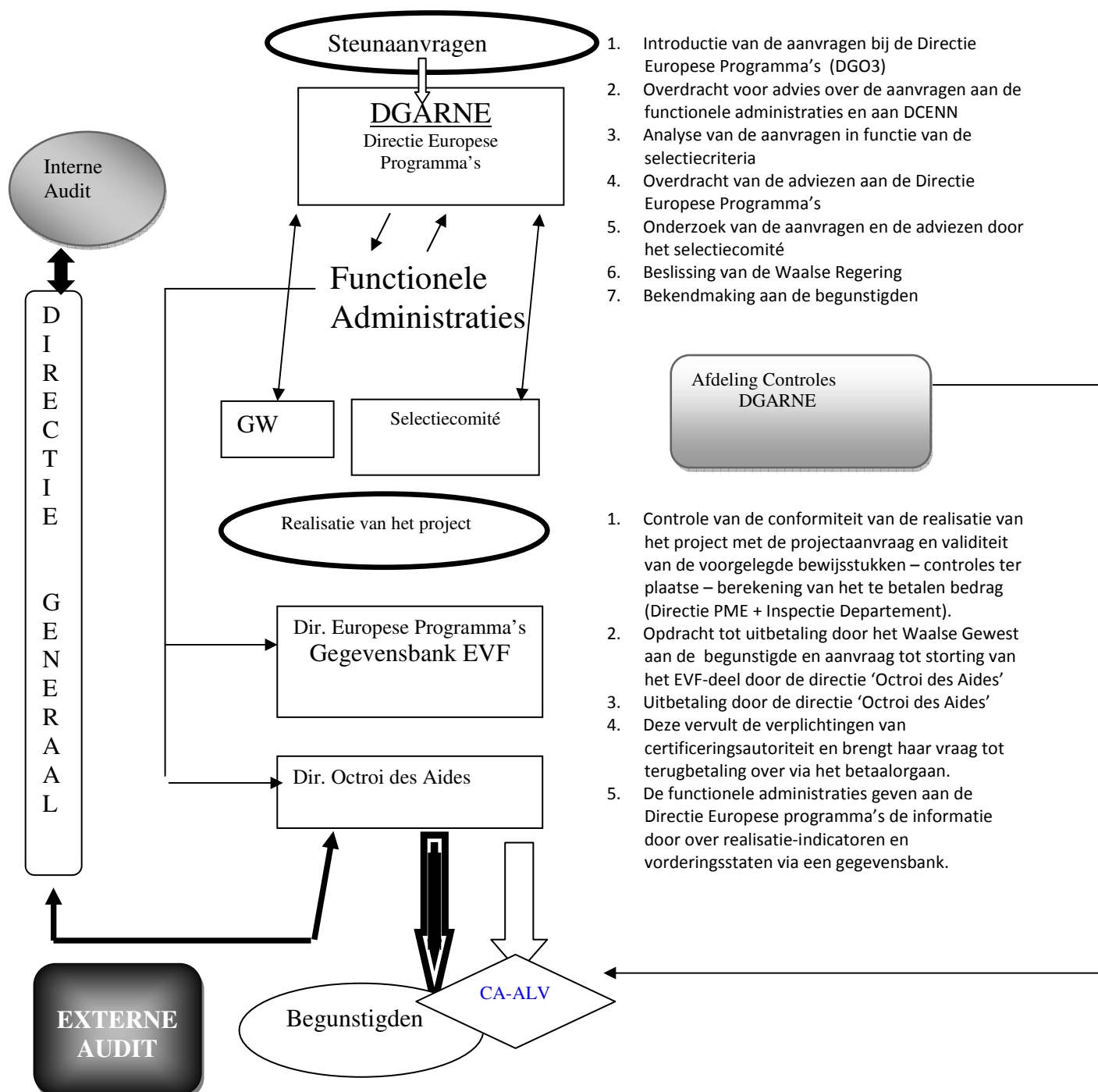
Het organogram van de Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid

ALVB

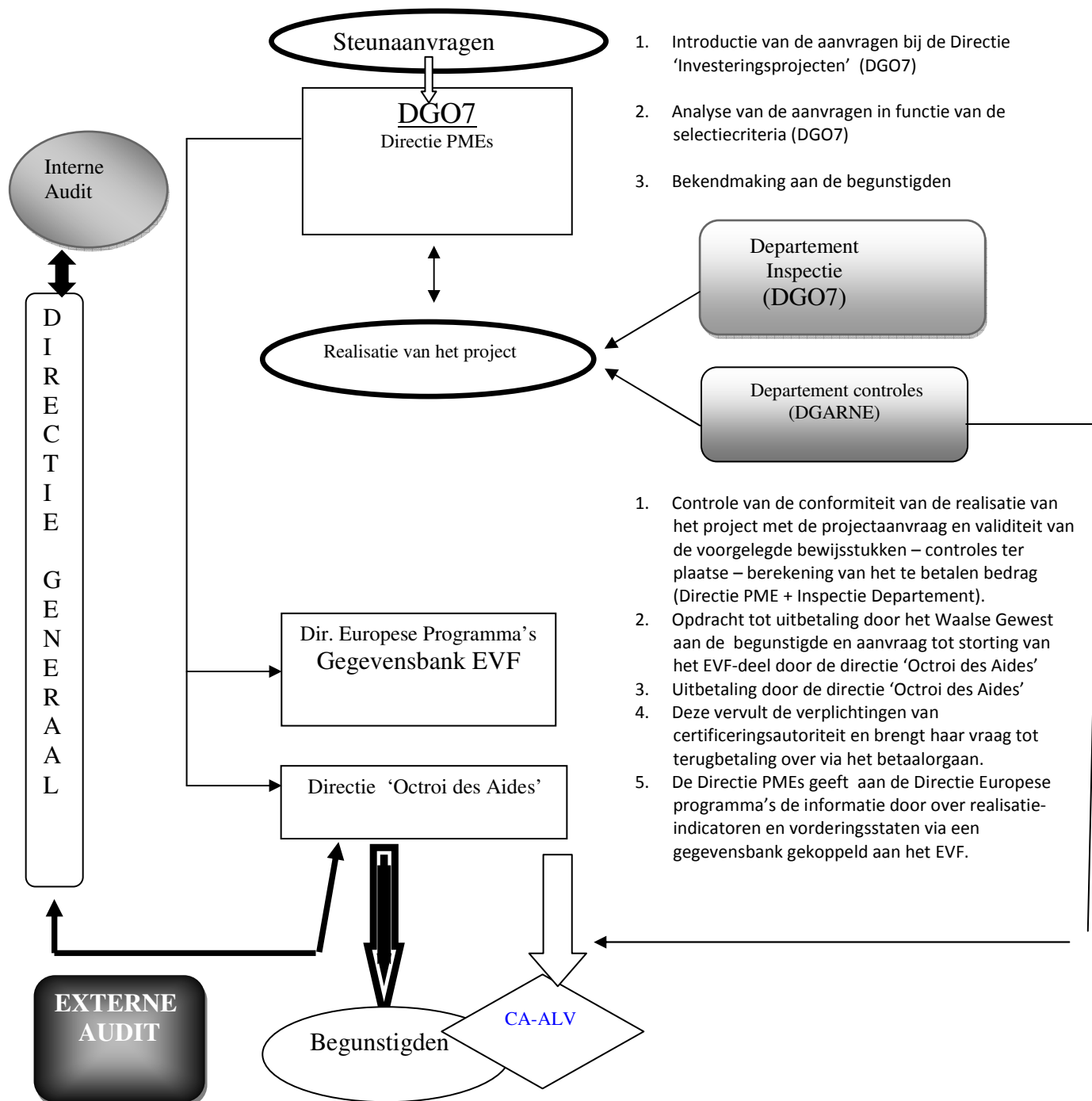
In Wallonië zal het administratieve en financiële beheer op de volgende manier verlopen:

Procedure voor het beheer van de aanvragen (die buiten het steunregime vallen) en de betalingen van de steun.

DCENN : Direction des cours d'eau non navigables (DGO3)
VO : Vlaams Overheid

Procedure voor het beheer van de aanvragen (die onder het steunregime vallen) en de betalingen van de steun.

VO : Vlaams Overheid

GB : gegevensbank voor de opvolging van het EVF programma

7.c.2. Het Waalse Betaalorgaan

De betalingen worden uitgevoerd door het Betaalorgaan van de DGARNE (l'Organisme Payeur des Aides de la PAC et de la PCP) dat instaat voor alle Europese programma's onder de verantwoordelijkheid van de DGARNE.

Het biedt voldoende en de nodige garanties opdat:

- a) de subsidiabiliteit van de aanvragen en hun overeenstemming met de gemeenschapsregels gecontroleerd worden voor het geven van de betaalopdracht ;
- b) de uitgevoerde betalingen op een juiste en volledige manier in de boeken worden opgenomen ;
- c) de vereiste documenten worden voorgelegd binnen de termijn en in de vorm voorzien door de gemeenschapsregels.

Binnen de Directie 'Octroi des Aides' van het Waalse Gewest, wordt aan de grote functies die het orgaan moet vervullen ten opzichte van de uitgaven van het EVF, op de volgende manier tegemoet gekomen:

1. Ordonnancering van de betalingen (= het te betalen bedrag vaststellen).

Het delegatieprincipe wordt gevolgd. Iedere Directie die bevoegd is voor de verschillende maatregelen, stelt het te betalen bedrag vast in naam van de regionale participatie en die van het EVF.

2. Uitvoering van de betalingen (= de opdracht tot betalen geven).

Het principe van de delegatie aan een ander orgaan is niet van toepassing op de uitvoering van de betalingen. Het is dus het betaalorgaan dat de betaling uitvoert van de bedragen die overeenkomen met het totaal van de regionale bijdrage en van het EVF.

3. Het boeken van de betalingen (= de betalingen registreren, het opstellen van de samenvattingen van de uitgaven, en van de aangiften die aan het coördinatieorgaan bezorgd moeten worden).

Het delegatieprincipe is evenmin van toepassing. De Directies die bevoegd zijn voor de maatregelen, bezorgen de gewenste informatie aan het betaalorgaan – beheerder van de boekhoudkundige gegevensbank – die de gegevens centraliseert en ze bezorgt aan het coördinatie-orgaan.

4. Technische Dienst (= opvolging, verificatie, controle en inspectie).

De functie wordt gedelegeerd en vervuld door de functionele administraties.

De delegatie van de functies "ordonnanceringen" en "controle en inspectie" door het erkende betaalorgaan, evenals de beheerstoepassingen, worden opgenomen in een samenwerkingsprotocol dat ondertekend wordt met de administraties die bevoegd zijn voor de verschillende maatregelen van het OP EVF.

5. Controle en mededeling van onregelmatigheden.

De samenwerkingsprotocollen tussen het betaalorgaan en de functionele administraties (= technische diensten) verduidelijken de verplichtingen van die laatste inzake opvolging, verificatie en controle.

De Directie van de Controle van de DGARNE voert de controles ter plaatse uit.

De resultaten van deze controles worden bezorgd aan de functionele administraties (technische diensten), die zorgen voor de follow-up indien er een onregelmatigheid vastgesteld is, en het betaalorgaan op de hoogte brengen van de genomen beslissing. In geval van een onregelmatigheid of een overtreding die aanleiding geeft tot een terugvordering, start de betrokken functionele administratie de terugvorderingsprocedure bij de begunstigde door middel van een ingebrekestelling tot terugvordering, en brengt het betaalorgaan op de hoogte. Het is het betaalorgaan dat instaat voor de follow-up van de invordering.

De gevallen van onregelmatigheid worden driemaandelijks door het betaalorgaan meegedeeld aan het OLAF, via het AFIS-systeem.

7.d. Toezichts- en evaluatiesystemen en samenstelling van het Toezichtscomité

7.d.1. Inleiding

Om deze rol in de beste omstandigheden te laten verlopen, zal er een interface ontwikkeld worden tussen alle tussenkomende partijen in het uitvoeringsproces van het programma, namelijk de functionele administraties, het betaalorgaan, het coördinatieorgaan, de Europese Commissie en de Administratieve Directie die respectievelijk bevoegd is voor de uitvoering van het OP EVF in Vlaanderen en in Wallonië.

Voor het Vlaamse Gewest wordt de administratieve coördinatie van het programma verzekerd door de Vlaamse Overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid met zijn buitendienst.

Dienst Zeevisserij
Cel FIVA – EVF
Vrijhavenstraat 5
8400 Oostende

Voor het Waalse Gewest wordt de administratieve coördinatie van het programma verzekerd door het Service Public de Wallonie (SPW) –, DGARNE, Directie van de Europese Programma's.

De Directie van de Europese Programma's vormt het eerste contactpunt van de mogelijke begunstigten van het EVF in Wallonië, en vervult de rol van tussenpersoon tussen de verschillende bevoegde functionele administraties.

7.d.2. Beschrijving van de verschillende stappen

Bij de toepassing van de steunverlening die medegefinancierd wordt door het EVF, omvat het systeem van controle door de beheersdienst hoofdzakelijk de vier volgende luiken:

- de selectie van de projecten volgens de door het Toezichtcomité goedgekeurde criteria, en de toekenning van het bedrag van de steun;
- de controle van de projecten bij de betalingsaanvraag;
- de controle ter plaatse (controle van de dienstverlening);
- de ex-post controle.

7.d.3. Selectie en betoelaging van de projecten

7.d.3.1. Ontvangst en onderzoek van het dossier

De dossiers komen toe bij een centraal ontvangstpunt (in Vlaanderen indicator van de Dienst Zeevisserij te Oostende, in Wallonië de 'Direction des Programmes européens' te Namen) waar zij geregistreerd worden en vervolgens aan de functionele administraties bezorgd worden.

Daarna worden de dossiers overgemaakt aan de cel FIVA/EVF te Oostende, en in Wallonië overgedragen door de Directie Europese Programma's van de DGARNE aan DG07 als het gaat over steun aan een onderneming of voor andere operaties aan de functionele administraties competent binnen DGARNE. Zij krijgen een registratiedatum en worden ingebracht in een informaticasysteem voor het beheer van en het toezicht op de Europese programma's in de respectieve gewesten.

7.d.3.2. Selectie van de projecten

Algemeen kan gesteld worden dat de selectie van de projecten gebeurt op basis van het door de Commissie goedgekeurde operationele programma, volgens de selectiecriteria die goedgekeurd zijn door het Toezichtcomité met toepassing van artikel 65 a) van het EVF, en van de geldende regionale, nationale en gemeenschapsreglementering. Een onderdeel van de selectiecriteria zal bestaan uit een 'duurzaamheidstoets'. Deze toets is in ontwikkeling op basis van wetenschappelijk en bedrijfseconomisch advies en zal toelaten om een score toe te kennen aan de projecten en acties. Deze score zal informatie geven betreffende zowel de milieuvriendelijkheid als de socio-economische en beleidsrelevantie. Op die manier kan er ook een ex ante inschatting gebeuren van de milieu-impact van nieuwe of bijgestuurde technieken voor visserij, mari en aquacultuur. De acties waarvan de inhoud past in het kader van het operationele programma en die voldoen aan alle vormvereisten, worden aanvaard mits er nog voldoende middelen beschikbaar zijn.

7.d.4. Controle van de projecten bij de betalingsaanvraag

7.d.4.1. Controle van de projecten

De controle van de operaties (controle op het eerste niveau) gebeurt op drie vlakken:

- administratief
- financieel-economisch

- technisch

De verificatie van het administratieve luik

De administratieve controle heeft hoofdzakelijk betrekking op de controle van de effectieve uitgaven en van de door de begunstigde over te maken facturen, de betalingsbewijzen en/of de andere bewijsstukken, waarbij voor die laatste verklaard moet worden dat zij deel uitmaken van de actie.

De controle heeft een dubbele doelstelling:

- het verifiëren van de intrinsieke waarde van de documenten (datum, leverancier, begunstigde, prijs, BTW);
- het controleren of de facturen en de betalingsbewijzen betrekking hebben op de actie die door het OP EVF gesteund is.

Elke uitgave die geen betrekking heeft op de acties geselecteerd volgens de criteria die goedgekeurd zijn door het Toezichtcomité met toepassing van artikel 65 a) van het EVF, wordt uiteraard verworpen, alsook de uitgaven die een andere overheidssteun genoten hebben buiten het huidige OP EVF. De onvolledige documenten of die waarover onduidelijkheid bestaat, kunnen uitsluitend aanvaard worden nadat zij gerechtvaardigd zijn door bijkomende inlichtingen.

De bewijsstukken (inzonderheid de facturen) moeten door de begunstigten in één enkel exemplaar (fotokopie) overgemaakt worden.

De eventuele voorwaarden zullen eveneens het voorwerp uitmaken van deze administratieve controle.

De verificatie van de financiële en economische luiken

Deze controle zal in de eerste plaats uitgaan naar de financieringswijze van het project:

- Er zal nagegaan worden of de beslissing inzake de bijdrage van de Lidstaat geen wijziging heeft ondergaan en welk bedrag aan steun reeds effectief werd uitbetaald (zowel kapitaalpremie als rentesubsidie). Hiertoe dienen de schriftelijke bewijzen geleverd.
- Er zal nagegaan worden of eventueel bijkomende kredieten werden aangewend voor de financiering van het project waartoe desgevallend de nodige documenten dienen overgemaakt.
- Er zal nagegaan worden of uit de over te maken jaarrekeningen van de laatste drie jaren blijkt dat er voldoende eigen middelen aanwezig waren om het project te financieren. Eventuele ongunstige bevindingen m.b.t. de rendabiliteit van het bedrijf zullen in het verslag van de financiële controle worden opgenomen.
- Er zal naargelang de nodige verificatie van bepaalde parameters volgens de instructie nagegaan worden of het project zich schikt naar de economische objectieven en voorwaarden als weergegeven in het Operationeel Programma.

In principe wordt geen enkele steun krachtens dit OP verleend aan een investering die de leefbaarheid van het bedrijf in gevaar brengt. De controle van de economische gezondheid van het bedrijf of van de oprichter van een economische activiteit, is een eerste stap in de behandeling van het dossier.

De verificatie van het technische luik

De technische controle heeft tot doel de visu na te gaan in hoeverre de gerealiseerde investeringen in overeenstemming zijn met de voorgestelde investeringen in het aanvraagdossier en regels van de kunst terzake. Hiertoe zal minstens één bezoek ter plaatse georganiseerd worden. Om deze controle van de dienstverlening op een efficiënte manier te kunnen uitvoeren, dient de begunstigde vooraf een gedetailleerde beschrijving van de gerealiseerde investeringen over te maken (zowel wat de gebouwen betreft als wat de installaties betreft), in relatie tot de investeringen opgegeven in het aanvraagdossier.

Ter plaatse worden steekproefsgewijs de originelen van een aantal facturen gecontroleerd. Deze te controleren originele facturen vertegenwoordigen minstens 20% van het aanvaarde investeringsbedrag. Voor de dossiers "modernisering van vaartuigen" worden alle originele facturen ter plaatse gecontroleerd.

De eventuele verschillen tussen de voorziene investeringen en de effectief gerealiseerde investeringen worden beoordeeld op basis van hun impact op de gesteunde actie.

Voor gesubsidieerde acties die ook andere kosten dan investeringskosten omvatten, zoals personeel- en werkingskosten voor de steunprojecten bijvoorbeeld, moet een verslag gemaakt worden van de activiteiten en de resultaten waarbij hun belang voor de verwezenlijking van het project aangetoond wordt.

7.d.5. Controle ter plaatse (verificatie van de dienstverlening)

Bovenop de administratieve controle wordt een controle ter plaatse uitgevoerd alvorens over te gaan tot de saldobetaling bij alle begunstigden.

Deze controle is een aanvulling op de administratieve controle en betreft alle verbintenissen en verplichtingen van een begunstigde die ter plaatse te controleren zijn. In Vlaanderen wordt deze controle uitgevoerd door een ambtenaar van de Afdeling Duurzame Landbouw Ontwikkeling (ADLO) (en dus niet door de cel FIVA/EVF) ten einde de functiescheiding te waarborgen.

In Wallonië worden deze controles van de operaties gerealiseerd door het departement van de inspectie van financiën voor de steun aan ondernemingen (ikv as 2) of door de centrale directie van de controles van DGARNE.

7.d.6. Ex-post controle

Dit betreft de controle van de na de eindbetaling doorlopende verbintenissen, en omvat een controle ter plaatse.

Zonder toestemming van de administratie, krachtens artikel 56, § 1, van het EVF, mogen goederen niet vervreemd worden binnen de 5 jaar, afhankelijk van het geval, te rekenen vanaf de datum waarop de financieringsbeslissing genomen is. Dit biedt de zekerheid dat de betoelaagde investeringen voldoende lang aangewend worden ter realisatie van de doelstellingen van het huidige OP.

Dit houdt in dat de gesteunde acties gedurende een periode van minimaal 5 en maximaal 10 jaar, onderworpen zijn aan een ex-post controle (opvolging) om na te gaan of de voorwaarden vervuld blijven.

De keuze van de te controleren acties gebeurt volgens de steekproefmethode van 5 %, representatief in tijd en ruimte.

Wat de onroerende goederen betreft, wordt 5 % van de uitgaven die in aanmerking komen voor subsidies, gecontroleerd voor een periode van 10 jaar, dat wil zeggen 0,5 % per jaar.

7.d.7. Nationaal Toezichtcomité (artikel 63)

Er is één enkel Toezichtcomité per OP EVF. De plenaire vergaderingen van dit Comité worden gewoonlijk in Brussel gehouden of op gelijk welke andere plaats uitgekozen in gezamenlijk akkoord tussen de voorzitter en de ondervoorzitter. De regio's kunnen ook een technisch Toezichtcomité organiseren.

Het Toezichtcomité ziet (op basis van de artikelen 65 en 66 van de EVF-Verordening nr. 1198/2006) toe op de doeltreffendheid, de kwaliteit en de voortgang van dit operationele programma. Deze taken zijn opgenomen in artikel 65 van het EVF.

Het Toezichtcomité, bijgestaan door de beheersautoriteit, controleert de kwaliteit van de uitvoering van het OP, de financiële indicatoren en de specifieke doelstellingen van de zwaartepunten.

Tijdens zijn werkzaamheden zal het Comité zich in het bijzonder richten op de doeltreffendheid van de uitvoering van het OP en de eventuele acties die daartoe ondertussen nog ondernomen moeten worden.

De beheersautoriteit ziet erop toe dat de samenstelling van het Toezichtcomité evenwichtig is inzake geslacht (artikel 11 van het EVF).

Het Comité vergadert ten minste twee maal per jaar en een eerste keer in principe eind 2008 en ten laatste drie maanden na de goedkeuringsdatum van het OP. Het Comité wordt bijgestaan door een secretariaat dat onder de directe verantwoordelijkheid van de nationale beheersautoriteit. Tijdens de eerste vergadering van het Comité wordt het interne reglement gedefinieerd. Het reglement bespreekt eveneens gedetailleerd de taken van het Comité. De beslissingen worden in consensus genomen door de stemgerechtigde leden anders dan de vertegenwoordiger van de EC. De voorzitter en de ondervoorzitter waken in gezamenlijk akkoord over het bewaken van de consensus.

De samenstelling van het Nationaal Toezichtcomité van het OP EVF 2007-2013, met toepassing van artikel 64 van het EVF, is de volgende:

Permanente leden (15 leden)

- Een voorzitter aangewezen door de Vlaamse overheid (vertegenwoordiger van de minister bevoegd voor Visserij);
- Een ondervoorzitter aangewezen door de Waalse overheid;
- De verantwoordelijke van de beheersautoriteit zijnde afdelingshoofd van de afdeling Landbouw- en Visserijbeleid;

- De verantwoordelijke van de beheersdienst afgevaardigd door Wallonië;
- Een uitvoerende ambtenaar, lid van de beheersautoriteit die het secretariaat van het Comité vertegenwoordigt;
- Het diensthoofd van de Dienst Zeevisserij of zijn vertegenwoordiger;
- Een vertegenwoordiger van de diensten van het Waalse ministerie;
- Een vertegenwoordiger van de certificeringsautoriteit;
- een vertegenwoordiger van de gesubdelegeerde certificeringsautoriteit;
- Een vertegenwoordiger van de auditautoriteit in Vlaanderen;
- Een vertegenwoordiger van de auditautoriteit in Wallonië;
- Een vertegenwoordiger van de zeevissers,
- De vertegenwoordiger van de technische werkgroep visserij in de strategische adviesraad in Vlaanderen;
- Een vertegenwoordiger van de NGO's representatief voor vragen mbt het mariene en aquatische milieu.
- Een vertegenwoordiger van de EC, als algemene regel een vertegenwoordiger van DG MARE.

Uitgenodigde leden

- Een vertegenwoordigster van de vissersvrouwen of van de werknemers;
- Een vertegenwoordiger van de Waalse viskwekers of -verwerkers;

Andere genodigden

- Vertegenwoordigers in functie van de agenda

Het Nationaal Toezichtcomité, zal binnen haar werking werkgroepen en thematische groepen kunnen oprichten.

7.d.8. Complementariteit met andere EU fondsen

Om de coherentie van de EVF-steun met de bijstand verleend door andere EU fondsen te verzekeren zal de beheersautoriteit een effectief coördinatiemechanisme opzetten. Om dubbelfinanciering te voorkomen werden voor elke prioritaire as demarcatie lijnen voor steun onder het EVF, het ESF, het ELFPO, het EFRO en LIFE+ opgesteld. Verder zal de selectieprocedure voor projecten een verplichting inhouden tot het controleren of gelijkaardige steun niet onder een andere communautair fonds werd toegekend.

Finaal en indien nodig, kunnen de vertegenwoordigers van de andere fondsen uitgenodigd worden om deel te nemen aan het Toezichtcomité van het EVF.

7.e. Elektronische gegevensuitwisseling

Voor de uitvoering van het programma zal een systeem worden opgezet dat het mogelijk maakt tegemoet te komen aan de verplichtingen bepaald in hoofdstuk IX "Elektronische gegevensuitwisseling" van Verordening (EG) nr. 498/2007 van de Commissie van 26 maart 2007, met betrekking tot informatie en periodieke overzichten met betrekking tot de voortgang van de diverse acties van het programma.

Voor de rapportering en de elektronische gegevensuitwisseling met de Europese Commissie zal gebruik gemaakt worden van de applicatie SFC2007 die hiervoor door

de Commissie is ontwikkeld. De Lidstaat wijst een Liaison Officer aan die de bevoegdheden in SFC2007 beheert en als enige toegang kan verlenen tot het systeem. De Liaison Officer werd reeds benoemd en voorgesteld aan de Commissie. Het gaat thans om: Guy VAN HECKE (w0052930).

7.f. Partnerschap

Dit operationele programma werd voorgelegd aan de bij de visserij betrokken partners. Op 28 november 2007 werden 2 vergaderingen georganiseerd waarin het operationeel programma aan alle partners werd voorgesteld. Tijdens dit overleg kregen de partners de kans hun opmerkingen te formuleren. Na het overleg werd het operationeel programma naar iedereen doorgestuurd en kregen de verschillende partners nog de kans hun schriftelijke opmerkingen door te sturen. Met deze opmerkingen werd voor zo ver mogelijk rekening gehouden.

De geraadpleegde partners:

- Het Visserijcomité waarin vertegenwoordigd: de Rederscentrale, de Vlaamse Vissersbond, de verschillende vakbonden, de beroepsvereniging der Visgroothandelaars van België, de nationale federatie der viskleinhandelaars, de groepering van de visindustrie, de Zeebrugse visveiling, de NV Exploitatie vismijn Oostende, de Nieuwpoortse visveiling, de verbruikersunie vzw Test-Aankoop, VLAM: het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing, de Dienst Zeevisserij van de Vlaamse Overheid, MIGO – Zeevisserijonderwijs, de FOD Mobiliteit en Vervoer – Maritiem Vervoer, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek – Zeevisserij, de provincie West-Vlaanderen en de Bijzondere Raadgevende Commissie Visserij.
- De commissie visserij van de centrale raad voor het bedrijfsleven waarin vertegenwoordigd: de verschillende vakbonden, de Beroepsvereniging Belgische Zeevisgroothandel, de Beroepsvereniging der Visgroothandelaars, de Beroepsvereniging Viskleinhandelaars, de Groepering der visnijverheden, Huysseune Raphael pvba, Morubel nv, het Nationaal Verbond Visventers, de Provinciaal secretaris ACV Metaal, de Rederscentrale, de quotacommissie.
- Natuurpunt
- De Bond Beter Leefmilieu
- De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
- Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- Het Vlaamse Instituut voor de Zee
- GIPPA
- Administration (DGARNE + centre d'économie rurale)
- Pisciculteurs artisans (PA)
- Union professionnelle des pisciculteurs de Belgique (UPPB)
- Secrétaire PA – UPPB
- Maison wallonne de la pêche
- Natagora - groupe de travail « poissons »
- Comité central du fonds piscicole
- Le pêcheur belge (FSPFB)
- Transformateurs (AQUALIENNE SPRL)
- Afsca
- SPF environnement et santé publique

De resultaten van de publieke raadpleging worden uiteengezet op het einde van hoofdstuk 2 of 4.

Begin september 2007 werd een schrijven gericht aan de verschillende partners om hen toe te laten maatregelen voor te stellen in het kader van het operationeel programma. Deze voorstellen hadden o.a. betrekking op de volgende maatregelen: steun voor de aankoop van apparatuur ter bescherming van de viskwekerijen tegen wilde predatoren, compensatie voor het inkomensverlies te wijten aan het feit dat de aquacultuur verplicht is het milieu te respecteren in gedeelten of in het volledige Natura 2000 gebied, de uitwerking van bestrijdingsmaatregelen bij de vaststelling van exotische ziekten, opleiding voor de visverwerkende nijverheid, het project “fishing for litter”, de steun aan de producentenorganisaties, de uitrusting van de vissershavens, de ontwikkeling van nieuwe markten en promotiecampagnes, acties in het kader van het herstel van de paling, ...

Alle voorstellen van de verschillende partners werden opgenomen in het operationeel programma.

Uit deze raadplegingen werden enkele belangrijke aanbevelingen opgenomen in de actuele versie van het operationeel programma. Deze aanbevelingen hebben betrekking op de volgende elementen:

- *De niet gouvernementele organisaties of de aan de visserij verbonden verenigingen hebben ook de mogelijkheid om projecten voor te stellen binnen het kader van zwaartepunt 3;*
- *De visserij scholen kunnen eveneens projecten voorstellen binnen het kader van maatregel 3.6 “Aanpassing voor omschakeling van vissersvaartuigen”;*
- *Het opstarten van een gestructureerd overleg met de ecologische- en milieuorganisaties.*

7.g. Voorlichting en publiciteit

Voorlichting en publiciteit voor potentiële begunstigden, begunstigden en publiek vinden hun basis in Hoofdstuk V “Voorlichting en Publiciteit” van Verordening (EG) nr.498/2007 van de Commissie van 26 maart 2007.

De bedoeling van de informatie en publiciteitsactiviteiten is het informeren van de volgende doelgroepen over de beschikbare steun van dit EVF-programma en de te bekomen voordelen alsook de rol die de Europese Gemeenschap en regionale autoriteiten spelen in het toekennen van deze steun:

- potentiële en definitieve begunstigden;
- lokale autoriteiten en relevante openbare diensten;
- visserijorganisaties of subcommissies hiervan;
- de financiële sector;
- het publiek in het algemeen.

In Vlaanderen zal de beheersdienst in samenwerking met een externe publiciteitsfirma en/of met instanties werkzaam in de visserijsector instaan voor alle voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen die genomen worden in het kader van het operationeel programma.

In Wallonië zal la Direction des Programmes Européens de la DGO3 instaan voor alle voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen die genomen worden in het kader van het operationeel programma.

In de voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen die gericht zijn op potentiële begunstigden zullen volgende onderwerpen aan bod komen:

- Voorstelling van het volledige operationeel programma
- Projectoproepen
- Administratieve en financiële afhandeling van projecten
- Overzicht van uitgevoerde projecten
- ....

Deze informatie zal minstens op de volgende manieren gebeuren:

- actieve informatie
  - Directe communicatie: telefoons, mails, uitbrengen en verspreiden van een periodieke brochure
  - Groepscommunicatie: infovergaderingen
- passieve informatie
  - op de website landbouw en visserij
  - betrekken van lokale besturen

Om alle doelgroepen maximaal te informeren is het belangrijk dat zeker de volgende organen worden betrokken in deze informatieverbreiding:

- provinciale en gemeentelijke overheden;
- beroepsorganisaties;
- economische en sociale partners;
- niet gouvernementele organisaties, waaronder milieuorganisaties
- Euroinfocenter

Elke kandidaat-begunstigde die een dossier wenst in te dienen ontvangt een aanvraagformulier en de selectiecriteria.

In de notificatie aan de begunstigde wordt gemeld welk deel van de verleende subsidie afkomstig is vanuit de regionale of federale overheid en welke afkomstig is van het EVF. Jaarlijks worden de namen van begunstigden gepubliceerd op internet met daarbij de concrete acties en de bijdragen waarvoor geld uit het EVF is verkregen. Bij brief van 4 juli 2007 werd de Europese Commissie ingelicht hoe dit zal gebeuren en via welk internetadres dit zal publiek worden gemaakt.

De begunstigden zullen worden gewezen op de voorwaarden die zij in acht moeten nemen ten aanzien van voorlichting en publiciteit (artikel 32 van Verordening (EG) nr. 498/2007). Bij de beoordeling van de aanvragen tot subsidievaststelling wordt gecontroleerd of zij zich aan de gestelde voorwaarden gehouden hebben.

Voor de voorlichting en publiciteit gericht op potentiële begunstigden zal een begroting worden voorzien van minimum 5% van het beschikbare budget voor zwaartepunt 5. De voorlichting en publiciteit zullen tijdens de tussentijdse evaluatie op hun effectiviteit worden beoordeeld.

Voor de voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen die gericht zijn op het grote publiek worden volgende acties gepland:

De verschillende overheden zullen het grote publiek informeren over de goedkeuring van het programma door de Commissie, de inhoud van het programma alsook over elke aanpassing aan het programma in de loop van de programmeerperiode.

Deze informatie zal minstens op de volgende manieren gebeuren:

- persberichten;
- groepscommunicatie bv. organiseren van informatievergaderingen;
- verstrekken van informatie via websites van de betrokken instanties.

De tekst van het Nationaal Strategisch Plan alsook van het Operationeel Programma zal voor het publiek beschikbaar zijn via het internet. Op schriftelijk verzoek zal het Plan en het Programma ook worden toegezonden. Ook de brochure met de selectiecriteria en de in te vullen formulieren volgens maatregel zullen beschikbaar zijn via internet.

De Vlaamse overheid zal erover waken dat elke begunstigde op elke vorm van informatie de exacte verwijzingen vermeldt, zoals weergegeven in punt 3 en 4 van bijlage 6 van Verordening (EC) nr. 1974/2006.

Voor de voorlichting- en publiciteitsmaatregelen die gericht zijn op het grote publiek worden volgende acties gepland:

- In de jaarverslagen van het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector zal steeds een overzicht gegeven worden van de Europese steun en/of de programmering.
- Informatie zal beschikbaar zijn op internet:
  - o Vlaanderen: <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/default.asp> + button "Visserij"
  - o Wallonië: http://environnement.wallonie.be/cgi/dgne/plateforme_dgne/news/newspics/temp/po_peche.pdf
- Bij visserij-gerelateerde evenementen zoals de "*Dagen van de Marine*" in Zeebrugge alsook ter gelegenheid van de "*Open Havendagen*" in Oostende worden folders in het Nederlands, Frans en Engels ter beschikking gesteld waarin de rol van het Europees Visserijfonds zal worden toegelicht.

Op de (grotere) voorlichtings- en publiciteitsfolders zal het embleem van de EU worden aangebracht, zal worden verwezen naar het EVF en zal de zin "*Investeren in duurzame visserij*" worden vermeld.

Planning

De uitvoering van het operationeel programma kent verschillende fasen in dewelke een verschillende communicatie dient gevoerd te worden.

1° Planningsfase: 2008

In de planningsfase dient de Vlaamse Overheid een strategie en een programma op te maken voor de periode 2007-2013. Belangrijk hierbij is dat afstemming wordt gevonden over de beoogde doelstellingen en maatregelen binnen de betrokken administraties en de bevoegde autoriteiten binnen de Vlaamse Regering.

Maar ook de partners dienen te worden geïnformeerd en bevraagd over de voorstellen. De communicatie hieromtrent moet duidelijk de richting van het toekomstige programma aangeven.

2° Opstartfase: 2007: 1ste helft 2009

Na de goedkeuring van het programma en de strategie door de Europese Commissie dient een communicatie te gebeuren over deze eindversie naar alle potentiële begunstigen, de betrokken partners en naar het grote publiek. Gedurende enkele maanden zal op allerlei wijze (folders, website, presentaties, etc) aan alle doelgroepen gecommuniceerd worden.

In deze fase zal ook een gedetailleerd communicatieplan worden opgesteld met een actieplan voor de volledige looptijd van het programma.

3° Uitvoeringsfase: 2° helft 2009-2013

Gedurende de looptijd van het programma is het belangrijk dat alle doelgroepen blijvende op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen van het programma en van de (nieuwe) mogelijkheden die het programma biedt. Ook de tussentijdse resultaten zullen worden bekend gemaakt.

4° Afsluitingsfase: 2014-2015

Vanaf 1 januari 2014 is het programma afgelopen en zullen enkele nog betalingen worden gedaan voor reeds aangegane engagements. Op dat ogenblik dient gecommuniceerd te worden over de bereikte resultaten van het programma. De output van de ex-post evaluatie zal hier onderdeel van uitmaken.

Evaluatie

De evaluatie van de communicatie zal gebeuren op basis van het communicatieplan dat wordt opgesteld in de opstartfase (zie boven). De evaluatie van de doelstellingen en de acties van dit plan zal worden meegenomen tijdens de verplichte evaluatiemomenten voorzien in het programma.

Dit programma werd goedgekeurd door de administratie op 19 december 2007 en in haar eerste versie overgemaakt aan de EC op 04/01/2008, en na negotiaties en uitwisselingen met de EC in haar finale versie op 15 oktober 2008.

ANNEX I

Informatie betreffende raadplegingen met het publiek en relevante instanties

In dit proces zijn verschillende inspraakmogelijkheden gebeurd:

- Eerste algemene publieke raadpleging: in de periode van 13 november 2007 tot en met 15 december 2007 werd een informatieronde gehouden ter voorbereiding van de ter inzage legging van de kennisgeving (Vlaamse procedure van de SMB) en het ontwerpregister (federale procedure van de SMB). De draft OP EVF die tijdens deze informatieronde ter beschikking gesteld werd, was een eerste versie van het OP EVF en voor de strategische milieubeoordeling werd een algemeen scoping rapport rondgestuurd. Hierbij werden alle stakeholders, betrokken bij het opstellen van het OP EVF, geraadpleegd.
- Vlaanderen:
  - Ter inzage legging kennisgevingsdossier: het kennisgevingsdossier geeft aan hoe het milieuonderzoek zal verlopen. Dit dossier lag ter inzage van 14 januari 2008 tot en met 12 februari 2008. Bij de beslissing over de aanpak van het plan-MER houdt de dienst milieueffectenrapportage rekening met de opmerkingen.
Naast de publieke ter inzage legging, is het kennisgevingsdossier ter advies voorgelegd aan de volgende instanties:

- Agentschap Natuur en Bos, Brussel en West-Vlaanderen,
- INBO,
- Onroerend Erfgoed, Brussel (Mira Van Olmen)
- Afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu en Gezondheid, dienst Hinder en Risicobeheer
- Afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu en Gezondheid, dienst Lucht en Klimaat
- VMM
- Agentschap Maritieme Dienstverlening, afdeling Kust
- Vlaams Energieagentschap
- Agentschap Zorg en Gezondheid, afdeling Toezicht Volksgezondheid (Brussel en West-Vlaanderen)
- Provincie West-Vlaanderen
- Federaal: BMM, Leefmilieu (ter informatie)

Op de hoogte gesteld, van de lopende ter inzage legging:

- Secretariaat SERV en secretariaat MINA-raad
- Natuurpunt
- BBL

LNE, dienst MER Vlaanderen heeft het kennisgevingsdossier volledig verklaard na inzage en na ontvangst van de verschillende adviezen.

- Infosessies betreffende het concept OP EVF en de plan-MER, met inspraakmogelijkheid:

- November 2007: twee mondelinge infosessies gericht aan alle stakeholders uit de sector op het ILVO Visserij, Oostende georganiseerd door het Departement Landbouw en Visserij
  - 6 december 2007: mondelinge infosessie te Nieuwpoort voor alle stakeholders (op uitnodiging van Bijzondere Raadgevende Commissie Visserij)
  - 19 januari 2008: mondelinge infosessie te Zeebrugge voor alle stakeholders (op uitnodiging van Bijzondere Raadgevende Commissie Visserij)
- Raadpleging van het publiek: de publieke raadpleging van het OP EVF en de SMB loopt over een periode van zestig dagen en dient uiterlijk 14 dagen voordien aangekondigd te worden. Tevens werd aan dezelfde instanties ten tijde van de ter inzage legging van de kennisgeving, het concept OP EVF en de plan-MER ter advies voorgelegd. Deze raadpleging vond plaats in de periode van 6 juni 2008 tot en met 4 augustus 2008.
  - De publieke raadpleging werd aangekondigd door publicatie van een adviesprocedure in de krant "Het Laatste Nieuws".

➤ Federaal:

- Ontwerpregister: dit document werd ter advies voorgelegd aan het Federaal Adviescomité gedurende de periode van 12 maart 2008 tot en met 11 april 2008. Het Federaal Adviescomité wordt opgericht voor de beoordelingsprocedure van de plannen en programma's die aanzienlijke effecten kunnen hebben op het milieu. Het advies heeft betrekking op het bepalen van de reikwijdte en het detailleringsniveau van de informatie die in het rapport dient vermeld. Tevens werd het ontwerpregister voorgelegd aan de Federale Raad voor Duurzame ontwikkeling, de gewestregeringen en elke instantie die nuttig geacht wordt in kader van het OP EVF.
- Raadpleging van het publiek: de publieke raadpleging loopt over een periode van zestig dagen en dient uiterlijk 15 dagen voordien aangekondigd te worden. Tevens wordt aan de bovenvermelde instanties het concept OP EVF en de plan-MER ter advies voorgelegd. Ook het Nationaal Strategisch Plan wordt ter raadpleging van het publiek voorgelegd. Deze raadpleging vond plaats in de periode van 15 mei 2008 tot en met 13 juli 2008.

Conform Art. 15 van de wet van 13 februari 2006, wordt bij het opstellen van de finale versie van het OP EVF, en voor het aangenomen wordt, rekening gehouden met de geformuleerde opmerkingen en adviezen, en het milieueffectenrapport.

➤ Wallonië:

- Uitwerking van het operationeel programma
Tijdens het tweede semester van 2006 en tijdens de loop van het jaar 2007, onder leiding van de Direction des cours d'eau non navigables (D GARNE), heeft de Waalse regio haar strategisch plan en haar operationeel programma in het kader van het EVF uitgewerkt. Met dit doel hebben talrijke vergaderingen die de belangrijkste potentiële actoren voor de uitvoering van

projecten groepeerden, plaatsgevonden: professionele verenigingen van vistelers, Waalse administraties bevoegd voor het beheer van waterlopen, vertegenwoordigers van vissersverenigingen, wetenschappers, ... Al dit werk heeft geleid tot een Waals Operationeel Programma.

Op 25 oktober 2007 heeft de Waalse regering de integratie van het Waals Operationeel Programma in het Nationaal Operationeel Programma in het kader van het EVF goedgekeurd.

- Publieke raadpleging

Op 7 februari 2008 heeft Minister Lutgen, Waals minister bevoegd voor visserij en het aquatisch milieu, aan zijn administratie (DGARNE) gevraagd om enerzijds een evaluatie van de milieukundige effecten van het door de Waalse Regering op 25 oktober 2007 goedgekeurde Waalse Operationeel Programma te maken en anderzijds de procedures voor de publieke raadpleging in gang te zetten met de bedoeling het advies binnen de 30 dagen van de CWEDD (Conseil wallon de l'environnement et du développement durable) en de betrokken gemeenten over de milieu-effecten van het project in te winnen.

Met dit doel werd op 13 maart 2008 een mailing verstuurd naar alle Waalse gemeenten en naar de CWEDD om hun voor advies het kennisgevingsdossier voor te leggen (op voorstel van DGARNE op de minimale inhoud zoals voorzien in de geldende richtlijn). Noch de CWEDD noch de gemeenten die antwoordden (41) hebben de wens uitgedrukt de inhoud van dit dossier te veranderen.

Op deze basis heeft de DGARNE de redactie van de SMB gefinaliseerd.

Per 16 mei 2008 werd de SMB voor advies overgemaakt aan de CWEDD.

Op diezelfde dag werd een exemplaar van de SMB naar alle Waalse gemeenten verstuurd met de vraag een publieke raadpleging van 30 dagen te organiseren de resultaten hiervan te bezorgen tegen 30 juni 2008. Deze datum werd met 14 dagen verlengd voor de 9 Duitssprekende gemeenten omwille van vertaalredenen. Voor deze gemeenten werd het Duitstalige rapport en de officiële uitnodiging pas op 3 juni 2008 verstuurd.

Tegelijkertijd heeft DGARNE het SMB vanaf 20 mei 2008 in het Frans en vanaf 3 juni 2008 in het Duits op zijn website gezet. DGARNE heeft ook voor de publicatie van de adviesprocedure gezorgd in de kranten "Le Soir" (2 juni 2008), "La Libre Belgique" (29 mei 2008) et "Grenz Echo"(2 juni 2008).

ANNEX 2: Lijst afkortingen

<i>Afktorting</i>	<i>Verklaring</i>
ALVB	Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid
APAQW	Waals Agentschap voor de bevordering van een kwaliteitslandbouw
AVC	Algemene Visserijraad
BDNZ	Belgisch deel van de Noordzee
BMM	De Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde- estuarium
BT	Brutotonnage
CBR	Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CWEDD	Conseil Wallon de l'environnement pour le développement durable
DCENN	Direction des cours d'eau non navigables (DGO3)
DGANRE	Direction générale opérationnelle de l'agriculture, des ressources naturelle et de l'environnement
E.E.Z.	Belgische Exclusieve Economische Zone
EC	Europese Commissie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale samenwerking
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
EMS	European Marine Strategy
ESF	Europees Sociaal Fonds
EVF	Europees Visserijfonds
FAVV (=AFSCA)	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FB	Departement Financiën en Begroting
FIOV	financieringsinstrument voor de oriëntatie van de visserij
FSPFB	Fédération Sportive des Pêcheurs francophone de Belgique
GB	Gegevensbank voor de opvolging van het EVF programma
GIPPA	Groupe d'intérêt pour les Poissons, la Pêche et l'Aquaculture
GVB	Gemeenschappelijk Visserijbeleid
GVS	Groot vlootsegment
ICES-gebieden	International Council for the Exploration of the Sea
ILVO	Instituut voor Landbouw- en VisserijOnderzoek
KRW	Kader Richtlijn Water
KVS	Klein vlootsegment

LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
LIFE+	New Financial Instrument for the Environment
MC	Monitoring comité
MER	Milieu Effecten Rapportering
MINA-raad	Milieu- en natuurraad Vlaanderen
MMM-wet	Wet ter Bescherming Marien Milieu
MOD	Managementondersteunende dienstverlening
MPA	Mariene beschermde gebieden
MSY	Maximum Sustainable Yield
NHI	Nederlands Hydrografisch Instituut
NOP	National Organic Program
NSP	Nationaal Strategisch Plan
NTS	Niet-technische samenvatting
OLAF	Europees Bureau voor Fraudebestrijding
OP	Operationeel Programma
ORAFIN	Informaticasysteem
PDPO	Programma voor plattelandsontwikkeling
PG	Plaatselijke groepen
Plan PLUIES	Plan de prévention et de lutte contre les inondations et leurs effets sur les sinistrés
PRC	Policy Research Corporation
Ramsar	internationale overeenkomst inzake watergebieden en watervogels
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SMB	Strategische Milieu Beoordeling
SPF	Service Public Fédéral
SPW	Service Public de Wallonie
TAC's	Total Allowable Catches
UPPB	Union Professionnelle des Pisciculteurs de Belgique
VAR	Vloot Aanpassing Regeling
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VMS	Vessel Monitoring System
VO	Vlaamse overheid